

Bryssel, 7. maaliskuuta 2025
(OR. en)

6778/25
ADD 2

ENV 121
CLIMA 50
ENER 52
TRANS 51
SOC 110
FIN 266
RESPR 5
COH 13
CADREFIN 15

SAATE

Lähettäjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	5. maaliskuuta 2025
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	C(2025) 881 final
Asia:	KOMISSION TIEDONANTO Ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmia koskevat ohjeet

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja C(2025) 881 final.

Liite: C(2025) 881 final

Bryssel 5.3.2025
C(2025) 881 final

KOMISSION TIEDONANTO

Ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmia koskevat ohjeet

Komission tiedonanto

Ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmia koskevat ohjeet

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo	1
I. Johdanto	4
II. Yleiset vaatimukset	5
1. Merkityksellisyys politiikan aloilla.....	6
2. Yhteensopivuus EU:n ilmastotavoitteiden kanssa, pysyvien vaikutusten aikaansaaminen ja riippuvuuden vähentäminen fossiilisista polttoaineista.....	6
3. ETS2-järjestelmästä haavoittuville ryhmille aiheutuviin vaikutuksiin puuttuminen	7
4. Yhteensopivuus ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen kanssa	9
5. Rahaston ja jäsenvaltioiden yhteisrahoitus	9
6. Yhdenmukaisuus asiaan liittyvien EU:n ohjelmien ja poliittisten asiakirjojen kanssa	10
a) Yhdenmukaisuus Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin ja sitä koskevan toimintasuunnitelman kanssa.....	10
b) Yhdenmukaisuus jäsenvaltioiden koheesio politiikan toimenpideohjelmien kanssa	12
c) Yhdenmukaisuus elpymis- ja palautumissuunnitelmien kanssa	12
d) Yhdenmukaisuus rakennusten perusrakennussuunnitelmien kanssa	13
e) Yhdenmukaisuus päivitettyjen kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien kanssa.....	14
f) Yhdenmukaisuus alueellisten oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelmien kanssa.....	14
7. Erityiset toimenpiteet ja investoinnit	15
a) Toimenpiteet	15
b) Investoinnit.....	17
c) Paikalliset ja alueelliset toimenpiteet ja investoinnit.....	19
d) Hyötyjen siirtäminen kotitalouksille, mikroyrityksille ja liikenteen käyttäjille.....	19
8. Johdonmukainen joukko olemassa olevia tai uusia kansallisia toimenpiteitä ja investointeja	20
9. Toimenpiteiden ja investointien täydentävyys.....	21
10. Toimenpiteiden ja investointien varhaisin alkamispäivä.....	23
11. Yhdenmukaisuus EU:n valtiontukisääntöjen kanssa.....	24
12. Miten voidaan ottaa huomioon sukupuolten tasa-arvo ja kaikkien yhdenvertaiset mahdollisuudet	27
13. Suunnitelman täytäntöönpanosta vastaavat viranomaiset.....	28

14. Varojen siirrot	29
a) Varojen siirtäminen rahastosta	29
b) Varojen siirtäminen rahastoon.....	30
III. Suunnitelmien laatiminen ja toimittaminen	31
1. Analyysi ja kokonaisvaikutus.....	31
a) ETS2-järjestelmän ennakoitua vaikutuksia haavoittuviin ryhmiin.....	31
b) Haavoittuvien ryhmien arvioitu lukumäärä ja yksilöinti	33
c) Toimenpiteiden ja investointien kohdentaminen	35
d) Haavoittuvat mikroyritykset	36
e) Sosiaalisen ilmastonrahaston piiriin kuuluvia haavoittuvia ryhmiä koskevia ETS2-järjestelmän vaikutuksiin liittyviä erityistapauksia	37
f) Suunniteltujen toimenpiteiden ja investointien ennakoitu vaikutus.....	38
2. Osiot.....	38
a) Yleiset säännöt.....	38
b) Osioiden rakenne	39
3. Toimenpiteiden ja investointien kuvaus.....	40
a) Rakennusten perusparannus.....	41
b) Kohtuuhintainen energiatehokas asuminen, sosiaalinen asuntotuotanto mukaan luettuna, ja kohtuuhintaisten energiatehokkuusratkaisujen tukeminen.....	42
c) Hiilidioksidipäästöjen vähentämistä koskevat toimenpiteet ja investoinnit	43
d) Tiedotustoimet	44
e) Energiatehokkuusratkaisut.....	44
f) Päästöttömät ja vähäpäästöiset ajoneuvot ja polkupyörät	47
g) Kohtuuhintainen ja helposti saatavilla oleva julkinen liikenne	49
4. Suora tulotuki.....	50
5. Tekninen apu.....	53
6. Välitavoitteet ja tavoitteet.....	54
a) Välitavoitteiden ja tavoitteiden asettaminen.....	54
b) Välitavoitteiden ja tavoitteiden muotoilu	54
c) Välitavoitteiden ja tavoitteiden laatimista koskevat parhaat käytännöt	55
7. Rahoitus ja kustannukset	57
a) Kansallinen rahoitusosuus.....	57
a) Toimenpiteiden ja investointien kustannusarviot.....	58
b) Rahoituksesta ja kustannusarvioista toimitettavat tiedot	59
8. Toimintakustannukset	60
9. Päällekkäisen rahoituksen ennaltaehkäisy ja EU:n taloudellisten etujen suojaaminen.....	60

10. Skenaario ETS2-järjestelmän käynnistämisen lykkäämisen vuoksi	61
11. Asianmukainen kumppanuus ja julkinen kuuleminen	62
a) Sidosryhmätyypit.....	62
b) Julkisten kuulemisten järjestäminen	63
12. Suunnitelman toimittaminen.....	64
13. Suunnitelmia koskeva viestintä	64
14. Ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmien muutokset.....	66
a) Objektiiviset olosuhteet	66
b) Vähäiset mukautukset.....	68
c) Suunnitelmien asianmukaisuuden arviointi	68
IV. Suunnitelmien arviointi ja hyväksyminen	69
1. Komission arvio suunnitelmista	69
a) Prosessin arviointi.....	69
b) Sisällön arviointi.....	69
2. Suunnitelmien hyväksyminen	73
3. Kahdenvälisen sopimuksen tekeminen ja varojen sitominen	73
LIITTEET	77
Liite I: Jäsenvaltiokohtaiset määrärahojen enimmäismäärät hallinnollisen tuen menojen vähentämisen jälkeen	77
1. Johdanto ja oikeudellinen tausta	77
2. Hallinnollisen tuen menot vuotuisissa määrärahoissa	77
3. Ehdotettu etenemistapa	78
Liite II: Ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmiin asetuksen (EU) 2023/955 18 artiklan 6 kohdan mukaisesti tehtäviä vähäisiä mukautuksia koskeva malli [jäsenvaltioiden täytettävä] ...	81

I. Johdanto

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2023/955 (asetus sosiaalisen ilmatorahaston perustamisesta)¹ perustettu sosiaalinen ilmatorahasto on rahoitusväline, jonka tarkoituksena on mahdollistaa sosiaalisesti oikeudenmukainen siirtyminen ilmastoneutraaliuteen EU:ssa. Rahasto on osa EU:n laajempaa ilmastonmuutoksen torjumisen strategiaa, ja sen tavoitteena on puuttua sosiaalisiin vaikutuksiin, joita aiheutuu direktiivin 2003/87/EY (päästökauppadirektiivi)² muuttamisesta. Direktiivin soveltamisalaan sisällytetään rakennusten ja tieliikenteen kasvihuonekaasupäästöt. Päästökauppadirektiivin IV a luvussa perustettu päästökaupparjestelmä 2 (ETS2) kattaa rakennukset, tieliikenteen ja pienteollisuuden alat, jotka eivät kuulu EU:n nykyisen päästökaupparjestelmän piiriin. Rahastosta annetaan jäsenvaltioille rahoitustukea, jotta ne voivat auttaa haavoittuvia kotitalouksia, haavoittuvia mikroyrityksiä ja haavoittuvia liikenteen käyttäjiä, joihin korkeammat energia- ja liikennekustannukset vaikuttavat suhteettomasti vihreän siirtymän aikana.

Rahastoa ohjaa tavoite, jonka mukaan ketään ei jätetä jälkeen vihreässä siirtymässä. Siinä keskitytään kolmeen keskeiseen osa-alueeseen:

1. *Rakennusten energiatehokkuus ja hiilestä irtautuminen.* Toimenpiteillä ja investoinneilla on pyrittävä parantamaan rakennusten energiatehokkuutta sekä pienentämään lämmityksen, jäähdytyksen ja ruoanlaittojärjestelmien hiilijalanjälkeä. Niihin kuuluvat muun muassa uusiutuvan energian tuotanto ja varastointi rakennuksissa haavoittuvia kotitalouksia ja mikroyrityksiä varten. Lisäksi toimenpiteisiin kuuluvat rakennusten eristäminen, tehokkuudeltaan heikkojen lämmitys-, jäähdytys- ja ruoanlaittolaitteiden korvaaminen tehokkaammilla, uusiutuvan energian teknologioiden ja varastoinnin käyttöönotto, uusiutuvan energian yhteisöjen perustaminen, fossiilipohjaisen energian kulutuksen vähentäminen ja energiaköyhyyden lievittäminen.
2. *Puhtaan liikkumisen edistäminen.* Toimenpiteet on suunniteltava siten, että niillä parannetaan päästöttömän ja vähäpäästöisen liikkumisen ja liikenteen saatavuutta, kannustetaan käyttämään kohtuuhintaista ja helposti saatavilla olevaa julkista liikennettä sekä tuetaan julkisia ja yksityisiä tahoja kestävän kysyntään perustuvan liikkumisen, jaettujen liikkumispalvelujen ja aktiivisten liikkumismuotojen kehittämisessä ja tarjoamisessa. Tavoitteena on vähentää liikenneköyhyyttä sekä parantaa keskeisten palvelujen saatavuutta tekemällä liikenteestä kohtuuhintaisempaa ja helpommin saavutettavaa ja lisäämällä sen saatavuutta haavoittuville liikenteen käyttäjille ja haavoittuville mikroyrityksille.
3. *Tilapäinen suora tulotuki.* Jäsenvaltiot voivat käyttää rahastoa myös kohdennetun suoran tulotuen tarjoamiseen. Näin ne voivat käsitellä ETS2-järjestelmästä aiheutuvia

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/955, annettu 10 päivänä toukokuuta 2023, sosiaalisen ilmatorahaston perustamisesta ja asetuksen (EU) 2021/1060 muuttamisesta (EUVL L 130, 16.5.2023, s. 1).

² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/87/EY, annettu 13 päivänä lokakuuta 2003, kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta unionissa ja neuvoston direktiivin 96/61/EY muuttamisesta (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti) (EUVL L 275, 25.10.2003, s. 32).

sosiaalisia vaikutuksia, jotka kohdistuvat haavoittuviin kotitalouksiin ja liikenteen käyttäjiin. Tällainen tuki on tilapäistä, ja siitä olisi luovuttava asteittain sitä mukaa kuin rakenteelliset toimenpiteet pääsevät vauhtiin.

Sosiaalisesta ilmastorahastosta rahoitettavien toimenpiteiden ja investointien on hyödytettävä pääasiassa *haavoittuvia kotitalouksia, haavoittuvia liikenteen käyttäjiä ja haavoittuvia mikroyrityksiä*. Tilapäistä suoraa tulotukea voidaan myöntää ainoastaan haavoittuville kotitalouksille ja haavoittuville liikenteen käyttäjille ETS2-järjestelmän mukanaan tuomien muutosten vaikutusten lieventämiseksi. Sosiaalisen ilmastorahaston kohdennettu painopiste on tärkeä yleinen periaate, jota on noudatettava kaikilla keskeisillä osa-alueilla.

Rahaston yhteenlaskettu enimmäismäärä on 65 miljardia euroa. Se on myönnetty 1. tammikuuta 2026 ja 31. joulukuuta 2032 väliselle ajanjaksolle. Jäsenvaltioiden pakollinen rahoitusosuus on vähintään 25 prosenttia niiden omien ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmien arvioiduista kokonaiskustannuksista. Rahastolla saadaan käyttöön vähintään 86,7 miljardia euroa. Jos ETS2-järjestelmää lykätään vuoteen 2028 päästökauppadirektiivin 30 k artiklan mukaisesti, rahaston yhteenlaskettu enimmäismäärä on 54,6 miljardia euroa, kuten päästökauppadirektiivin 30 d artiklan 4 kohdassa ja sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 10 artiklan 1 kohdassa täsmennetään. Rahasto toimii määritellyn aikarajan puitteissa, ja sen tavoitteet pyritään saavuttamaan vuoden 2032 loppuun mennessä. Rahaston toiminnan on määrä alkaa 1. tammikuuta 2026 eli vähintään vuotta ennen kuin ETS2-järjestelmä otetaan kokonaisuudessaan käyttöön ja kaksi vuotta ennen uuden monivuotisen rahoituskehysten alkua (2028). Varhainen aloitus edistää ETS2-järjestelmän sujuvaa käyttöönottoa.

Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 14 artiklan ja 10 artiklan 3 kohdan mukaiset jäsenvaltioiden määrärahojen enimmäismäärät esitetään näiden ohjeiden liitteessä I. Siinä vahvistetaan ohjeelliset vuotuiset määrärahat 10 artiklan 1 kohdassa kuvatussa kahdessa eri skenaariossa.

Rahaston suunnittelussa on hyödynnetty elpymis- ja palautumistukivälineestä saatuja arvokkaita oppeja ja parhaita käytäntöjä sekä koheesiopolitiikan rahastoista saatuja kokemuksia. Se on suunniteltu tulosperusteiseksi välineeksi, jotta sen tehokkuus ja vaikuttavuus tavoitteiden saavuttamisessa voidaan maksimoida. Ohjeet eivät rajoita mahdollisten sovellettavasta EU:n lainsäädännöstä johtuvien lisävelvoitteiden soveltamista.

II. Yleiset vaatimukset

Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti kunkin jäsenvaltion on toimitettava komissiolle ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmansa.

Näiden ohjeiden tarkoituksena on auttaa jäsenvaltioita laatimaan suunnitelmansa sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen ja erityisesti sen 6 artiklan ja liitteen V mukaisesti.

Ohjeissa keskitytään sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen eri näkökohtiin ja suunnitelmien sisältöön. Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 3 artiklan mukaan rahaston tavoitteena on edistää siirtymistä ilmastoneutraaliuteen puuttumalla ETS2-järjestelmän sosiaalisiin vaikutuksiin haavoittuviin kotitalouksiin, liikenteen käyttäjiin ja mikroyrityksiin. Tämä on koko tämän ohjeasiakirjan perusajatus silloinkin, kun sitä ei nimenomaisesti mainita.

1. Merkityksellisyys politiikan aloilla

Sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 6 artiklassa luetellaan seikat, jotka jäsenvaltioiden on sisällytettävä sosiaalisen tuen suunnitelmiinsa. Suunnitelmaan on sisällytettävä arvio ETS2-järjestelmän aiheuttaman hintojen nousun todennäköisistä vaikutuksista kotitalouksiin, erityisesti energiaköyhyydestä ja liikenneköyhyydestä kärsiviin kotitalouksiin, sekä haavoittuviin mikroyrityksiin. Suunnitelmassa olisi myös yksilöitävä rahaston tukeen oikeutetut haavoittuvat kotitaloudet, haavoittuvat liikenteen käyttäjät ja haavoittuvat mikroyritykset sekä arvioitava niiden lukumäärä. Suunnitelmassa on myös määriteltävä toimenpiteiden ja investointien välitavoitteet ja tavoitteet sekä alustava toteutusaikataulu.

Rahastoa koskevat periaatteet määritetään sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 7 artiklan 2 kohdassa, jonka mukaan suunnitelmaan sisältyvien toimenpiteiden ja investointien välitavoitteiden ja tavoitteiden on katettava erityisesti seuraavat alat:

- a) energiatehokkuus
- b) rakennusten peruserparannukset
- c) päästötön ja vähäpäästöinen liikkuminen ja liikenne
- d) kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja
- e) haavoittuvien kotitalouksien, etenkin energiaköyhyydestä kärsivien kotitalouksien, haavoittuvien mikroyritysten ja haavoittuvien liikenteen käyttäjien määrän vähentäminen.

Vaikka sosiaalista ilmatorahastoa koskevassa asetuksessa ei edellytetä, että jäsenvaltiot käsittelevät kaikkia näitä aloja ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmassaan, komissio arvioi tapauskohtaisesti, vastaako kunkin jäsenvaltion suunnitelma asianmukaisesti ETS2-järjestelmästä kohderyhmille aiheutuviin sosiaalisiin vaikutuksiin ja haasteisiin. Suunnitelmassa olisi myös selitettävä, miten muut rahoitusvälineet täydentävät näitä toimia, ja komissio ottaa arvioinnissaan huomioon myös tämän täydentävyyden. Komissio kannustaa jäsenvaltioita asettamaan etusijalle sellaiset toimenpiteet ja investoinnit, jotka vaikuttavat kohderyhmiin eniten, ja löytämään tasapainon sosiaalisen tuen suunnitelman kattamien politiikan alojen välillä ottaen huomioon ETS2-järjestelmän erityiset vaikutukset oman maansa olosuhteissa.

2. Yhteensopivuus EU:n ilmastotavoitteiden kanssa, pysyvien vaikutusten aikaansaaminen ja riippuvuuden vähentäminen fossiilisista polttoaineista

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1119 (eurooppalainen ilmastolaki)³ tavoitteena on, että EU saavuttaa ilmastoneutraaliuden vuoteen 2050 mennessä ja negatiiviset päästöt sen jälkeen. Asetuksessa asetetaan sitovaksi tavoitteeksi kasvihuonekaasujen

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1119, annettu 30 päivänä kesäkuuta 2021, puiteiden vahvistamisesta ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi sekä asetusten (EY) N:o 401/2009 ja (EU) 2018/1999 muuttamisesta (eurooppalainen ilmastolaki) (EUVL L 243, 9.7.2021).

nettopäästöjen vähentäminen vähintään 55 prosentilla vuoteen 2030 mennessä vuoden 1990 tasoon verrattuna. Sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 7 artiklan 2 kohdan mukaisesti suunnitelmissa määriteltyjen välitavoitteiden ja tavoitteiden on oltava yhteensopivia EU:n ilmastotavoitteiden ja eurooppalaisessa ilmastolaissa asetettujen tavoitteiden kanssa. Tämä tarkoittaa sitä, että ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelman olisi tuettava jäsenvaltiota näiden tavoitteiden saavuttamisessa. Komissio tarkistaa tämän suunnitelmaa arvioidessaan.

Sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti suunnitelmiin sisältyvillä toimenpiteillä ja investoinneilla on saatava aikaan pysyviä vaikutuksia. Asetuksen 16 artiklan 3 kohdan b alakohdan i alakohdassa edellytetään, että komissio arvioi kunkin ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelman vaikuttavuutta sekä tarkastelee, onko odotettavissa, että toimenpiteillä ja investoinneilla saadaan jäsenvaltiossa aikaan pysyviä vaikutuksia (sellaisina kuin ne määritellään näiden ohjeiden IV osan 1 kohdan b alakohdan ii alakohdassa), jotka ovat EU:n vuoteen 2030 ulottuvien ilmasto- ja energiatavoitteiden ja vuoden 2050 pitkän aikavälin ilmastoneutraaliustavoitteen mukaisia ja kohdistuvat erityisesti haavoittuviin ryhmiin ja energia- tai liikenneköyhyydestä kärsiviin ryhmiin.

Lisäksi rahastosta tuettavien toimenpiteiden ja investointien olisi vähennettävä riippuvuutta fossiilisista polttoaineista, kuten sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 7 artiklan 4 kohdassa todetaan. Suunnitelmilla olisi edistettävä pitkän aikavälin ratkaisuna riippuvuuden vähentämistä fossiilisista polttoaineista, ja niissä voitaisiin harkita muita toimenpiteitä, kuten tilapäistä suoraa tulotukea kielteisten tulovaikutusten lieventämiseksi lyhyemmällä aikavälillä (ks. sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen johdanto-osan 17 kappale).

Jäsenvaltioiden olisi täsmennettävä toimenpiteidensä ja investointiensä ennakoitavat vaikutukset kasvihuonekaasupäästöihin sekä energiaköyhyyteen ja liikenneköyhyyteen. Niiden olisi arvioitava vaikutuksia suhteessa perusskenaarioihin ja otettava huomioon muun muassa energiatehokkuuden parantaminen, rakennusten perusparannuksia ja hiilivapaaksi saattamista koskevat toimenpiteet, päästöttömän ja vähäpäästöisen liikkumisen edistäminen sekä kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen. Jäsenvaltioiden olisi myös ennakoitava vaikutuksia energia- ja liikenneköyhyyden vähentämiseen käyttäen asiaankuuluvia yhteisiä indikaattoreita, jotka on määritelty sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen liitteessä IV.

3. ETS2-järjestelmästä haavoittuville ryhmille aiheutuviin vaikutuksiin puuttuminen

Sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaan suunnitelmien on sisällettävä johdonmukainen joukko toimenpiteitä ja investointeja, joilla puututaan nimenomaisesti ETS2-järjestelmän sosiaalisiin vaikutuksiin haavoittuviin kotitalouksiin, liikenteen käyttäjiin ja mikroyrityksiin. Sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 8 artiklan 1 kohdassa todetaan, että toimenpiteiden ja investointien on kohdistuttava ensisijaisesti näihin haavoittuviin ryhmiin.

Sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 6 artiklan 1 kohdan d alakohdassa edellytetään, että kussakin suunnitelmassa arvioidaan ETS2-järjestelmästä johtuvan hintojen nousun todennäköisiä vaikutuksia kotitalouksiin, erityisesti energiaköyhyyden ja liikenneköyhyyden esiintyvyyteen, sekä mikroyrityksiin. Jäsenvaltioiden on analysoitava näitä vaikutuksia

(kunkin jäsenvaltion kannalta) oikealla alueellisella tai paikallisella tasolla ottaen huomioon kansalliset erityispiirteet ja esimerkiksi julkisen liikenteen ja peruspalvelujen saatavuus, sekä yksilöitävä ne alueet, joihin vaikutukset kohdistuvat eniten.

Rahaston kohderyhmänä olevien haavoittuvien kotitalouksien ja haavoittuvien liikenteen käyttäjien määrittelyssä käytetään kahta vaihtoehtoista kriteeriä, jotka esitetään sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 2 artiklan 10 ja 12 kohdassa. Toinen kriteeri liittyy siihen, kärsivätkö ryhmät energiaköyhyydestä vai liikenneköyhyydestä. Toinen kriteeri liittyy pienituloisiin ja alemman keskitulotason kotitalouksiin kohdistuviin ETS2-järjestelmän arvioituihin merkittäviin hintavaikutuksiin sekä investointimahdollisuuksien puutteeseen. Kolmas haavoittuva kohderyhmä ovat haavoittuvat mikroyritykset. Haavoittuvien mikroyritysten määritelmässä 2 artiklan 11 kohdassa viitataan kuitenkin ainoastaan ETS2-järjestelmän merkittäviin hintavaikutuksiin ja varojen puutteeseen.

Rahaston yhteydessä käytettyjen haavoittuvien kotitalouksien ja haavoittuvien liikenteen käyttäjien määritelmien piiriin kuuluvat myös energiaköyhyydestä kärsivät kotitaloudet sekä liikenneköyhyydestä kärsivät kotitaloudet ja henkilöt, joihin ei välttämättä kohdistu ”merkittävästi päästökauppajärjestelmän 2 vaikutuksia”. Rahastosta voidaan siis tukea myös sellaisia toimenpiteitä ja investointeja, joilla autetaan energiaköyhiä kotitalouksia sekä liikenneköyhiä kotitalouksia ja henkilöitä. Ainoastaan suorien tulotukitoimenpiteiden on kohdistuttava yksinomaan ETS2-järjestelmän vaikutuksiin (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 8 artiklan 2 kohdan mukaisesti (ks. näiden ohjeiden III osan 1 kohdan a alakohta)).

Jäsenvaltioita kannustetaan kuitenkin harkitsemaan huolellisesti, aikovatko ne myöntää rahaston kautta tukea myös sellaisille haavoittuville ryhmille, joihin ETS2-järjestelmä ei suoraan vaikuta. Rahaston tavoitteena kun on puuttua ETS2-järjestelmästä haavoittuville ryhmille aiheutuviin sosiaalisiin vaikutuksiin. Näin ollen ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmaan sisältyvien toimenpiteiden ja investointien olisi kohdistuttava pääasiassa sellaisiin haavoittuviin ryhmiin, joihin ETS2-järjestelmä vaikuttaa, mutta ne voivat koskea laajemmin myös energia- tai liikenneköyhyydestä kärsiviä kotitalouksia ja henkilöitä.

Jäsenvaltioiden on sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e ja f alakohdan mukaisesti sisällytettävä suunnitelmiinsa seuraavat tiedot:

- haavoittuvien kotitalouksien, haavoittuvien mikroyritysten ja haavoittuvien liikenteen käyttäjien arvioitu lukumäärä ja yksilöinti
- selvitys siitä, miten energiaköyhyyden ja liikenneköyhyyden määritelmiä on määrä soveltaa kansallisella tasolla.

Haavoittuvien ryhmien arvioinnissa jäsenvaltioiden olisi käytettävä asetuksessa (EU) 2019/1700⁴ olevaa yksityisen kotitalouden määritelmää laajassa merkityksessä, kuten sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 2 artiklan 8 kohdassa säädetään. Kotitaloutena voidaan pitää yhdessä asuvia henkilöitä riippumatta siitä, ovatko he sukua toisilleen (kuten asunnon jakavat henkilöt ja kaikkein heikoimmassa asemassa olevat henkilöt, joilla on

⁴ 'Yksityisellä kotitaloudella' tarkoitetaan yksin asuvaa henkilöä tai useampaa yhdessä asuvaa henkilöä, joka hankkii tai jotka hankkivat omat välttämättömyshyödykkeensä.

itsenäiset asumisjärjestelyt), edellyttäen, että he kuuluvat sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 2 artiklan 10 kohdassa olevan haavoittuvan kotitalouden määritelmän piiriin.

Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 16 artiklan 3 kohdan a alakohdan i alakohdan mukaan komission olisi suunnitelmaa arvioidessaan tarkasteltava, vastaako se asianmukaisesti ETS2-järjestelmän sosiaaliin vaikutuksiin ja haasteisiin, joita haavoittuville (ja erityisesti energia- tai liikenneköyhyydestä kärsiville) kotitalouksille sekä haavoittuville mikroyrityksille ja liikenteen käyttäjille kyseisessä jäsenvaltiossa aiheutuu.

Lisäksi jäsenvaltioiden olisi 6 artiklan 1 kohdan p alakohdan mukaan tarvittaessa selitettävä, miten suunnitelmassa on otettu huomioon maantieteelliset erityispiirteet, kuten saaret, syrjäisimmät alueet, maaseutualueet ja syrjäseudut, vaikeapääsyiset reuna-alueet, vuoristoalueet ja kehityksestä jälkeen jääneet alueet.

4. Yhteensopivuus ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen kanssa

Rahastosta voidaan tukea ainoastaan toimenpiteitä ja investointeja, jotka ovat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2020/852⁵ (luokitusjärjestelmäasetus) 17 artiklassa tarkoitetun ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen mukaisia, kuten sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 7 artiklan 3 kohdassa täsmennetään. Tämä lähestymistapa on yhdenmukainen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 (varainhoitoasetus)⁶ 33 artiklan 2 kohdan d alakohdan kanssa.

Kansallisilla toimenpiteillä, joilla tarjotaan tilapäistä suoraa tulotukea haavoittuville kotitalouksille ja haavoittuville liikenteen käyttäjille sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 4 artiklan 3 kohdan mukaisesti, katsotaan kuitenkin olevan vain pieni ennakoitavissa oleva vaikutus ympäristötavoitteisiin, ja niiden olisi pääsääntöisesti katsottava olevan ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen mukaisia (ks. sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 6 artiklan 1 kohdan l alakohta ja johdanto-osan 23 kappale).

Komissio on antanut tekniset ohjeet ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen soveltamisesta (SCF DNSH Technical Guidance)⁷. Yhteensopivuus EU:n ilmastotavoitteiden kanssa suunnitelman tasolla ei riitä osoittamaan ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen noudattamista sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 6 artiklan 1 kohdan l alakohdan mukaisesti.

5. Rahaston ja jäsenvaltioiden yhteisrahoitus

Jäsenvaltioiden on rahoitettava vähintään 25 prosenttia suunnitelmansa arvioiduista kokonaiskustannuksista (tämä on niiden kansallinen rahoitusosuus). Kuten sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen liitteessä V olevassa yhteenvetotaulukossa esitetään (ks.

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2020/852, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2020, kestävästä sijoittamista helpottavasta kehyksestä ja asetuksen (EU) 2019/2088 muuttamisesta (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti) (EUVL L 198, 22.6.2020, s. 13).

⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) 2024/2509, annettu 23 päivänä syyskuuta 2024, unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä (uudelleenlaadittu) (EUVL L, 2024/2509, 26.9.2024).

⁷ C(2025) 880.

myös näiden ohjeiden III osan 7 kohdan a alakohta), jäsenvaltioiden olisi ilmoitettava kansallisen rahoitusosuutensa prosenttiosuus kunkin osa-alueen osalta.

6. Yhdenmukaisuus asiaan liittyvien EU:n ohjelmien ja poliittisten asiakirjojen kanssa

Ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelman on oltava yhdenmukainen seuraavissa suunnitelmissa ja ohjelmissa olevien jäsenvaltioiden toimittamien tietojen ja tekemien sitoumusten kanssa (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 6 artiklan 3 kohta):

- a. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskeva toimintasuunnitelma
- b. jäsenvaltion koheesio politiikan toimenpideohjelmat
- c. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/241 (elpymis- ja palautumistukivälinettä koskeva asetus)⁸ mukainen jäsenvaltion elpymis- ja palautumissuunnitelma
- d. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1275 (rakennusten energiatehokkuudesta annettu direktiivi)⁹ mukainen jäsenvaltion rakennusten perusparannussuunnitelma
- e. asetuksen (EU) 2018/1999 (energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta annettu asetus)¹⁰ mukaisesti päivitetty jäsenvaltion yhdennetty kansallinen energia- ja ilmastosuunnitelma ja
- f. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1056¹¹ mukaiset alueelliset oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelmat.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että suunnitelma on sopusoinnussa niiden tietojen ja sitoumusten kanssa, jotka jäsenvaltio on antanut.

a) Yhdenmukaisuus Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin ja sitä koskevan toimintasuunnitelman kanssa

Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio antoivat Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevan julistuksen vuonna 2017. Pilarissa vahvistetaan 20 keskeistä periaatetta, jotka ohjaavat unionia kohti vahvaa sosiaalista Eurooppaa, joka on oikeudenmukainen, osallistava ja täynnä mahdollisuuksia.

Useat pilarin periaatteista ovat suoraan merkityksellisiä sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen kannalta, minkä vuoksi jäsenvaltioiden olisi otettava ne huomioon laatiessaan suunnitelmiaan. Suunnitelmien on yleisesti ottaen oltava pilarin periaatteiden mukaisia.

⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17–75).

⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1275, annettu 24 päivänä huhtikuuta 2024, rakennusten energiatehokkuudesta (uudelleenlaadittu) (EUVL L, 2024/1275, 8.5.2024).

¹⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1999, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 663/2009 ja (EY) N:o 715/2009, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 94/22/EY, 98/70/EY, 2009/31/EY, 2009/73/EY, 2010/31/EU, 2012/27/EU ja 2013/30/EU, neuvoston direktiivien 2009/119/EY ja (EU) 2015/652 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 525/2013 kumoamisesta (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 1–77).

¹¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1056, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, oikeudenmukaisen siirtymän rahaston perustamisesta (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 1–20).

Periaatteessa 20 vahvistetaan oikeus laadukkaisiin keskeisiin palveluihin, joita ovat muun muassa energia- ja liikennepalvelut. Keskeiset palvelut täyttävät inhimilliset perustarpeet ja ovat olennaisia hyvinvoinnin ja sosiaalisen osallisuuden kannalta erityisesti muita heikommassa asemassa oleville ryhmille. Ne mahdollistavat myös muiden aktiivisen yhteiskuntaan ja työmarkkinoille osallistumisen kannalta keskeisten mahdollistavien palvelujen, kuten työllisyys-, varhaiskasvatus-, koulutus- ja terveydenhuoltopalveluiden, saatavuuden.

Vastatessaan energiaan ja liikenteeseen liittyviin haasteisiin sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen yhteydessä jäsenvaltioiden olisi harkittava periaatteen 20 sisällyttämistä suunnitelmiinsa korostaen laadukkaiden energia- ja liikennepalvelujen saatavuutta.

Lisäksi jäsenvaltioiden suunnitelmissa olisi otettava huomioon periaate 11, jonka mukaan lapsilla on oikeus suojeluun köyhyyttä vastaan, ja periaate 19, joka koskee sosiaalisten vuokra-asuntojen tai laadukkaan asumisavun saatavuutta.

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevalla toimintasuunnitelmalla periaatteet muutetaan suoriksi toimiksi, joilla tuetaan kansalaisia. Siinä myös ehdotetaan EU:lle yleistavoitteita, jotka olisi saavutettava vuoteen 2030 mennessä. Yksi tavoitteista on köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa olevien määrän vähentäminen vähintään 15 miljoonalla.

Jos ETS2-järjestelmän vaikutuksia ei ennakoita eikä käsitellä, ne voivat heikentää pyrkimyksiä vähentää köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa olevien määrää, koska ne nostavat energia- ja liikennekustannuksia.

Jotta tämä voidaan välttää, ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmien on oltava yhdenmukaisia niiden tietojen ja sitoumusten kanssa, joita jäsenvaltiot (tai alueet) ovat antaneet ja tehneet Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevan toimintasuunnitelman täytäntöönpanon yhteydessä, sekä köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa olevien määrän vähentämistä koskevien kansallisten tavoitteiden kanssa.¹²

Ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmiin sisältyvien toimenpiteiden ja investointien olisi myös edistettävä kestäviä ja laadukkaita työpaikkoja rahastosta tuettavien toimenpiteiden ja investointien kattamilla aloilla, kuten sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 7 artiklan 4 kohdassa täsmennetään.

Jäsenvaltioita kannustetaan ottamaan huomioon myös neuvoston suosituksessa oikeudenmukaisesta siirtymisestä ilmastoneutraaliuteen¹³ annetut ohjeet, joissa käsitellään erityisesti siirtymän työllisyysvaikutuksia ja sosiaalisia vaikutuksia. Suosituksessa annetaan erityisiä ohjeita keskeisten palvelujen saatavuudesta ja käsitellään myös energia- ja liikenneköyhyyttä.

¹² Köyhyyden vähentämistä koskevat kansalliset tavoitteet sekä kunkin jäsenvaltion edistyminen pilarin täytäntöönpanossa julkaistaan talous- ja sosiaalipolitiikan koordinoinnin ja seurannan eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa. Vuosittain julkaistavissa yhteisessä työllisyysraportissa ja maaraporteissa on tietoa jäsenvaltioiden edistymisestä.

¹³ Neuvoston suositus, annettu 16 päivänä kesäkuuta 2022, oikeudenmukaisesta siirtymisestä ilmastoneutraaliuteen 2022/C 243/04 ST/9107/2022/INIT (EUVL C 243, 27.6.2022, s. 35–51).

b) Yhdenmukaisuus jäsenvaltioiden koheesiopolitiikan toimenpideohjelmien kanssa

Koheesiopolitiikan toimenpideohjelmat pannaan täytäntöön kussakin jäsenvaltiossa neljän erillisen rahaston kautta. Nämä ovat Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR), Euroopan sosiaalirahasto plus (ESR+), koheesiorahasto ja oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF).

Ohjelmien täytäntöönpanosta vastaavat hallintoviranomaiset (jotkin vastualueet on mahdollisesti siirretty täytäntöönpanoelimille). Kukin jäsenvaltio toteuttaa yhden tai useamman ohjelman joko kansallisella tai alueellisella tasolla tai molemmilla.¹⁴

Koheesiopolitiikan toimenpideohjelmilla tuetaan investointeja monille aloille, kuten seuraaville sosiaalisen ilmastorahaston kannalta merkityksellisille aloille:

- rakennusten energiatehokkuus
- hiilestä irtautuminen ja uusiutuvan energian teknologioiden käyttöönotto
- puhdas kaupunkiliikenne
- laadukkaiden, kestävien, osallistavien ja kohtuuhintaisten palvelujen, mukaan lukien asuntojen ja sosiaalipainotteisen hoidon, saatavuus
- köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa olevien ja marginalisoituneiden yhteisöjen valtaväestöön integroitumisen edistäminen
- vihreään ja digitaaliseen siirtymään liittyviä näkökohtia sisältävien laadukkaiden työpaikkojen ja koulutuksen saatavuus.

Ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmiin sisältyvissä toimenpiteissä ja investoinneissa olisi otettava huomioon koheesiopolitiikan rahastojen puitteissa toteutetut ja suunnitellut investoinnit. Tällöin olisi varmistettava täydentävyys niiden kanssa sekä se, että ne vahvistavat toisiaan. Suunnitelmassa olisi kuvattava yksityiskohtaisesti koordinoituneita mekanismeja, mukaan lukien ennakoitua synergiaa muiden rahoitusvälineiden, erityisesti koheesiopolitiikan toimenpideohjelmien, kanssa, sekä miten se eroaa niistä. Näin pyritään varmistamaan, että sosiaalisen ilmastorahaston toimenpiteet eivät johda kaksinkertaiseen rahoitukseen. Lisäksi on tarpeen pitää tiiviisti yhteyttä hallintoviranomaisiin, jotta kaksinkertaisen rahoituksen riski todella vältetään.

c) Yhdenmukaisuus elpymis- ja palautumissuunnitelmien kanssa

Elpymis- ja palautumistukiväline perustettiin helmikuussa 2021 auttamaan EU:ta toipumaan covid-19-pandemiasta. Se on aikasidonnainen, ja sitä toteutetaan vuoteen 2026 asti. Elpymis- ja palautumistukivälineestä annetussa asetuksessa vahvistetaan kuusi pilaria, jotka määrittelevät välineen soveltamisalan. Pilarit ovat

- (i) vihreä siirtymä
- (ii) digitaalinen muutos
- (iii) älykäs, kestävä ja osallistava kasvu, mukaan lukien taloudellinen yhteenkuuluvuus, työpaikat, tuottavuus, kilpailukyky, tutkimus, kehittäminen ja innovointi, sekä

¹⁴ Luettelo kunkin jäsenvaltion EAKR-, ESR+-, koheesiorahasto- ja JTF-ohjelmista on saatavilla koheesiopolitiikan avoimella tietopalustalla osoitteessa <https://cohesiondata.ec.europa.eu/programmes>.

toimivat sisämarkkinat, joilla on vahvoja pieniä ja keskisuuria yrityksiä (pk-yrityksiä)

- (iv) sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus
- (v) terveydenhuolto sekä taloudellinen, sosiaalinen ja institutionaalinen palautumiskyky kriisivasteen ja kriisivalmiuden parantamiseksi ja
- (vi) seuraavalle sukupolvelle, lapsille ja nuorille, suunnatut toimintapolitiikat, kuten koulutus ja osaaminen.

Elpymis- ja palautumistukiväline on suunniteltu tulosperusteiseksi välineeksi, josta annetaan jäsenvaltioille suoraa rahoitustukea, jos ne saavuttavat välitavoitteet ja tavoitteet, joilla seurataan uudistusten ja investointien yhdistelmän täytäntöönpanoa. Elpymis- ja palautumistukiväline tarjoaa taloudellisia kannustimia talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä yksilöityjen keskeisten uudistusten toteuttamiseksi.

Koska ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmien on oltava yhdenmukaisia eurooppalaisen ohjausjakson kehykseen perustuviin jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumissuunnitelmiin (jotka sisältävät REPowerEU-luvun) sisältyvien toimenpiteiden ja tietojen kanssa, toimenpiteiden on itsessään oltava yhdenmukaisia maakohtaisissa suosituksissa yksilöityjen, sosiaalisen ilmastorahaston kannalta merkityksellisten haasteiden ja eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa yksilöityjen prioriteettien kanssa ja autettava käsittelemään näitä tehokkaasti.

d) Yhdenmukaisuus rakennusten perusparannussuunnitelmien kanssa

Rakennusten energiatehokkuusdirektiivin mukaisesti jäsenvaltioiden on laadittava ja toimitettava kansallinen rakennusten perusparannussuunnitelmansa, jonka tavoitteena on muuttaa olemassa oleva rakennuskanta päästöttömäksi vuoteen 2050 mennessä. Rakennusten perusparannussuunnitelmien on sisällettävä etenemissuunnitelma, johon sisältyy vuosiin 2030, 2040 ja 2050 mennessä saavutettavia tavoitteita ja indikaattoreita, aikataulu, politiikkoja ja toimenpiteitä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi sekä investointeja, joita tarvitaan näiden politiikkojen ja toimenpiteiden täytäntöönpanemiseksi. Suunnitelmat perustuvat pitkän aikavälin peruskorjausstrategioihin, joista säädetään direktiivissä 2010/31/EU¹⁵. Siinä otetaan käyttöön pakollisia ja vapaaehtoisia osia sisältävä vakiomalli jäsenvaltioiden välisen vertailtavuuden parantamiseksi (uudelleenlaaditun rakennusten energiatehokkuusdirektiivin liite II, joka täydentää direktiivin 3 artiklaa).

Jäsenvaltioiden on toimitettava kansallisen rakennusten perusparannussuunnitelmansa luonnos komissiolle arvioitavaksi. Arvioinnin jälkeen komissio voi antaa suosituksia tukeakseen jäsenvaltioita lopullisten rakennusten perusparannussuunnitelmien loppuunsaattamisessa. Kansalliset rakennusten perusparannussuunnitelmat toimitetaan osana kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien prosessia. Koska rakennusten perusparannusten laajentaminen vankan, kansallisen rakennusten perusparannussuunnitelman perusteella on kiireellistä, ensimmäinen luonnos on toimitettava joulukuuhun 2025 mennessä.

Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 6 artiklan 3 kohdan d alakohdassa edellytetään, että jäsenvaltiot varmistavat, että niiden suunnitelma on yhdenmukainen

¹⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/31/EU, annettu 19 päivänä toukokuuta 2010, rakennusten energiatehokkuudesta (uudelleenlaadittu) (EUVL L 153, 18.6.2010, s. 13–35).

rakennusten perusparannussuunnitelman kanssa. Näin ollen rakennusten perusparannussuunnitelmien vaadittu sisältö, mukaan lukien politiikat, toimenpiteet ja investointitarpeet, sekä raportointi kansallisten tavoitteiden saavuttamisesta ovat erityisen merkityksellisiä suunnitelmien kannalta. Tämä koskee etenkin rakennusalan toimenpiteitä ja investointeja, erityisesti rakennusten perusparannuksia. Siksi jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että niiden suunnitelmiin sisältyvät toimenpiteet ja investoinnit edistävät rakennusten perusparannussuunnitelmia ja ovat niiden kanssa yhdenmukaisia erityisesti energiatehokkuudeltaan heikoimpien rakennusten ja haavoittuville kotitalouksille annettavan tuen osalta.

e) Yhdenmukaisuus päivitettyjen kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien kanssa

Jäsenvaltioiden oli energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta annettu asetuksen 14 artiklan 1 kohdan mukaisesti toimitettava päivitetty kansalliset energia- ja ilmastosuunnitelmansa 30. kesäkuuta 2024 mennessä. Päivitetyissä suunnitelmissa oli otettava huomioon myös jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumissuunnitelmissa esitetyt energia- ja ilmastouudistukset ja -investoinnit. Kansalliset energia- ja ilmastosuunnitelmat toimivat myös tärkeinä politiikan kehyksinä, jotka vaikuttavat suoraan ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmien laatimiseen ja täytäntöönpanoon. Jäsenvaltioita kannustetaan siksi suunnittelemaan suunnitelmiin sisältyvät toimenpiteet siten, että ne ovat yhdenmukaisia kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissa esitettyjen uudistusten ja sitoumusten kanssa. Toimenpiteiden olisi samalla täytettävä rahaston tavoitteet ja kohdistuttava ensisijaisesti energia- ja liikenneköyhydestä kärsiviin haavoittuviin ryhmiin.

Jos jäsenvaltioiden kansalliset energia- ja ilmastosuunnitelmat eivät ole komission arvion mukaan riittävän kunnianhimoisia vuoden 2030 ilmasto- ja energiatavoitteiden saavuttamiseksi, jäsenvaltioita kannustetaan myös niitä täydentäviin toimenpiteisiin ja investointeihin etenkin energia- ja liikenneköyhydestä kärsivien ihmisten tukemiseksi rahaston tavoitteiden ja EU:n ilmastotavoitteiden mukaisesti. Ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmien olisi siksi vastattava läheisesti kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissa asetettuja tavoitteita, ja niihin olisi sisällyttävä myös lisäpolitiikkoja ja -toimenpiteitä, joilla nostetaan tulevien ilmastotavoitteiden tavoitetasoa. Ks. myös II osan 7 kohdan a alakohta jäljempänä.

f) Yhdenmukaisuus alueellisten oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelmien kanssa

Jäsenvaltiot ovat laatineet yhdessä asianomaisten paikallis- ja alueviranomaisten kanssa alueelliset oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelmat, jotka rahoitetaan oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta¹⁶. Niissä yksilöidään ilmastoneutraaliuteen siirtymisestä aiheutuvien taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten perusteella ne alueet, joihin siirtymä vaikuttaa kaikkein kielteisimmin. Tämä koskee erityisesti odotettavissa olevia muutoksia työvoimassa, fossiilisten polttoaineiden tuotantoon ja käyttöön liittyvien työpaikkojen menetystä sekä tarvetta muuttaa tuotantoprosesseja teollisuuslaitoksissa, joiden kasvihuonekaasuintensiteetti on suurin.

¹⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetetus (EU) 2021/1056, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, oikeudenmukaisen siirtymän rahaston perustamisesta (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 1).

Alueellisiin oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelmiin sisältyy kuvaus oikeudenmukaisen siirtymän rahaston tuen odotettavissa olevasta panoksesta niiden sosiaalisten, väestörakenteeseen liittyvien, taloudellisten, terveydellisten ja ympäristöön liittyvien vaikutusten lieventämiseen, joita aiheutuu EU:n siirtymisestä ilmastoneutraaliin talouteen vuoteen 2050 mennessä.

Suunnitelmissa on varmistettava, että niihin sisältyvät investoinnit ja toimenpiteet ovat yhdenmukaisia alueellisten oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelmien kanssa sekä niiden koheesiopolitiikan ohjelmien kanssa, joilla ne pannaan täytäntöön. Ihannetapauksessa jäsenvaltioiden olisi tunnistettava synergiat ja toisiaan vahvistavat toimet ja asetettava ne tärkeysjärjestykseen. Lisäksi olisi täsmennettävä, miten toimenpiteet eroavat toisistaan, jotta vältetään kaksinkertaisen rahoituksen riski.

7. Erityiset toimenpiteet ja investoinnit

Ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmiin on sisällytettävä toimenpiteitä ja investointeja, joilla puututaan sosiaalisiin vaikutuksiin, joita aiheutuu rakennusten ja tieliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen sisällyttämisestä päästökauppadirektiivin soveltamisalaan. Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 4 artiklan 4 kohdan ja 8 artiklan mukaisesti suunnitelmiin on sisällytettävä kansallisia sekä tarpeen mukaan paikallisia ja alueellisia toimenpiteitä ja investointeja, joilla suoritetaan rakennusten perusparannuksia ja vähennetään rakennusten lämmityksen ja jäähdytyksen hiilidioksidipäästöjä, mukaan lukien uusiutuvan energian tuotannon ja varastoinnin integrointi, sekä lisätään päästöttömän ja vähäpäästöisen liikkumisen ja liikenteen osuutta.

Lisäksi suunnitelmaan voidaan sisällyttää vapaaehtoisesti toimenpiteitä, joilla tarjotaan tilapäistä suoraa tulotukea (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 4 artiklan 3 kohta). Suoran tulotuen on aina oltava tilapäistä, ja siitä on luovuttava asteittain sitä mukaa kuin rakenteelliset toimenpiteet pääsevät vauhtiin (ks. näiden ohjeiden III osan 4 kohta).

a) Toimenpiteet

’Toimenpiteellä’ tarkoitetaan toimea tai rakenteellista muutosta, joka ei ole investointi ja joka johtaa politiikan parannuksiin, joilla on merkittävä, pysyvä vaikutus hiilestä irtautumiseen. Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa säädetään, että ”suunnitelman on sisällettävä johdonmukainen joukko olemassa olevia tai uusia kansallisia toimenpiteitä”, ja 16 artiklan 3 kohdan b alakohdan i alakohdan mukaisesti suunnitelman odotetaan vaikuttavan ”jäsenvaltiossa pysyvästi suunnitelmassa käsiteltyihin haasteisiin unionin vuoteen 2030 ulottuvien ilmasto- ja energiatarvoitteiden sekä viimeistään vuoteen 2050 mennessä saavutettavan unionin pitkän aikavälin ilmastoneutraaliustavoitteen mukaisesti ja erityisesti haavoittuviin kotitalouksiin, haavoittuviin mikroyrityksiin ja haavoittuviin liikenteen käyttäjiin, etenkin energiaköyhyydestä kärsiviin kotitalouksiin tai liikenneköyhyydestä kärsiviin kotitalouksiin”.

Sosiaalisesta ilmastorahastosta rahoitettavan toimenpiteen tavoitteena on tukea pääasiassa haavoittuvia kotitalouksia, haavoittuvia mikroyrityksiä ja/tai haavoittuvia liikenteen käyttäjiä haasteisiin vastaamisessa, parantaa suorituskykyä tai poistaa esteitä, jotka haittaavat erityisten poliittisten tavoitteiden – kuten energiatehokkuuden, rakennusten perusparannusten, kestävän

liikkumisen ja liikenteen, kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen sekä haavoittuvien kotitalouksien ja haavoittuvien liikenteen käyttäjien määrän vähentämisen – saavuttamista.

Vaikutusten maksimoimiseksi jäsenvaltioiden on sisällytettävä suunnitelmiinsa toimenpiteitä, jotka koostuvat erityisistä konkreettisista toimista ja merkittävistä rakenteellisista muutoksista. Niihin voi kuulua toimenpiteitä, joilla täydennetään kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissa ehdotettuja asiaan liittyviä lainsäädäntö- tai sääntelyuudistuksia, sekä toimenpiteitä, jotka perustuvat uudistuksiin ja sitoumuksiin, joilla pyritään korjaamaan kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien riittämätöntä tavoitetasoa komission arvioinnissa yksilöidyillä aloilla. Toimenpiteiden olisi oltava sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen soveltamisalan mukaisia, ja niissä olisi noudatettava erityisesti vaatimusta kohdistaa toimenpiteet ja investoinnit haavoittuviin kotitalouksiin, haavoittuviin mikroyrityksiin ja haavoittuviin liikenteen käyttäjiin.

Yleisesti ottaen toimintasuunnitelmia tai strategioita olisi pidettävä kehyksinä, joihin sisällytetään toimenpiteitä (ja investointeja), eikä niinkään itsessään tukikelpoisina toimenpiteinä. Suunnitelmiin sisältyvillä toimenpiteillä on saavutettava konkreettisia tuloksia, ja niiden olisi muodostettava selkeä reitti sellaisten rakenteellisten muutosten aikaansaamiseksi, jotka edistävät sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen tavoitetta ja jotka voidaan jakaa välitavoitteisiin ja tavoitteisiin.

Suunnitelmiin sisältyvien toimenpiteiden on oltava sopusoinnussa niiden tietojen ja sitoumusten kanssa, jotka jäsenvaltio on antanut muiden asiaan liittyvien politiikkojen yhteydessä, kuten sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 6 artiklan 3 kohdassa edellytetään. Toimenpiteillä on erityisesti tuettava ja täydennettävä niitä kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissa esitettyjä uudistuksia, jotka liittyvät rahaston tavoitteisiin ja soveltamisalaan sekä tukikelpoisiin ryhmiin.

Tämä yhteinen tavoite on otettu huomioon sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 4 artiklan 2 kohdassa, jossa todetaan, että ”[k]unkin jäsenvaltion on varmistettava suunnitelmansa ja asetuksen (EU) 2018/1999 14 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun päivitetyn yhdenmetyt kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelmansa johdonmukaisuus”.

Kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissa esitetään yleinen poliittinen kehys, sitoumukset ja yleiskatsaus jäsenvaltioiden suunnittelemista uudistuksista ja investoinneista, joilla käsitellään energiaunionin viittä ulottuvuutta¹⁷ energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta annetun asetuksen 4 artiklan mukaisesti. Sosiaalisesta ilmastorahastosta tarjotaan saataville rahoitusta vihreän siirtymän tukemiseksi ja ETS2-järjestelmästä haavoittuville ryhmille aiheutuvien sosiaalisten vaikutusten lieventämiseksi.

Päivitetyt kansalliset energia- ja ilmastosuunnitelmat toimivat tärkeinä poliittisina kehyksinä, jotka vaikuttavat suoraan ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmien laatimiseen ja täytäntöönpanoon. Sen vuoksi jokaisen suunnitelmiin sisältyvän toimenpiteen olisi kuuluttava johonkin seuraavista ryhmistä:

- ***Kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien sisältämiin uudistuksiin ja sitoumuksiin perustuvat toimenpiteet edellyttäen, että ne kohdistuvat haavoittuviin kotitalouksiin, haavoittuviin mikroyrityksiin tai haavoittuviin liikenteen käyttäjiin.***

¹⁷ Energiaturvallisuus, energian sisämarkkinat, energiatehokkuus, hiilestä irtautuminen, tutkimus, innovointi ja kilpailukyky sekä oikeudenmukaisuuteen ja oikeudenmukaiseen siirtymään liittyvien näkökohtien huomioon ottaminen.

Jotta varmistetaan johdonmukaisuus ja saadaan aikaan synergioita kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien kanssa, suunnitelmiin olisi sisällytettävä jäsenvaltioiden päivitetyn kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman sisältämiin uudistuksiin ja sitoumuksiin perustuvia toimenpiteitä, joilla puututaan ETS2-järjestelmän käyttöönotosta aiheutuviin sosiaalisiin vaikutuksiin ja tuetaan haavoittuvia kotitalouksia, haavoittuvia mikroyrityksiä ja haavoittuvia liikenteen käyttäjiä. Toimenpiteiden olisi oltava täsmällisiä ja käytännöllisiä, ja niiden olisi muunnettava kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissa asetetut tavoitteet konkreettisiksi tuloksiksi.

- ***Toimenpiteet, joita on tarpeen toteuttaa tavoitetason korjaamiseksi kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissa asetettujen, vuoteen 2030 ulottuvien ilmasto- ja energiavoitteiden saavuttamiseksi aloilla, joiden tavoitetason komissio on arvioinut riittämättömäksi.*** Jos jäsenvaltion kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman tavoitetaso ei ole riittävä, ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelma tarjoaa tilaisuuden keskittyä erityisiin toimenpiteisiin kuilun umpeen kuromiseksi siten, että suunnitelma pysyy yhdenmukaisena kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman kanssa ja ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelman painopiste säilyy haavoittuvissa kotitalouksissa, haavoittuvissa mikroyrityksissä ja haavoittuvissa liikenteen käyttäjissä sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen soveltamisalan mukaisesti.
- ***Vaikutuksiltaan pysyvät toimenpiteet, jotka eivät ole investointeja.*** Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 8 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaisesti jäsenvaltiot voivat sisällyttää suunnitelmiinsa toimenpiteitä, joilla tarjotaan kohdennettua, helposti saatavilla olevaa ja kohtuuhintaista tietoa, koulutusta, tietämystä ja neuvontaa kustannustehokkaista toimenpiteistä ja investoinneista, saatavilla olevasta tuesta rakennusten perusparannuksiin ja energiatehokkuuteen sekä kestävästä, kohtuuhintaisista liikkumis- ja liikennevaihtoehdoista. Näissä lisätoimenpiteissä voidaan keskittyä käyttäytymismuutoksiin yhteiskunnassa tai auttaa suoraan heikoimmassa asemassa olevia tarjoamalla neuvontaa ja tietoa, ja ne voidaan sisällyttää suunnitelmaan, jos niiden pysyvä vaikutus perustellaan asianmukaisesti. Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 8 artiklan 2 kohdan mukaisesti rahoitusta voidaan myöntää suoran tulotuen toimenpiteille, joita tarkastellaan jäljempänä III osan 3 kohdassa. Tällaisiin toimenpiteisiin ei sovelleta vaikutusten pysyvyyttä koskevaa velvoitetta, joka koskee ainoastaan 8 artiklan 1 kohdan mukaisia toimenpiteitä ja investointeja.

b) Investoinnit

Rahastosta rahoitetut investoinnit ovat menoja, joilla rahoitetaan sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 8 artiklan 1 kohdassa lueteltujen tarkoitusten mukaisia toimia ja omaisuuseriä. Niillä on tuettava pääasiassa haavoittuvia kotitalouksia, haavoittuvia liikenteen käyttäjiä ja haavoittuvia mikroyrityksiä. Niillä on myös oltava pysyviä vaikutuksia taloudelliseen ja sosiaaliseen selviytymiskykyyn, kestävyys (erityisesti vihreän siirtymän aikana), ETS2-järjestelmän sosiaalisten vaikutusten lieventämiseen sekä vihreästä siirtymästä haavoittuville ryhmille aiheutuvien kustannusten vähentämiseen.

Investointien aikataulun olisi vastattava rahaston voimassaoloaika (2026–2032), jotta varmistetaan, että välitavoitteet ja tavoitteet voidaan saavuttaa heinäkuuhun 2032 mennessä.

Jäsenvaltioiden olisi vältettävä sisällyttämästä suunnitelmiinsa investointeja, joita ei voida realistisesti toteuttaa tässä aikataulussa, ja ennakoitava todennäköiset viivästyksset.

Jäsenvaltioita kehoitetaan harkitsemaan seuraavien investointien lisäominaisuuksien sisällyttämistä suunnitelmiinsa, jotta varmistetaan, että ne tukevat tehokkaasti haavoittuvia ryhmiä ja edistävät vihreää siirtymää:

- Tukijärjestelmien muodossa toteutetuilla investoinneilla olisi varmistettava rahoituksen pitkän aikavälin kestävyys niin, ettei rahoitus lopu äkillisesti, kun varat on käytetty loppuun. Jos järjestelmillä ei ole jatkuvaa tulovirtaa (muualta kuin sosiaalisesta ilmastorahastosta) tai jos ne tarvitsevat edelleen rahoitusta, sosiaalisen ilmastorahaston tuki olisi jaksotettava siten, että selvä määrä asetetaan saataville tietyin määräjain.
- Tuen määrän vähentämisen tai siitä luopumisen olisi oltava asteittaista, jotta vähäpäästöisten teknologioiden markkinat eivät heikenny.
- Tukijärjestelmät olisi asetettava saataville mahdollisimman pian sen jälkeen, kun niistä on ilmoitettu, jotta tuensaajille voidaan tarjota varmuutta.
- Tehokkuuden varmistamiseksi tukijärjestelmissä olisi löydettävä tasapaino kohtuuhintaisuuden ja liiallisten korvausten välillä, ja niistä olisi tarjottava tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittava tuki ilman, että syrjäytetään yksityisiä investointeja. Tukijärjestelmillä olisi pyrittävä tavoittamaan mahdollisimman monta haavoittuvaa kotitaloutta, henkilöä ja mikroyritystä.
- Tukijärjestelmiä ei pitäisi vaarantaa rinnakkaisilla kannustimilla, joilla edistetään hiili-intensiivisten teknologioiden ja ratkaisujen käyttöönottoa samoilla ETS2-järjestelmän kattamilla aloilla, koska tällaiset kannustimet lisäisivät päästöjä, nostaisivat ETS2-järjestelmän hiilen hintaa ja siten mahdollisesti pahentaisivat liikenne- ja energiaköyhyyttä.

Suunnitelmissa olisi kuvattava selvästi kunkin investoinnin tavoitteet, tyyppi, koko, lopullisten edunsaajien tai kohderyhmien tyypit, toteutusaikataulu ja vaiheet.

Lopullisella tuensaajalla tarkoitetaan viimeistä varoja saavaa yksikköä tai kotitaloutta, joka ei ole toimeksisaaja tai alihankkija.

Investointeja suunnitellessaan jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että ne ovat kaikkien sovellettavien sääntöjen, erityisesti julkisia hankintoja ja valtiontukia koskevien sääntöjen, mukaiset. Jäsenvaltioita kannustetaan käyttämään yleisesti vihreitä ja sosiaalisia julkisia hankintoja koskevia EU:n kriteerejä kaikissa asiaankuuluvissa julkisissa hankinnoissa ja ottamaan huomioon sosiaaliset vaikutukset, sanotun kuitenkin rajoittamatta tarvetta noudattaa ”ei merkittävää haittaa” -periaatetta.

c) Paikalliset ja alueelliset toimenpiteet ja investoinnit

Suunnitelmat voivat sisältää paikallisia ja alueellisia toimenpiteitä ja investointeja.

Kuuleminen

Alue- ja paikallisviranomaisten kuuleminen suunnitelmista ja niiden osallistuminen suunnitelmien laatimiseen on erittäin tärkeää.¹⁸ Jäsenvaltioiden olisi tehtävä yhteistyötä alue- ja paikallisviranomaisten kanssa määrittäessä haavoittuvassa asemassa olevia kohderyhmiä hyödyttäviä toimenpiteitä ja investointeja ja laadittaessa suunnitelma, kuten sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 5 artiklassa edellytetään. Suunnitelman täytäntöönpanosta vastaavien viranomaisten tai elinten olisi tehtävä yhteistyötä alue- ja paikallisviranomaisten kanssa. Tämä on ratkaisevan tärkeää, kun määritetään tarkoituksenmukaisia toimenpiteitä ja investointeja.

Arvioidessaan suunnitelmia sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 16 artiklan 3 kohdassa säädettyjen kriteerien perusteella komissio ottaa huomioon, onko niitä laadittaessa kuultu sidosryhmiä, kuten alue- ja paikallisviranomaisia. Jäsenvaltioiden olisi noudatettava tässä periaatteita, jotka on esitetty delegoidulla asetuksella (EU) N:o 240/2014 vahvistetuissa kumppanuutta koskevissa eurooppalaisissa käytännösäännöissä.

Suunnitelman laatiminen ja täytäntöönpano

Toimenpiteiden ja investointien toteutumisen seuranta voidaan antaa tarvittaessa kansallisten institutionaalisten järjestelyjen mukaisesti alue- ja paikallisviranomaisten tehtäväksi.

Jäsenvaltiot voivat institutionaalisesta rakenteestaan riippuen sisällyttää alueellisia osakomponentteja yhteen tai useampaan näiden ohjeiden III osan 2 kohdassa luetelluista kolmesta osiosta. Jos toimenpide tai investointi on tarkoitus toteuttaa alueellisella tai paikallisella tasolla, tämä on ilmoitettava selkeästi välitavoitteen tai tavoitteen kuvauksessa.

Riippumatta niiden roolista suunnitelman täytäntöönpanossa alue- ja paikallisviranomaisia kannustetaan voimakkaasti osallistumaan näiden ohjeiden IV osan 1 kohdan b alakohdassa kuvattuun nimettyyn rakenteeseen. Komissio ottaa tämän seikan huomioon arvioidessaan, odotetaanko jäsenvaltioiden ehdottamien järjestelyjen takaavan suunnitelman tehokkaan seurannan ja täytäntöönpanon.

d) Hyötyjen siirtäminen kotitalouksille, mikroyrityksille ja liikenteen käyttäjille

Suunnitelmiin sisältyvät toimenpiteet ja investoinnit voidaan toteuttaa välittäjien tai muiden yksityisten tai julkisten yhteisöjen kautta (sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 9 artikla). Tässä tapauksessa asetuksessa edellytetään, että jäsenvaltiot vahvistavat ”*tarvittavat lakisääteiset ja sopimusperusteiset suojatoimet sen varmistamiseksi, että hyöty siirretään kokonaisuudessaan haavoittuville kotitalouksille, haavoittuville mikroyrityksille tai*

¹⁸ Lisätietoja julkisista kuulemisista III osan 11 kohdassa.

haavoittuville liikenteen käyttäjille”. Se, mitä suojatoimia tarkkaan ottaen edellytetään, riippuu toimenpiteestä tai investoinnista, ja sitä on analysoitava tapauskohtaisesti.

Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 9 artikla sisältää erittäin tärkeän yleisen periaatteen, jota on sovellettava kaikkiin toimenpiteisiin ja investointeihin, joita ei tarjota suoraan haavoittuville kotitalouksille, liikenteen käyttäjille tai mikroyrityksille. Esimerkiksi haavoittuvien kotitalouksien asuntojen kunnostamisessa jäsenvaltiot voisivat käyttää energiatehokkuussopimuksia ja ottaa mukaan yleishyödyllisiä laitoksia tai energiapalveluyhtiöitä varmistaen, että edut siirretään kokonaisuudessaan lopullisille edunsaajille. Etuuksien siirtämisen periaatetta on sovellettava myös silloin, kun yksityinen, ei-haavoittuva vuokranantaja saa tukea haavoittuviksi kotitalouksiksi määriteltyjen vuokralaisten käytössä olevan rakennuksen kunnostamiseen. Liikenteen osalta julkisen liikenteen harjoittaja voi saada tukea esimerkiksi haavoittuvien liikenteen käyttäjien lippujen hintojen alentamiseen tai sellaisen uuden jaetun liikkumisen palvelun tarjoamiseen, jolla on tarkoitus tukea pääasiassa haavoittuvia liikenteen käyttäjiä.

Jäsenvaltiot voivat myös tutkia mahdollisuutta käyttää rahoitusvälineitä mahdollisimman laajan vaikutuksen aikaansaamiseksi ja lisäinvestointien saamiseksi liikkeelle varmistaen, että etuudet siirtyvät kokonaisuudessaan kotitalouksille, mikroyrityksille ja liikenteen käyttäjille.

Harkitessaan hyödyn siirtämistä edelleen jäsenvaltiot voisivat ottaa huomioon myös esimerkiksi sellaisten osuuskuntien, voittoa tavoittelemattomien järjestöjen, yhdistysten, yhteiskunnallisten yritysten ja muiden yhteisötalouden toimijoiden tärkeän roolin, jotka myös pyrkivät asettamaan järjestelmällisesti etusijalle ihmiset, tuottamaan myönteisiä vaikutuksia paikallisyhteisöille ja ajamaan yhteiskunnallisia asioita. Tästä syystä näillä toimijoilla on usein hyvät valmiudet tunnistaa haavoittuvat ryhmät ja vastata niiden kohtaamiin haasteisiin.¹⁹

8. Johdonmukainen joukko olemassa olevia tai uusia kansallisia toimenpiteitä ja investointeja

Jäsenvaltiot voivat sisällyttää suunnitelmiinsa uusia toimenpiteitä tai investointeja, joita ei ole aiemmin rahoitettu kansallisista talousarviovaroista tai EU:n rahoituksella kyseisessä jäsenvaltiossa. Jos jäsenvaltiot päättävät laajentaa olemassa olevia toimenpiteitä (ks. II osan 9 kohta, jossa annetaan yksityiskohtaisempia ohjeita olemassa olevien toimenpiteiden laajentamisesta) tai investointeja, näiden on oltava yhdenmukaisia uusien toimenpiteiden tai investointien kanssa, koska sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti suunnitelman olisi sisällettävä johdonmukainen joukko olemassa olevia tai uusia kansallisia toimenpiteitä. Toimenpiteiden ja investointien olisi vahvistettava tai täydennettävä toisiaan suunnitelman tavoitteiden edistämiseksi.

¹⁹ Lisätietoja yhteisötalouden roolista tiedonannossa [Ihmisten hyväksi toimivan talouden rakentaminen: yhteisötalouden toimintasuunnitelma](#) (2021).

9. Toimenpiteiden ja investointien täydentävyys

Toimenpiteiden ja investointien olisi oltava täydentäviä, eivätkä ne saisi korvata toistuvia kansallisia talousarviomenoja (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 13 artiklan 2 kohta). Tämä tarkoittaa, että rahastosta voidaan tukea ainoastaan uusia toimenpiteitä tai investointeja tai olemassa olevien toimenpiteiden tai investointien laajentamista.

Sosiaalisesta ilmastorahastosta rahoitetaan vain se olemassa olevan toimenpiteen tai investoinnin osa, jota laajennetaan. Jos käytössä on jo toimenpiteitä tai investointeja olemassa olevan kansallisen rakennusten ja tieliikenteen päästökauppajärjestelmän tai hiiliveron sosiaalisten vaikutusten lieventämiseksi, myös niitä olisi laajennettava, jotta ne voisivat saada rahoitusta sosiaalisesta ilmastorahastosta.

Laajennetun toimenpiteen tai investoinnin olisi nostettava alkuperäisen toimenpiteen tai investoinnin tavoitetasoa. Tämä ei välttämättä tarkoita, että olemassa olevalle toimenpiteelle tai investoinnille osoitettua rahoitusta lisätään, vaan se voi näkyä myös toimenpiteen tai investoinnin suunnittelussa. Näin ollen tämä voitaisiin saavuttaa paitsi lisäämällä määrärahoja tai tuotosta tietyn ajanjakson osalta myös esimerkiksi pidentämällä määräaika tai mukauttamalla soveltamisalaa.

Laajennetut toimenpiteet ja investoinnit kuuluvat yleensä johonkin seuraavista luokista, joissa lopullisia edunsaajia koskevien tukikelpoisuusperusteiden olisi aina oltava sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen mukaisia:

*a) **Määrällinen lisäys:** sosiaalisen ilmastorahaston rahoituksen lisääminen olemassa olevalle toimenpiteelle tai investoinnille tietyn toteutusjakson osalta*

i. Tuotoksen lisääminen

Esimerkki: Määrärahojen kasvattaminen kattamaan kunnostettujen sosiaalisten vuokra-asuntojen määrän lisäämisen 20 000:sta 30 000:een (siten, että jokaisen kunnostuksen tavoitetaso pysyy vähintään samana) katsottaisiin toimenpiteen laajentamiseksi 10 000 asunnolla. Toimenpiteen laajentamisena pidettäisiin myös määrärahojen kasvattamista kattamaan julkisen liikenteen alennetuilla lippujen hinnoilla tuettujen haavoittuvien liikenteen käyttäjien määrän lisääntyminen 5 000:sta 10 000:een (yksittäisen tuen määrän on pysyttävä vähintään yhtä suurena).

ii. Tuen määrän lisääminen

Esimerkki: Jäsenvaltiot voivat laajentaa haavoittuville ryhmille tarkoitettua energiatehokkuusohjelmaa tai julkisen liikenteen tukijärjestelmää korottamalla tukea kunkin lopullisen tuensaajan osalta (jos analyysi osoittaa, että tuen korottaminen kunkin lopullisen tuensaajan osalta on tarpeen).

*b) **Laadulliset muutokset, kuten***

i. Toimenpiteen aineellisen soveltamisalan muuttaminen tai laajentaminen

Esimerkki: Olemassa oleva toimenpide, jolla tuetaan tehokkaiden kaasukattiloiden asentamista haavoittuviin kotitalouksiin, lakkautetaan ja korvataan tai sitä laajennetaan

lämpöpumppujen asentamista koskevalla tukitoimenpiteellä. Sosiaalisesta ilmatorahastosta voidaan rahoittaa lämpöpumppujen asentamiseen tarkoitettua tukea (koska lämpöpumput täyttävät sosiaalisen ilmatorahaston ”ei merkittävää haittaa” -kriteerit) mutta ei kaasukattiloiden asentamiseen tarkoitettua tukea.

ii. Toimenpiteen lopullisten edunsaajien joukon laajentaminen

Esimerkki: Jäsenvaltiot voivat laajentaa asunnonomistajille tarkoitettua energiatehokkuustukijärjestelmää lisäämällä siihen tuen (jota myönnetään joko avustuksina tai pienluottoina) haavoittuviksi kotitalouksiksi katsotuille vuokralaisille. Sosiaalisesta ilmatorahastosta voidaan rahoittaa vain se osa, josta tuetaan haavoittuvia kotitalouksia (asunnonomistajia ja vuokralaisia). Jäsenvaltio voi itse päättää muille ryhmille tarkoitettua tuen jatkamiseen osoitetuista määrärahoista, eikä tätä rahoituksen osaa pitäisi sisällyttää ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmaan.

iii. Tuen uudelleenkohdentaminen haavoittuville ryhmille

Esimerkki: Jäsenvaltiot voivat korvata koko väestölle avoimen aurinkopaneelin ostokannustimen tuettujen hintojen järjestelmällä, joka rajoittuu haavoittuviin kotitalouksiin (joiden tukikelpoisuusperusteet ovat sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen määritelmien ja ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmassa ehdotetun yksilöinnin mukaisia), tai täydentää koko maan kattavaa tukea erityisellä haavoittuville kotitalouksille tarkoitettulla lisäyksellä. Sosiaalisesta ilmatorahastosta voidaan rahoittaa haavoittuvien kotitalouksien tukemiseen tarkoitettua toimenpidettä, kun taas jäsenvaltio saa itse päättää muille ryhmille tarkoitettua tuen jatkamiseen osoitetuista määrärahoista.

c) Ajallinen laajentaminen: sosiaalisen ilmatorahaston rahoituksen lisääminen olemassa olevalle toimenpiteelle tai investoinnille toteutusjakson pidentämiseksi

Esimerkki: Jäsenvaltiot voivat pidentää ohjelmaa, jossa tarjotaan haavoittuville kotitalouksille arvoseteleitä energiatehokkaiden lämmitys-, jäähdytys- ja ruoanlaittolaitteiden hankkimisen tukemiseksi. Esimerkiksi jos ohjelman oli alun perin tarkoitus päättyä kesäkuussa 2025, sitä voitaisiin jatkaa kesäkuuhun 2030 asti ja pidentäminen voitaisiin rahoittaa sosiaalisesta ilmatorahastosta.

Huom. Jotta täydentävyysperiaate voidaan täyttää pidentämällä toimenpiteen voimassaoloaikaa, oikeudellisesti sitova päätös toimenpiteen jatkamisesta on tehtävä 30 päivän kesäkuuta 2024 jälkeen (ks. näiden ohjeiden II osan 10 kohta, jossa on lisätietoja tukikelpoisuuspäivästä). Tämä luokka on erityisen merkityksellinen niille jäsenvaltioille, joilla on käytössä kansallinen hiilen hinnoittelu ja siihen liittyviä tukijärjestelmiä ja joissa ETS2-järjestelmä voi korvata kansallisen hiilen hinnan. Tässä tapauksessa sosiaalisesta ilmatorahastosta voidaan edelleen rahoittaa tällaisia olemassa olevia toimenpiteitä ja investointeja, kunhan ne ovat kaikkien sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen säännösten mukaisia.

Jos olemassa olevan toimenpiteen tai investoinnin koko aineellinen soveltamisala ja/tai kaikki lopulliset edunsaajat ovat jo tukikelpoisia sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen nojalla, toimenpiteeseen tai investointiin olisi sisällytettävä jokin lisäelementti (esimerkiksi

kustannusten lisääntyminen tai toimenpiteen pidentäminen ajallisesti), jotta se olisi täydentävyyssperiaatteen mukainen. Jos vain osa toimenpiteen soveltamisalasta tai lopullisista edunsaajista oli tukikelpoinen aiemmassa järjestelmässä, laajentaminen voi koostua sosiaalisen ilmastorahaston tukeen oikeuttamattomille toimenpiteille tai ryhmille alun perin osoitettujen varojen uudelleenkohdentamisesta sosiaalisen ilmastorahaston tukeen oikeutetuille toimenpiteille tai ryhmille. Tällöin on varmistettava näiden tukikelpoisten toimenpiteiden tai ryhmien täydentävyys.

Jos jäsenvaltio aikoo täyttää täydentävyyssperiaatteen tarjoamalla ylimääräistä sosiaalisen ilmastorahaston rahoitusta rahaston kohderyhmänä oleville haavoittuville ryhmille osana laajempaa, koko väestölle avointa järjestelmää, tämä voidaan rahoittaa sosiaalisesta ilmastorahastosta ainoastaan, jos jäsenvaltio i) valvoo, ketkä täyttävät sosiaalisen ilmastorahaston tukikelpoisuusperusteet ja saavat rahoitusta sen kautta, sekä ii) pystyy seuraamaan edistymistä välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamisessa ja seuraamaan järjestelmän täytäntöönpanoa siltä osin kuin se kohdistuu erityisesti sosiaalisen ilmastorahaston kohderyhmiin.

Olemassa olevien toimenpiteiden ja investointien laajentamiseen sovelletaan samaa arviointiprosessia kuin uusiin toimenpiteisiin ja investointeihin. Tämä tarkoittaa, että niiden on täytettävä kaikki sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen vaatimukset (niiden on erityisesti kohdistuttava asetuksessa määriteltyihin haavoittuviin ryhmiin). Arvioidessaan olemassa olevien toimenpiteiden ja investointien laajentamista komissio tarkastelee myös jäsenvaltioiden tasapuolista kohtelua ja varmistaa, että jäsenvaltiot eivät kierrä laajennettuja toimenpiteitä ja investointeja koskevia vaatimuksia (esimerkiksi lakkauttamalla toimenpiteen vuonna 2024 tarkoituksenaan ottaa se takaisin käyttöön suunnitelmassa mainittuna uutena toimenpiteenä).

10. Toimenpiteiden ja investointien varhaisin alkamispäivä

Toimenpiteet ja investoinnit voivat alkaa aikaisintaan 30. kesäkuuta 2024 (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 29 artiklan mukainen asetuksen soveltamisen alkamispäivä). Tämä tarkoittaa, että kustannuksia ei saanut aiheutua eikä töitä aloittaa ennen kesäkuun 30. päivää 2024.²⁰ Tämä koskee myös olemassa olevien toimenpiteiden ja investointien laajentamista.

Hankkeita, joiden valmistelu- ja alkuvaiheet (mukaan lukien hankinnat ja sopimukset) on käynnistetty ennen 30. kesäkuuta 2024, voidaan silti pitää tukikelpoisina sellaisten selvästi määriteltyjen vaiheiden tai alahankkeiden osalta, joita on toteutettu vasta 30. kesäkuuta 2024 alkaen.

Samaa sääntöä sovelletaan sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 8 artiklan 3 kohdan mukaiseen tekniseen apuun. Toimenpiteiden ja investointien tehokkaaseen hallinnointiin ja täytäntöönpanoon tarvittava tekninen apu on oikeutettu rahaston tukeen kesäkuun 30. päivän 2024 jälkeen aiheutuneiden kustannusten osalta.

Sosiaalisesta ilmastorahastosta voidaan rahoittaa myös sellaisia olemassa olevia toimenpiteitä ja investointeja, jotka eivät ole teknistä apua, jos ne ovat sosiaalista ilmastorahastoa koskevan

²⁰ Ks. kannustavaa vaikutusta koskeva vaatimus, jota käsitellään näiden ohjeiden valtiontukea koskevassa II osan 11 kohdassa.

asetuksen, erityisesti sen täydentävyyttä koskevien säännösten, mukaiset (ks. näiden ohjeiden II osan 9 kohta). Jos sosiaalisesta ilmastorahastosta rahoitettavia toimenpiteitä ja investointeja pannaan täytäntöön ennen kuin komissio on hyväksynyt suunnitelman, vaarana on, että komission arvioinnissa havaitaan, että kaikki ehdotetuista toimenpiteistä ja investoinneista eivät ole sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen mukaisia. Tämä koskee niiden tukikelpoisuutta ja – kun tarkastellaan kaikkia ehdotettuja toimenpiteitä ja investointeja yhdessä – myös sitä, täyttääkö suunnitelma arviointikriteerit kokonaisuudessaan.

11. Yhdenmukaisuus EU:n valtiontukisääntöjen kanssa

Kuten sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen johdanto-osan 40 kappaleessa todetaan, SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluville toimenpiteille ja investoinneille myönnettävän tuen on oltava EU:n valtiontukisääntöjen mukaista.

Jos kansallisilla viranomaisilla on harkintavaltaa EU:n varojen käytön suhteen, varat ovat valtiontukea, jos kaikki muut SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan kriteerit täyttyvät. Koska SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan kriteerit ovat luonteeltaan kumulatiivisia, valtiontuen olemassaolo voidaan sulkea pois, jos yksikin kriteeristä jää täyttymättä.²¹ Esimerkiksi tuki toimintaan, joka ei ole luonteeltaan taloudellista eli jota ei käytetä tavaroiden tai palvelujen tarjoamiseen markkinoilla, ei ole valtiontukea. Tämä voi koskea esimerkiksi kotitalouksille oman asunnon kunnostamista varten myönnettävää tukea edellyttäen, että asuntoa ei vuokrata pois tai käytetä muulla tavoin taloudelliseen toimintaan. Jos tukea kuitenkin myönnetään omistajille, jotka vuokraavat kiinteistönsä haavoittuville kotitalouksille, valtiontukisäännöt on otettava huomioon. Tällaisissa tapauksissa jäsenvaltioilla on mahdollisuus myöntää tukea yleisessä vähämerkityksistä tukea koskevassa asetuksessa säädettyjen edellytysten mukaisesti. Asetuksessa säädetään muun muassa, että jäsenvaltion yhdelle yritykselle myöntämän vähämerkityksisen tuen kokonaismäärä ei saa olla yli 300 000:ta euroa minkään kolmen vuoden jakson aikana.²²

Kun kyseessä on valtiontuki, toimenpiteille ja investoinneille myönnettävästä tuesta on ilmoitettava ja komission on hyväksyttävä se ennen kuin jäsenvaltiot voivat myöntää sen. Poikkeuksena on, jos kyseiset toimenpiteet ja investoinnit täyttävät edellytykset, joista säädetään jossakin ryhmäpoikkeusasetuksessa – erityisesti yleisessä

²¹ Komission tiedonannossa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontuen käsitteestä (2016/C 262/01) annetaan lisäohjeita ja esimerkkejä siitä, mitä toimenpiteitä voidaan pitää valtiontukea, ottaen huomioon vuoteen 2016 mennessä saadut kokemukset. Seuraavissa elpymis- ja palautumistukiväliseen valtiontukea koskevissa ohjeellisissa malleissa annetaan esimerkkejä siitä, milloin kyseessä on valtiontuki ja milloin ei, sekä tietoja mahdollisesti sovellettavista valtiontukimenettelyistä ja -välineistä:

- (i) [Guiding template: Investment/operating aid for the reduction and removal of greenhouse gas emissions including through support for renewable energy and energy efficiency](#)
- (ii) [Guiding template: Energy efficiency in buildings](#)
- (iii) [Guiding template: Premiums for the acquisition of zero- and low-emission road vehicles.](#)

²² Komission asetus (EU) 2023/2831, annettu 13 päivänä joulukuuta 2023, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen (EUVL L 2023/2831, 15.12.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2831/oj>).

ryhmäpoikkeusasetuksessa²³, jossa tietyt tukimuodot todetaan sisämarkkinoille soveltuviksi SEUT-sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti –, tai jos ne kuuluvat vähämerkityksistä tukea koskevan asetuksen soveltamisalaan.

Jäsenvaltioita kehoitetaan suunnitelmaluonnoksesta ilmoittaessaan täsmentämään, ovatko ne sitä mieltä, että

- toimenpiteelle tai investoinnille myönnettävä tuki ei ole SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvaa valtiontukea tai
- toimenpiteelle tai investoinnille myönnettävä tuki, joka täyttää kaikki SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan kriteerit, rahoitetaan jonkin ryhmäpoikkeusasetuksen, erityisesti yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen, soveltamisalaan kuuluvan tai komission valtiontukipäätöksellä (jossa annetaan tällaisen järjestelmän viitenumero SA.nnnnn) hyväksytyyn olemassa olevan valtiontukiohjelman perusteella tai
- toimenpiteelle tai investoinnille myönnettävä tuki johtaa uuteen valtiontukitoimenpiteeseen (sekä antamaan selvitys siitä, täyttääkö tuki jossakin ryhmäpoikkeusasetuksessa, esimerkiksi yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa, säädetyt edellytykset (ilmoittaen asetuksen artiklan)) tai
- toimenpiteelle tai investoinnille myönnettävä tuki on vähämerkityksistä tukea koskevan asetuksen mukaista tai
- toimenpiteelle tai investoinnille myönnettävä tuki edellyttää valtiontuki-ilmoitusta, jossa kerrotaan, milloin jäsenvaltio aikoo antaa komissiolle ennakoilmoituksen tai ilmoituksen toimenpiteelle tai investoinnille suunnitellusta tuesta, sekä sovellettava valtiontukiväline, jolla varmistetaan tuen soveltuvuus sisämarkkinoille.

Jos jäsenvaltio ei ole varma siitä, onko kyseessä valtiontuki tai onko toimenpide tai investointi yhteensopiva valtiontukisääntöjen kanssa, sitä kehoitetaan ottamaan yhteyttä komission yksiköihin ja tekemään asiasta merkintä ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmaan (suunnitelman luonnokseen). Kun suunnitelma (tai luonnos) sisältää yksityiskohtaisempia tietoja toimenpiteille ja investoinneille myönnettävästä tuesta, johon liittyy valtiontukea (tai kun kysymyksiä valtiontuesta nousee esiin), komission yksiköt voivat auttaa jäsenvaltiota määrittämään tarvittavat, asiaankuuluvat tiedot, jotka on toimitettava komissiolle.

Viime kädessä on jäsenvaltion velvollisuus ilmoittaa valtiontukitoimenpiteistä komissiolle ennen tuen myöntämistä SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Tältä osin jäsenvaltion suunnitelmassaan tekemää valtiontukianalyysia ei voida pitää valtiontuki-ilmoituksena. Komission ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmalle antaman hyväksynnän ei myöskään voida katsoa vahvistavan, että asianomainen toimenpide tai investointi on valtiontukisääntöjen mukainen.

Jos jäsenvaltio myöntää valtiontukea ryhmäpoikkeusasetuksen tai vähämerkityksistä tukea koskevan asetuksen nojalla, jäsenvaltion vastuulla on varmistaa, että tuki on kyseisten asetusten kaikkien asiaa koskevien säännösten mukaista.

Seuraavassa annetaan esimerkkejä tapauksista, joissa sovellettavien valtiontukisääntöjen vaatimukset eroavat sosiaalista ilmastorahastoa koskevassa asetuksessa asetetuista

²³ Komission asetus (EU) N:o 651/2014, annettu 17 päivänä kesäkuuta 2014, tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (EUVL L 187, 26.6.2014, s. 1).

vaatimuksista. Esimerkit on suositeltavaa ottaa huomioon toimenpiteiden ja investointien suunnittelussa ja toteutuksessa:

- Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen mukaan toimenpiteet tai investoinnit olisivat voineet alkaa kesäkuun 30. päivän 2024 jälkeen, mikä tarkoittaa, että kustannuksia olisi voinut aiheutua tai työt olisi voitu aloittaa aikaisintaan 30. kesäkuuta 2024. Valtiontuen kannustava vaikutus edellyttää, että tuensaaja on jättänyt jäsenvaltiolle kirjallisen tukihakemuksen ennen hankkeeseen tai toimintaan liittyvien töiden aloittamista.
- Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 38 a artiklan 6 kohtaan sisältyy pakollisia vaatimuksia²⁴, joita sovelletaan tapauksissa, joissa rakennusalan hiilestä irtautumiseen keskittyvä toimenpide tai investointi on valtiontukea.
- Jos kestäväää tai puhdasta liikkumista tukevat toimenpiteet tai investoinnit ovat valtiontukea, sovellettavissa valtioneukisäännöissä asetetut vaatimukset voivat poiketa sosiaalista ilmastorahastoa koskevassa asetuksessa asetetuista vaatimuksista.²⁵

Suunnitellessaan päästöttömiä ajoneuvoja koskevia järjestelmiä ja käynnistäessään julkisia hankintamenettelyjä jäsenvaltioiden olisi otettava huomioon nettonollateollisuutta koskevan säädöksen 25 ja 28 artiklan vaatimukset. Jäsenvaltioiden olisi siis varmistettava, että nettonollateollisuutta koskevan säädöksen soveltamisalaan kuuluvilla investoinneilla ja toimenpiteillä on suuri kestävyyttä ja häiriönsietokykyä edistävä vaikutus. Niiden olisi myös tarkasteltava säännöllisesti, onko nettonollateknologia tai ovatko sen tärkeimmät erityiskomponentit peräisin kolmannelta maasta, jonka osuuden kyseisen nettonollateknologian tarjonnasta komissio on todennut olevan yli 50 prosenttia. Sosiaalisten ilmastosuunnitelmien nopean täytäntöönpanon varmistamiseksi jäsenvaltioiden olisi myös tarkasteltava ulkomaisia tukia koskevan asetuksen 28–29 artiklassa säädettyjä vaatimuksia, joilla pyritään estämään kolmansista maista peräisin olevien tuettujen tuotteiden aiheuttamat vääristymät EU:n sisämarkkinoilla, jotta voidaan varmistaa tasapuoliset toimintaedellytykset EU:hun sijoittautuneille yrityksille.

²⁴ Tuella on parannettava rakennuksen primäärienergian kulutuksena mitattua energiatehokkuutta vähintään

- I. 20 prosenttia verrattuna investointia edeltäneeseen tilanteeseen, jos on kyse olemassa olevan rakennuksen perusparannuksesta, tai
- II. 10 prosenttia verrattuna investointia edeltäneeseen tilanteeseen, jos on kyse perusparannustoimenpiteistä, jotka koskevat vain yhden tyyppisten, direktiivin 2010/31/EU 2 artiklan 9 kohdan määritelmän mukaisten rakennusosien asentamista tai korvaamista, ja jos tällaisten kohdennettujen perusparannustoimenpiteiden osuus ei ole enemmän kuin 30 prosenttia järjestelmän energiatehokkuustoimenpiteisiin osoitetuista määrärahoista, tai
- III. 10 prosenttia verrattuna kynnysarvoon, joka on asetettu lähes nollaenergiarakennuksia koskeville vaatimuksille kansallisissa toimenpiteissä, joilla direktiivi 2010/31/EU saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, jos on kyse uusista rakennuksista. Primäärienergian kysynnän lähtötilanne ja arvioitu parannus on määriteltävä viittaamalla direktiivin 2010/31/EU 2 artiklan 12 kohdassa määriteltyyn energiatehokkuustodistukseen.

²⁵ Esimerkiksi vuoden 2022 suuntaviivoissa ilmastotoimiin, ympäristönsuojeluun ja energia-alalle myönnettävälle valtiontuelle (2022/C 80/01) (CEEAG) sekä yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa puhtaiden ja päästöttömien ajoneuvojen hankintaa varten myönnettävälle tuelle säädetyt edellytykset poikkeavat sosiaalista ilmastorahastoa koskevassa asetuksessa asetetuista edellytyksistä (sosiaalisesta ilmastorahastosta voidaan rahoittaa vähäpäästöisiä ajoneuvoja, jotka eivät ole luokitusjärjestelmän mukaisia). Toisaalta rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista 23 päivänä lokakuuta 2007 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1370/2007 (EUVL L 315, 3.12.2007, s. 1) ei edellytetä, että julkisen liikenteen harjoittajan käyttöön osana julkisia palveluhankintoja asetetut ajoneuvot noudattaisivat jotakin ympäristönormia.

12. Miten voidaan ottaa huomioon sukupuolten tasa-arvo ja kaikkien yhdenvertaiset mahdollisuudet

Ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmissa olisi selitettävä, miten toimenpiteillä ja investoinneilla pyritään puuttumaan sukupuolten epätasa-arvoon ja lisäämään sukupuolten tasa-arvoa (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 6 artiklan 1 kohdan q alakohta sekä asetuksen liitteessä V oleva 2.1 kohdan ii alakohta ja 2.2 kohdan ii alakohta). Energiaköyhyys ja liikenneköyhyys kohdistuvat suhteettomasti naisiin. Jotta ketään ei jätetä jälkeen suunnitelmien valmistelu- ja täytäntöönpanoprosessin aikana, jäsenvaltioiden olisi ylläpidettävä ja edistettävä sukupuolten tasa-arvoa ja kaikkien yhdenvertaisia mahdollisuuksia sekä valtavirtaistettava nämä tavoitteet ja vammaisten henkilöiden esteettömyysoikeudet vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen mukaisesti.

Ensinnäkin jäsenvaltioiden olisi yksilöitävä suunnitelmissaan ensisijaiset haasteet, joita liittyy sukupuolten tasa-arvon ja kaikkien yhdenvertaisten mahdollisuuksien toteuttamiseen sosiaalisen ilmastorahaston yhteydessä. Niiden olisi myös selitettävä, miten suunnitelmiin sisältyvillä toimenpiteillä ja investoinneilla puututaan yksilöityihin tasa-arvoon liittyviin haasteisiin ja edistetään sukupuolten tasa-arvoa. Tässä yhteydessä olisi tarkasteltava, miten suunnitelmiin sisältyvillä toimenpiteillä ja investoinneilla voitaisiin edesauttaa sukupuolten epätasa-arvon ja muiden eriarvoisuuden muotojen poistamista sekä edistää ja parantaa sukupuolten tasa-arvoa.

Jäsenvaltioiden olisi osoitettava, että sukupuolten tasa-arvoa ja kaikkien yhdenvertaisia mahdollisuuksia koskevat tavoitteet on yhtäältä sisällytetty erityisiin alakohtaisiin toimenpiteisiin (infrastrukturi, asuminen, liikenne, energia ja tilapäinen suora tulotuki) ja toisaalta valtavirtaistettu suunnitelman laatimiseen ja täytäntöönpanoon. Suunnitelmalla olisi siis edistettävä sukupuolten tasa-arvoa ja kaikkien yhdenvertaisia mahdollisuuksia kaikilla politiikan aloilla, erityisesti – mutta ei ainoastaan – vammaisten henkilöiden esteettömyysoikeuksien osalta.

Lisäksi jäsenvaltioiden olisi eriteltävä toimittamansa tiedot sukupuolen mukaan varainhoitoasetuksen 33 artiklan mukaisesti sekä iän ja vammaisuuden mukaan (tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan) sekä otettava tasa-arvo- ja syrjimättömyyselimet mukaan suunnitelman laatimiseen ja täytäntöönpanoon esimerkiksi osana suunnitelman täytäntöönpanon seurantaprosessia. Jäsenvaltiot voivat myös hyödyntää useiden tutkimusten tuloksia, jotka koskevat sukupuolivaikutusten ennakoarviointeja²⁶, sukupuolitietoista budjetointia²⁷, sukupuolitietoisia julkisia hankintoja²⁸ ja tasa-arvon valtavirtaistamista liikenteessä²⁹.

Lisäksi jäsenvaltioiden olisi suunnittelu- ja täytäntöönpanovaiheissa harkittava monien erilaisten sidosryhmien, erityisesti naisten ja muihin haavoittuviin ryhmiin kuuluvien, osallistamista sen varmistamiseksi, että suunnitelmassa otetaan huomioon erilaisia näkökulmia.

²⁶ [Gender Impact Assessment | Euroopan tasa-arvoinstituutti \(europa.eu\)](#).

²⁷ [Gender Budgeting | Euroopan tasa-arvoinstituutti \(europa.eu\)](#).

²⁸ [Gender-responsive Public Procurement | Euroopan tasa-arvoinstituutti \(europa.eu\)](#).

²⁹ [Tasa-arvon valtavirtaistaminen liikenteessä – Euroopan komissio](#).

13. Suunnitelman täytäntöönpanosta vastaavat viranomaiset

Jotta suunnitelmat voidaan laatia tehokkaasti ja niiden sujuva täytäntöönpano voidaan varmistaa, jäsenvaltioiden on määritettävä hyvissä ajoin ennakolta, mitkä viranomaiset vastaavat niiden laatimisesta ja täytäntöönpanosta.

Suunnitelmissa on selitettävä, miten jäsenvaltio aikoo panna ehdotetut toimenpiteet ja investoinnit täytäntöön, keskittyen seurantaan ja täytäntöönpanoa koskeviin järjestelyihin ja niiden aikatauluun (ks. sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen liitteessä V oleva 4.1 kohta). Tähän olisi sisällyttävä toimenpiteet, jotka ovat tarpeen EU:n taloudellisten etujen suojaamista koskevien sääntöjen noudattamiseksi.

Jäsenvaltioiden on oman institutionaalisen, oikeudellisen ja taloudellisen kehüksensä mukaisesti järjestettävä vaikuttava, tehokas sisäinen valvontajärjestelmä, johon kuuluvat tehtävien eriyttäminen sekä raportointi, valvonta- ja seurantajärjestelyt (ks. sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen liitteessä III oleva 1 kohta). Tähän sisältyvät seuraavat asiat:

- a) niiden viranomaisten nimeäminen, joille annetaan vastuu ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelman toteuttamisesta ja siihen liittyvien vastuiden ja tehtävien jakamisesta
- b) sen viranomaisen tai niiden viranomaisten nimeäminen, jo(t)ka vastaa(vat) maksupyyntöjä koskevien johdon vahvistuslausumien allekirjoittamisesta
- c) menettelyt, joilla varmistetaan, että kyseinen viranomainen voi varmistua ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmassa asetettujen välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamisesta sekä siitä, että varoja on hallinnoitu kaikkien sovellettavien sääntöjen – erityisesti eturistiriitojen välttämistä, petosten ehkäisemistä, lahjontaa ja päällekkäistä rahoitusta koskevien sääntöjen – mukaisesti
- d) johto- ja tarkastustehtävien eriyttäminen tarkoituksenmukaisesti.

Jäsenvaltiot voivat nimetä useita viranomaisia toteuttamaan suunnitelmaa (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen liite III). Komissio antoi kuitenkin 18. huhtikuuta 2023 lausunnon³⁰, jonka mukaan sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen liitteessä III ”Jäsenvaltion sisäisen valvontajärjestelmän keskeiset edellytykset” saavutettu lainsäätäjien yhteisymmärrys jäsenvaltioiden mahdollisuudesta nimetä useampi kuin yksi viranomainen, joka vastaa maksupyyntöjä koskevien johdon vahvistuslausumien allekirjoittamisesta, voi johtaa tehottomuuteen ja vastuiden heikkenemiseen sekä aiheuttaa sekaannusta viranomaisten rooleista.

Tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi on määriteltävä selvät vastuualueet. Jäsenvaltiot voivat nimetä johtavan koordinoituviranomaisen, jolla on kokonaisvastuu suunnitelman laatimisesta ja joka toimii pääasiallisena yhteyspisteenä komission suuntaan. Koordinoituviranomaisen olisi vastattava suunnitelman kokonaistoteutuksesta, koordinoinnista maan muiden viranomaisten kesken (mukaan lukien muiden EU:n varojen käytön johdonmukaisuuden varmistaminen), välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamisen

³⁰ Bryssel, 18.4.2023, (OR. en, pl) 7984/23 ADD 1, toimielinten välinen asia: 2021/0206(COD).

edistymisen seurannasta, suunnitelmaan mahdollisesti tehtyjen muutosten toimittamisesta ja raportoinnista. Rahaston maksupyyntöihin liittyvien vastuiden selkeyttämiseksi on erittäin suositeltavaa, että kukin jäsenvaltio nimeää vain yhden maksupyyntöjä koskevien johdon vahvistuslausumien allekirjoittamisesta vastaavan viranomaisen. Niiden on myös nimettävä yksi tai useampi tarkastusviranomainen (ks. liitteessä III oleva 5 kohta).

Jäsenvaltiot voivat päättää nimetä rahastosta tuettujen toimenpiteiden ja investointien valvonnasta, koordinoinnista ja toteuttamisesta vastaavat koheesiopolitiikan ohjelmien hallintoviranomaiset Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1060³¹ (yhteisiä säännöksiä koskeva asetus) mukaisesti. Jäsenvaltioiden on suunnitelmissaan ilmoitettava tällaisesta aikomuksesta. Tässä tapauksessa koheesiopolitiikan ohjelmien hallintoviranomaisten käytössä olevien, komissiolle ilmoitettujen hallinto- ja valvontajärjestelmien katsotaan täyttävän sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen vaatimukset (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 11 artiklan 3 kohta). Muiden viranomaisten osalta on toteutettava virallinen nimeämisprosessi, jotta varmistetaan, että käytössä ovat asianmukaiset hallinto- ja valvontajärjestelmät ja että ne riittävät varmistamaan EU:n taloudellisten etujen suojaamisen.

Komission on tarkistettava käytössä olevat hallinnolliset ja menettelylliset järjestelyt niiden vaatimustenmukaisuuden varmistamiseksi.

14. Varojen siirrot

a) Varojen siirtäminen rahastosta

i. Siirrot sosiaalisesta ilmastorahastosta yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen piiriin kuuluviin yhteistyössä hallinnoitaviin rahastoihin

Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 11 artiklan 2 kohdan mukaisesti jäsenvaltiot voivat tietyin edellytyksin pyytää suunnitelmissaan, että enintään 15 prosenttia niiden sosiaalisen ilmastorahaston määrärahojen vuotuisesta enimmäismäärästä siirretään yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen piiriin kuuluviin yhteistyössä hallinnoitaviin rahastoihin.

On huomattava, että i) sosiaaliseen ilmastorahastoon osoitetaan varoja vuosittain (ks. direktiivin 2003/87/EY 30 d artiklan 4 kohta) ja jäsenvaltiot voivat sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen mukaisesti siirtää 15 prosenttia vuotuisista määrärahoistaan – eivät koko kauden 2026–2032 määrärahoista – yhdessä erässä, ja että ii) yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen mukaisesti talousarviositoumuksia voidaan tehdä vain 1. tammikuuta 2021 ja 31. joulukuuta 2027 välisenä aikana. Näin ollen jäsenvaltiot eivät voi siirtää yhdessä erässä koko määrää eli 15:tä prosenttia sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen liitteessä II luetelluista, sosiaalisen ilmastorahaston perustamisesta alkaen lasketuista määrärahojen enimmäismäärästä, koska tämä arvo perustuu jäsenvaltioiden kokonaismäärärahoihin kaudella 2026–2032.

³¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1060, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja varainhoitosäännöistä sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista varainhoitosäännöistä (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 159).

Jäsenvaltiot voivat ainoastaan pyytää, että enintään 15 prosenttia niiden vuosien 2026 ja 2027 vuotuisista määrärahoista siirretään, muuttamalla yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen mukaisia ohjelmia. Varsinaiset vuotuiset siirrot toteutetaan vuotuisen talousarviomenettelyn mukaisesti. Lisäksi ohjelmien järjestelyt vuoden 2027 jälkeiselle ajanjaksolle riippuvat vuoden 2027 jälkeisestä monivuotisesta rahoituskehiksestä. Siirretyt varat olisi käytettävä noudattaen yhteisiä säännöksiä koskevaa asetusta ja siitä rahastosta annettua asetusta, johon sosiaalisen ilmatorahaston varoja siirretään.

Yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 26 b artiklan mukaisesti sosiaalisesta ilmatorahastosta siirrettävillä varoilla on tuettava sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 3 artiklassa asetettuja tavoitteita ja siirtojen on oltava kyseisen asetuksen 8 artiklassa kuvattujen tukikelpoisten toimenpiteiden ja investointien mukaisia. Lisäksi siirrettyjen varojen täytäntöönpanossa on noudatettava siirron kohteena olevaan rahastoon liittyviä sääntöjä, erityisesti yhteisiä säännöksiä koskevaa asetusta ja rahastokohtaisia sääntöjä. Näin ollen jäsenvaltioiden olisi käytettävä yhteisiä ja/tai ohjelmakohtaisia indikaattoreita sekä yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen tai rahastokohtaisten asetusten mukaisia maksujärjestelyjä.

Rahastosta yhteistyössä hallinnoitaviin ohjelmiin siirrettyjen varojen osalta ohjelmien puitteissa annetun teknisen avun enimmäismäärät kasvavat suhteessa teknisen avun kiinteään prosenttiosuuteen, jota sovelletaan suurempiin määriin sosiaalisesta ilmatorahastosta tehtävien siirtojen jälkeen (yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 36 artiklan mukaisesti). Sosiaalisen ilmatorahaston puitteissa annetun teknisen avun laskennassa käytettävä enimmäismäärä (2,5 % ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelman arvioituista kokonaiskustannuksista) kuitenkin pienenee suhteessa yhteistyössä hallinnoitaviin rahastoihin siirrettyyn määrään.

ii. Siirrot sosiaalisesta ilmatorahastosta InvestEU-ohjelmaan

Jäsenvaltiot voivat sisällyttää suunnitelmiinsa osana arvioituja kokonaiskustannuksia InvestEU-ohjelman jäsenvaltio-osiota varten maksettavan käteissuorituksen määrän Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/523³² mukaisesti (ks. sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 11 artiklan 4 kohta). Nämä kustannukset saavat olla enintään 4 prosenttia suunnitelman enimmäismäärärahoista. Suunnitelmassa esitettyjen asiaan liittyvien toimenpiteiden on oltava sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen mukaisia.

b) Varojen siirtäminen rahastoon

Jäsenvaltioilla on mahdollisuus pyytää yhteistyössä hallinnoitavien ohjelmien puitteissa myönnettyjen varojen siirtämistä sosiaaliseen ilmatorahastoon yhteisiä säännöksiä koskevassa asetuksessa täsmennetyin edellytyksin (ks. sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 11 artiklan 1 kohta).

Enintään 5 prosenttia kyseisen asetuksen mukaisista rahaston alkuperäisistä talousarviokauden 2021–2027 kansallisista määrärahoista voidaan siirtää mihin tahansa muuhun suoraan tai välillisesti hallinnoituun EU:n välineeseen yksinomaan asianomaisen jäsenvaltion hyväksi (ks. yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 26 artikla). Tässä yhteydessä sovelletaan kokonaisvaltaisesti sen EU:n välineen sääntöjä, johon varat siirretään.

³² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2021/523, annettu 24 päivänä maaliskuuta 2021, InvestEU-ohjelman perustamisesta ja asetuksen (EU) 2015/1017 muuttamisesta (EUVL L 107, 26.3.2021, s. 30).

Säännöksen ansiosta jäsenvaltio voi lisätä sosiaalisesta ilmatorahastosta käytettävissään olevia varoja. Jäsenvaltiot voivat pyytää tällaisia siirtoja osana yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen soveltamisalaan kuuluvan ohjelman muuttamista. Vuosien 2021–2027 yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 26 artiklan 3 kohdan mukaisesti jäsenvaltioiden olisi perusteltava tällaiset siirtopyynnöt saavutettavan täydentävyyden ja vaikutuksen osalta. Pyyntöihin olisi liitettävä muutettu ohjelma tai muutetut ohjelmat saman asetuksen 24 artiklan mukaisesti.

III. Suunnitelmien laatiminen ja toimittaminen

1. *Analyysi ja kokonaisvaikutus*

a) *ETS2-järjestelmän ennakoitavat vaikutukset haavoittuviin ryhmiin*

Sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 6 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaisesti jäsenvaltioiden on arvioitava suunnitelmassaan ETS2-järjestelmästä johtuvan hintojen nousun todennäköisiä vaikutuksia kotitalouksiin, erityisesti energiaköyhyyden ja liikenneköyhyyden esiintyvyyteen, ja mikroyrityksiin. Jäsenvaltioiden on analysoitava näitä vaikutuksia kunkin jäsenvaltion kannalta oikealla alueellisella tasolla ottaen huomioon kansalliset erityispiirteet ja esimerkiksi julkisen liikenteen ja peruspalvelujen saatavuus sekä yksilöitävä ne alueet, joihin vaikutukset kohdistuvat eniten.

Auttaakseen arvioimaan ETS2-järjestelmästä aiheutuvan hintojen nousun vaikutuksia haavoittuviin ryhmiin sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 6 artiklan 6 kohdan mukaisesti komissio antaa yhteisen arvion ETS2-järjestelmästä johtuvan hiilen hinnan arvosta.

Sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 6 artiklan 6 kohtaa sovellettaessa viitataan ”kasvihuonekaasuennusteiden raportoinnissa vuonna 2025 käytettäviin suositeltuihin muuttujiin” (kuten hiilen hinnat), jotka ilmoitettiin jäsenvaltioille energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta annetun asetuksen yhteydessä. Tässä asiakirjassa esitetty ETS2-järjestelmän hiilen hinnan kehityspolku vuosina 2027–2030 perustuu suosituksiin, jotka annettiin jäsenvaltioille maaliskuussa 2023 kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien päivittämisen yhteydessä (muuttujat, joita suositellaan käytettäväksi ETS2-järjestelmän mallintamisessa kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman päivityksen yhteydessä). Hinnat on kuitenkin päivitetty vuoden 2020 hinnoista vuoden 2023 hintoihin. Asiakirjan mukaisesti taulukossa 1 esitetään ETS2-järjestelmän osalta käytettävän yhteisen arvon³³ kehityspolku.

³³ Esitetty ETS2-järjestelmän hinnan yhteinen arvo vastaa pitkälti päästökauppadirektiivin 30 h artiklan 2 kohdan mukaisia sääntöjä, jotka koskevat ETS2-järjestelmän liiallisen hinnannousun johdosta toteutettavia toimenpiteitä lisämäärien vapauttamiseksi markkinavakausvarannosta. Toimenpiteet käynnistävä hintakynnys on sidottu indeksiin vuoden 2020 hintojen perusteella.

Taulukko 1: ETS2-järjestelmän hiilen hinta-arvion yhteisen arvon yhdenmukaistettu kehityspolku

	Euroa/hiilidioksiditonni (vuoden 2023 hintoina)
2027	30
2028	50
2029	55
2030	60
2031	60
2032	60

Vuoden 2030 arvioitu arvo, 60 euroa hiilidioksiditonnia kohti (vuoden 2023 hintoina), vastaa päästökauppajärjestelmän vuoden 2030 hintaa, joka on mallinnettu MIX-skenaariossa uusien päästökauppajärjestelmän alojen osalta ja julkaistu päästökauppajärjestelmän tarkistuksen vaikutustenarvioinnissa.

Hinta ETS2-järjestelmässä riippuu ratkaisevasti kansallisten toimenpiteiden täytäntöönpanosta liikenne- ja rakennusalailla sekä EU:n lainsäädännön täytäntöönpanosta. Sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 18 artiklan 5 kohdan mukaisesti kunkin jäsenvaltion on maaliskuun 15. päivään 2029 mennessä arvioitava suunnitelmansa asianmukaisuutta suhteessa ETS2-järjestelmän tosiasiallisiin välittömiin vaikutuksiin. Tämä tarjoaa mahdollisuuden analysoida ETS2-järjestelmän tosiasiallisia vaikutuksia suhteessa vuonna 2025 laaditussa suunnitelmassa käytettyihin oletuksiin.

Jäsenvaltiot voivat tehdä herkkyysanalyysyjä, mutta suunnitelmassa esitetyn pääskenaarion ja tulosten olisi perustuttava yhteiseen arvoon.

Vaikka jäsenvaltiossa olisi jo käytössä hiilen hinta rakennus- ja tieliikennealoilla, sen olisi silti käytettävä suunnitelmaansa sisältyvässä analyysissä ETS2-järjestelmän arvioitun hiilen hinnan yhteistä arvoa. Jäsenvaltioiden olisi selitettävä, kuinka suuri jo ennen ETS2-järjestelmän käynnistymistä käytössä olevan kansallisen hiilen hinnan hintavaikutus on tietyillä aloilla. Ne voivat sisällyttää suunnitelmaansa vaikutusten analyysin, etenkin jos sellainen on jo tehty. Mikä tärkeintä, jäsenvaltioiden olisi selvennettävä vuosina 2026–2032 odotettavissa olevaa hiilen hintatasoa (ja erotettava toisistaan kansallisen hiiliveron ja ETS2-järjestelmän hinnan yhteisen arvon kehityspolut) mutta keskityttävä mahdollisuuksien mukaan analyysissään ETS2-järjestelmän (lisä)vaikutuksiin.

Jos jäsenvaltio pyytää 31. joulukuuta 2030 mennessä ETS2-järjestelmää koskevan poikkeuksen soveltamista päästökauppadirektiivin 30 e artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti, sen suunnitelmassa olevan analyysin olisi yhtä lailla perustuttava päästökauppajärjestelmän hiilen hintaa koskevan arvion yhteiseen arvoon. Vaikka jäsenvaltio täyttäisi poikkeuksen yleiset edellytykset, vasta kunkin vuoden jälkeen tiedetään, voidaanko poikkeusta soveltaa. Tämä riippuu siitä, onko asianomaisen jäsenvaltion kansallinen hiilivero korkeampi kuin ETS2-järjestelmän päästöoikeuksien keskimääräinen huutokaupan selvityshinta (päästökauppadirektiivin 30 e artiklan 3 kohdan b alakohta).

b) Haavoittuvien ryhmien arvioitu lukumäärä ja yksilöinti

Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e ja f alakohdan mukaisesti jäsenvaltioiden on esitettävä suunnitelmissaan seuraavat haavoittuviin ryhmiin liittyvät analyttiset tiedot:

- haavoittuvien kotitalouksien, mikroyritysten ja liikenteen käyttäjien arvioitu lukumäärä ja yksilöinti ja
- selvitys siitä, miten energiaköyhyyden ja liikenneköyhyyden määritelmiä on määrä soveltaa kansallisella tasolla.

Jäsenvaltioiden on esitettävä ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmissaan arviot, yksilöinnit ja selvitykset, mukaan lukien käytetyt menetelmät (ks. sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen liitteessä V olevan ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelman mallin 3 kohta). Haavoittuvien ryhmien yksilöinnissä jäsenvaltiot voivat viitata sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 2 artiklassa oleviin haavoittuvien ryhmien määritelmiin perustuviin ominaisuuksiin (esimerkiksi sosioekonomiset ominaisuudet, tuloryhmä, maantieteellinen jakauma ja asuntotyyppi), jotka ovat saatavilla tilastotiedoista.

Jäsenvaltioiden on myös täsmennettävä suunnitelmissaan energiaköyhyydestä ja liikenneköyhyydestä kärsivien kotitalouksien määrä sekä toimenpiteiden ja investointien kohteina olevien haavoittuvien mikroyritysten määrä, jotta voidaan arvioida toimenpiteiden ja investointien vaikutusta niihin (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen liitteessä V oleva 3.2 kohta). Jäsenvaltioiden olisi tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan eriteltävä energiaköyhyydestä kärsivät kotitaloudet, liikenneköyhyydestä kärsivät kotitaloudet ja mikroyritysten omistajat sukupuolen mukaan, jotta myös sukupuolten tasa-arvon edistymistä voidaan seurata ja arvioida (varainhoitoasetuksen 22 artikla) (lisätietoa näiden ohjeiden II osan 12 kohdassa).

Haavoittuvien ryhmien yksilöinnissä jäsenvaltiot voivat käyttää sitä varten olemassa olevia ja kehitettyjä tilastoja ja menetelmiä sekä hyödyntää energia- ja liikenneköyhyydestä kärsivien henkilöjen tukemiseen liittyvää EU:n lainsäädäntöä ottaen huomioon ETS2-järjestelmän arvioidut vaikutukset.

Vuoden 2023 kertomus keskeisten palvelujen saatavuudesta EU:ssa³⁴ osoitti, että pieni- ja keskituloiset kotitaloudet, erityisesti köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa olevat kotitaloudet³⁵, käyttävät jo melko suuren osan tuloistaan keskeisiin palveluihin, kuten energiaan ja liikenteeseen. Ne myös kohtaavat suurimmat esteet keskeisten palvelujen saatavuudessa, mikä johtuu erityisesti palvelujen hintaan liittyvistä ongelmista. Hintojen nousulla on näin ollen suurempi vaikutus näihin kotitalouksiin kuin muihin. Jäsenvaltiot voivat hyödyntää näitä havaintoja haavoittuvia ryhmiä määrittäessään. Ne voivat keskittyä nimenomaan köyhyyden riskissä oleviin kotitalouksiin yksilöidäkseen haavoittuvat kotitaloudet ja arvioidakseen niiden määrän sekä asettaakseen toimenpiteilleen tavoitteet.

³⁴ SWD(2023) 213 final/2, saatavilla verkkosivulla

<https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=26940&langId=en>.

³⁵ Köyhyysriskirajaksi on määritelty 60 prosenttia kansallisesta ekvivalentista käytettävissä olevasta mediaanitulosta.

Työ energiaköyhyyden määrittämiseksi suunnitelmaa varten olisi sovitettava yhteen sen työn kanssa, jota tehdään asiaa koskevan EU:n lainsäädännön saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä. Sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 2 artiklan 1 kohdassa oleva energiaköyhyyden määritelmä on sama kuin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2023/1791³⁶ (energiatohokkuusdirektiivi) oleva määritelmä. Jäsenvaltioiden odotetaan saattavan kyseinen direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöään viimeistään 11. lokakuuta 2025 ja toimittavan ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmansa viimeistään 30. kesäkuuta 2025. Näin ollen on suositeltavaa, että ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmissa käytetty energiaköyhyyden määritelmä on yhdenmukainen energiatohokkuusdirektiivissä ja sen täytäntöönpanosäädöksessä olevan määritelmän kanssa ja että tätä prosessia perustellaan lisää ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmissa mallintamalla ja analysoimalla ETS2-järjestelmän vaikutuksia haavoittuviin kotitalouksiin.

Energiaköyhyyttä koskevat komission suositukset^{37,38} ja niihin liittyvät komission yksiköiden valmisteluasiakirjat^{39,40}, voivat auttaa jäsenvaltioita tunnistamaan energiaköyhyyden sellaisien indikaattoreiden mukaisesti, joita ne voivat käyttää.

Yksilöidessään liikenneköyhyydestä kärsiviä henkilöitä ja kotitalouksia jäsenvaltioita kannustetaan ottamaan huomioon liikenneköyhyyden eri ulottuvuudet sellaisina kuin ne on määritelty sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 2 artiklan 12 kohdassa.

Jäsenvaltioiden olisi erityisesti harkittava ”kohtuuhintaisuuden” analysoimista ”saatavuuden” ja ”saavutettavuuden” analysoinnin rinnalla, jos se on mahdollista saatavilla olevien tietojen perusteella. Tähän kuuluu muun muassa meno- ja tulotietojen yhdistäminen tietoihin, jotka koskevat väestön maantieteellistä jakautumista, julkisen liikenteen pysäkkien sijaintia ja aikataulujen tiheyttä, matka-ajan mediaania, tieverkon yksityiskohtia, paikallista autonomistajuutta, pyöräilyinfrastruktuuria ja keskeisten sosioekonomisten toimintojen läheisyyttä.

Jäsenvaltiot voivat tutustua liikenneköyhyyttä koskevaan tutkimukseen, jossa esitetään määritelmiä, indikaattoreita, määrittäviä tekijöitä ja lieventämisstrategioita.^{41,42}

³⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2023/1791, annettu 13 päivänä syyskuuta 2023, energiatohokkuudesta ja asetuksen (EU) 2023/955 muuttamisesta (uudelleenlaadittu) (EUVL L 231, 20.9.2023, s. 1).

³⁷ Komission suositus (EU) 2020/1563, annettu 14 päivänä lokakuuta 2020, energiaköyhyydestä (C/2020/9600) (EUVL L 357, 27.10.2020, s. 35).

³⁸ Komission suositus (EU) 2023/2407, annettu 20 päivänä lokakuuta 2023, energiaköyhyydestä (C/2023/4080) (EUVL L, 2023/2407, 23.10.2023).

³⁹ Komission yksiköiden valmisteluasiakirja: EU Guidance on energy poverty accompanying the document Commission Recommendation on energy poverty {C(2020) 9600 final}, SWD(2020) 960 final, 14.10.2020, [8ad45f6a-ad97-48ef-b166-6499445aa8d0_en \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:8ad45f6a-ad97-48ef-b166-6499445aa8d0_en).

⁴⁰ Komission yksiköiden valmisteluasiakirja: EU Guidance on energy poverty accompanying the Commission Recommendation on energy poverty {C(2023) 4080 final}, SWD(2023) 647 final, 20.10.2023, [SWD_2023_647_F1_OTHER_STAFF_WORKING_PAPER_EN_V5_P1_3016190.PDF \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:SWD_2023_647_F1_OTHER_STAFF_WORKING_PAPER_EN_V5_P1_3016190.PDF).

⁴¹ [Transport poverty: definitions, indicators, determinants, and mitigation strategies - Final Report – Euroopan komissio.](#)

⁴² Myös seuraavat tutkimukset voivat olla hyödyllisiä:

- [Passenger Rail Performance in Europe: Regional and Territorial Accessibility Indicators for Passenger Rail – Euroopan komissio, 2021](#)
- tieliikenteen osalta [Road Transport Performance in Europe – Euroopan komissio, 2018](#)

c) Toimenpiteiden ja investointien kohdentaminen

Yleisesti ottaen jäsenvaltiot pystyvät kohdentamaan toimenpiteitä sosiaalista ilmatorahastoa koskevassa asetuksessa määriteltyihin haavoittuviin kotitalouksiin, mikroyrityksiin tai liikennealoihin ainoastaan, jos niillä on yksilöllisiä hallinnollisia tietoja, jotka on yhdistetty tilasto- tai tutkimustietoihin. Tiedot, jotka on saatu haavoittuvien ryhmien ominaispiirteiden yksilöimistä koskevasta tilastollisesta analyysistä, on muunnettava toimenpiteitä ja investointeja koskeviksi tukikelpoisuusperusteiksi. Tähän jäsenvaltiot voivat käyttää esimerkiksi seuraavia tietoja:

- tulotiedot (esimerkiksi verotukseen liittyvistä eri lähteistä)
- lämmitysjärjestelmän tyyppi (esimerkiksi kuuluuko se ETS2-järjestelmän piiriin)
- käytössä olevan rakennuksen laatu (esimerkiksi rakennuksen arviointi energiatehokkuustodistusten perusteella)
- haavoittuvien liikenteen käyttäjien asuinpaikka ja matkustamiseen tarvittava aika (esimerkiksi käyttämällä maaseutu- tai kaupunkialueindikaattoria tai keskeisten palvelujen, kuten työn, koulujen ja terveydenhuoltolaitosten, saavuttamiseen tarvittavaa aikaa)
- julkisen liikenteen saatavuus ja laatu, yksityisauton omistaminen sekä muut vastaavat tiedot
- liikennetarpeiden riittävyys (esimerkiksi liikuntarajoitteisten henkilöiden mahdollisuus käyttää julkista liikennettä tai muut kuljetustarpeet sekä turvallisuus).

Jos jäsenvaltiot eivät pysty keräämään kaikkia edellä mainittuja tietoja eivätkä tarpeellista näyttöä, suositellaan, että ne keräävät tietoa mahdollisimman paljon ja käyttävät sitä tukikelpoisuusperusteiden laatimiseen, jotta haavoittuvat kotitaloudet, liikenteen käyttäjät ja mikroyritykset voivat itse hakea tukea sosiaalisesta ilmatorahastosta ja toimittaa lisänäyttöä. Perusteissa on otettava huomioon tarve tehdä säännöistä mahdollisimman yksinkertaiset.

Jäsenvaltiot voivat haavoittuvia ryhmiä koskevien toimenpiteiden ja investointien täytäntöönpanossa hyödyntää myös välitahoja, kuten paikallis- ja alueviranomaisia, kuluttajajärjestöjä, kansalaisjärjestöjä ja valtiosta riippumattomia järjestöjä, keskitettyjä asiointipisteitä, sosiaalityöntekijöitä, paikallisia yhdistyksiä ja rahoituksen välittäjiä. Sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 9 artiklassa lisätään: ”*Jäsenvaltioiden on vahvistettava tarvittavat lakisääteiset ja sopimusperusteiset suojatoimet sen varmistamiseksi, että hyöty siirretään kokonaisuudessaan haavoittuville kotitalouksille, haavoittuville mikroyrityksille tai haavoittuville liikenteen käyttäjille.*”

Jotkin sosiaalisen ilmatorahaston tukikelpoisuusperusteet täyttävät, välittäjien tai muiden kautta toteutetut toimenpiteet ja investoinnit ovat luonteeltaan kollektiivisia (esimerkiksi tuki julkiselle liikenteelle, liikenneinfrastruktuurille tai energiayhteisöille). Näiden toimenpiteiden osalta ei välttämättä ole saatavilla yksilöllistä näyttöä tukikelpoisuudesta, koska tuensaajien kirjo voi olla hieman laajempi. Näissä tapauksissa jäsenvaltioiden on esitettävä näyttöä siitä, että tällaiset toimenpiteet hyödyttävät pääasiassa haavoittuvia kohderyhmiä. Jäsenvaltioiden

• [Cohesion in Europe towards 2050: Eighth report on economic, social and territorial cohesion – Euroopan komissio, 2021](#), ks. kartta 4.7

• [Ninth report on economic, social and territorial cohesion – Euroopan komissio, 2024](#)

• [Getting to Services in Towns and Villages: Preparing Regions for Demographic Change – OECD Rural Studies, 2024](#).

on esitettävä suunnitelmissaan kunkin tällaisen toimenpiteen osalta arvio toimenpiteestä hyötyvien haavoittuvien kotitalouksien, liikenteen käyttäjien tai mikroyritysten määrästä (esimerkiksi tietyllä alueella asuvien ihmisten määrä). Niiden on myös osoitettava, että toimenpiteen tukeen oikeutettujen haavoittuvien kotitalouksien, liikenteen käyttäjien tai mikroyritysten osuus on huomattavan suuri.

Jäsenvaltiot voivat hyödyntää paikallisia hallinnollisia tietoja tai tutkimustietoja, jos ne ovat maantieteellisesti riittävän tarkkoja. Tämä voi tulla kyseeseen myös tuettaessa haavoittuvia kotitalouksia tai mikroyrityksiä energiayhteisöjen kautta. Tässä tapauksessa jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että valitun energiayhteisön myöntämä tuki hyödyttää pääasiassa haavoittuvia ryhmiä (tämä voi koskea niiden yleistä toimintaa tai tuettavaksi valittuja hankkeita). Tukea voidaan tarjota myös auttamalla haavoittuvia kotitalouksia tai mikroyrityksiä liittymään energiayhteisöihin esimerkiksi myöntämällä arvoseleitä.⁴³

Yleisemmin voidaan todeta, että vaikka muutkin kuin haavoittuvat ryhmät voivat hyötyä luonteeltaan kollektiivisista toimenpiteistä ja investoinneista, pääasiallisen hyödyn käsite ei tarkoita, että suunnitelmassa voitaisiin tukea suoraan muita kuin haavoittuvia ryhmiä toimenpiteillä ja investoinneilla, jotka hyödyttäisivät niitä yksilöllisesti.

Jotkin suunnitelmiin sisältyvät yksittäiset toimenpiteet ja investoinnit voivat olla osa laajempia järjestelmiä, jotka kohdistuvat laajempaan väestöön. Sosiaalisen ilmastorahaston rahoitusta voidaan kuitenkin käyttää vain haavoittuville ryhmille suunnattujen toimenpiteiden ja investointien rahoittamiseen. Jäsenvaltioiden on yksilöitävä suunnitelmassaan ne rahoitusta saavat tuensaajat, jotka täyttävät sosiaalisesta ilmastorahastosta myönnettävän tuen tukikelpoisuusperusteet. Jäsenvaltioiden olisi järjestelmän täytäntöönpanon aikana pystyttävä seuraamaan edistymistään välitavoitteissa ja tavoitteissa sekä sitä, saavutetaanko järjestelmällä oikeat kohderyhmät.

d) Haavoittuvat mikroyritykset

Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 2 artiklan 11 kohdassa haavoittuvat mikroyritykset määritellään mikroyrityksiksi, joihin kohdistuu ETS2-järjestelmästä aiheutuvia vaikutuksia ja ”joilla ei toimintansa tarkoituksen vuoksi ole varaa tapauksen mukaan joko kunnostaa käytössään olevaa rakennusta tai ostaa päästöttömiä ja vähäpäästöisiä ajoneuvoja tai siirtyä vaihtoehtoihin kestäviin liikennemuotoihin, julkinen liikenne mukaan luettuna”. Sosiaalisen ilmastorahaston yhteydessä mikroyritystä olisi näin ollen pidettävä haavoittuvana vain, jos sen liiketoiminta perustuu merkittävästi polttoaineen kulutukseen liike-, laitos- tai asuinrakennuksissa tai tieliikenteessä⁴⁴ ja jos sillä ei ole varaa vähentää tätä kulutusta (mikä

⁴³ CEE Bankwatchin antamia esimerkkejä energiayhteisöjen kautta toteutettuihin hankkeisiin liittyvistä tärkeistä valintakriteereistä esitetään verkkosivulla <https://bankwatch.org/publication/selection-criteria-for-energy-communities-a-practical-checklist>.

⁴⁴ Tarkempia tietoja siitä, mitkä päästöt tarkkaan ottaen sisältyvät ETS2-järjestelmän piiriin kuuluviin päästöluokkiin ”polttoaineiden polttaminen liike-/laitos- ja asuinrakennuksissa” ja ”tieliikenne”, on esimerkiksi asiakirjassa *General guidance for ETS2 regulated entities* (https://climate.ec.europa.eu/document/download/b5ccad58-6909-4a32-8a72-c73ab8d2a165_en?filename=policy_ets_ets2_gd_regulated_entities_en.pdf). Luokkaan ”polttoaineiden polttaminen liike-/laitos- ja asuinrakennuksissa” sisältyviin päästöihin kuuluvat päästöt, jotka aiheutuvat polttoaineiden polttamisesta lämmitystä, veden lämmittämistä ja ruoanlaittoa varten, sekä päästöt, jotka aiheutuvat polttoaineiden polttamisesta tieliikenteessä. Sen sijaan niihin eivät kuulu rakennustyömailla käytettävien maastokoneiden tai liikkuvien työkonien päästöt (jotka sisältyvät ETS2-järjestelmässä ”muiden

voi riippua taloudellisista valmiuksista ostaa päästöttömiä tai vähäpäästöisiä ajoneuvoja ja niihin liittyvää infrastruktuuria tai tehokkaampia lämmitysjärjestelmiä, kyvystä kunnostaa käytössä olevaa rakennusta tai vaihtoehtojen, kuten julkisen liikenteen, saatavuudesta).

Jäsenvaltiot voivat vapaasti suunnitella toimenpiteitä ja investointeja haavoittuville mikroyrityksille ja päättää tällaisen tuen laajuudesta. Riippumatta siitä, kohdentavatko jäsenvaltiot sosiaalisen ilmastorahaston tukea haavoittuville mikroyrityksille, niiden on joka tapauksessa sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e ja d alakohdan mukaisesti toimitettava ”haavoittuvien mikroyritysten [...] arvioitu lukumäärä ja yksilöinti” sekä ”arvio rakennusten ja tieliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen sisällyttämisestä direktiivin 2003/87/EY soveltamisalaan johtuvan hintojen nousun todennäköisistä vaikutuksista [...] mikroyrityksiin”.

e) *Sosiaalisen ilmastorahaston piiriin kuuluvia haavoittuvia ryhmiä koskevia ETS2-järjestelmän vaikutuksiin liittyviä erityistapauksia*

Kuten näiden ohjeiden II osan 3 kohdassa mainitaan, rahaston kohderyhmänä olevien haavoittuvien kotitalouksien ja liikenteen käyttäjien määritelmien piiriin kuuluvat energiaköyhyydestä kärsivät kotitaloudet sekä liikenneköyhyydestä kärsivät kotitaloudet ja henkilöt, mutta ETS2-järjestelmän vaikutusten ei välttämättä tarvitse kohdistua niihin ”merkittävästi”.

Vaikka jäsenvaltioita kannustetaan voimakkaasti keskittämään tukensa ETS2-järjestelmän suorien vaikutusten käsittelemiseen, seuraavassa luettelossa esitetään joitakin esimerkkejä mahdollisista tuensaajista, joihin ETS2-järjestelmä ei suoraan vaikuta. Nämä tuensaajat eivät olisi oikeutettuja sosiaalisen ilmastorahaston suoraan tulotukeen, joka olisi kohdennettava tiukasti sellaisille kotitalouksille ja liikenteen käyttäjille, joihin ETS2-järjestelmä vaikuttaa suoraan (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 8 artiklan 2 kohdan mukaisesti). Jos kyseiset tuensaajat on luokiteltu energia- tai liikenneköyhyydestä kärsiviksi haavoittuviksi kotitalouksiksi tai henkilöiksi, ne voivat kuitenkin olla oikeutettuja sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 8 artiklan 1 kohdassa lueteltuihin muihin rakenteellisiin toimenpiteisiin kuin suoraan tulotukeen.

- *Kotitaloudet, jotka lämmittävät asuntoaan kiinteällä biopolttoaineella.* Kiinteä biopolttoaine ei kuulu ETS2-järjestelmän soveltamisalaan, joten järjestelmä ei vaikuta suoraan näihin kotitalouksiin asuntojen lämmittämisen osalta. Rahastosta voidaan kuitenkin auttaa myös näitä kotitalouksia, jos ne kärsivät energiaköyhyydestä (käyttämällä haavoittuvien kotitalouksien määritelmää). Tuella voidaan myös auttaa näitä haavoittuvia kotitalouksia luopumaan kiinteän biopolttoaineen käytöstä tai parantamaan asuntonsa energiatehokkuutta.
- *Kotitaloudet, jotka jo lämmittävät asuntoaan sähköllä tai kaukolämmöllä.* Sähkö ja laaja kaukolämmitys kuuluvat nykyisen sähkön ja suurteollisuuden päästökauppajärjestelmän (ETS1) soveltamisalaan, eivät ETS2-järjestelmän soveltamisalaan. Tämä tarkoittaa, että ETS2-järjestelmä ei vaikuta suoraan näihin

toimialojen” päästöihin). Niihin eivät kuulu myöskään päästöt, jotka aiheutuvat polttoaineiden polttamisesta maataloudessa.

kotitalouksiin. Jos tällaiset kotitaloudet kuitenkin ovat haavoittuvia ja kärsivät energiaköyhyydestä, ne voivat saada rahastosta tukea esimerkiksi asuntonsa energiatehokkuuden parantamiseksi.

- *Liikenteen käyttäjät, jotka eivät omista polttomoottoriautoa.* ETS2-järjestelmä ei vaikuta suoraan näihin liikenteen käyttäjiin, vaikka he saattavatkin käyttää julkista liikennettä, johon sovelletaan ETS2-järjestelmän hintaa. Liikenneköyhyydestä kärsivät kotitaloudet tai henkilöt, jotka eivät omista polttomoottoriautoa, voivat olla oikeutettuja sosiaalisen ilmastorahaston tukeen, jolla olisi mieluiten parannettava heidän mahdollisuuttaan käyttää julkisia, jaettuja tai aktiivisia liikennevaihtoehtoja.
- *Kotitaloudet, jotka saavat tukea uusiutuvien energialähteiden asentamiseen.* Rahaston tavoitteena on lieventää ETS2-järjestelmän sosiaalisia vaikutuksia. Tämä tarkoittaa, että uusiutuvan energian ratkaisujen asentamiseen myönnettävän tuen olisi soveltuvissa tapauksissa liityttävä lämmitys- tai jäähdytysjärjestelmän parantamiseen siten, että siinä voidaan käyttää uusiutuvaa energiaa, sekä tarvittaviin rakennuksen teknisiin järjestelmiin ja digitaalisiin ratkaisuihin.

f) Suunniteltujen toimenpiteiden ja investointien ennakoitu vaikutus

Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohdassa edellytetään, että jäsenvaltiot sisällyttävät suunnitelmiinsa selvityksen siitä, miten toimenpiteet ja investoinnit tosiasiallisesti edistäisivät rahaston tavoitteiden saavuttamista.

Selittäessään suunniteltujen toimenpiteiden ja investointien ennakoituja vaikutuksia jäsenvaltioiden olisi noudatettava sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen liitteessä V olevaa 3.3 kohtaa.

Tämä poikkeaa jäsenvaltioilta edellytetystä joka toinen vuosi annettavasta, sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen liitteessä IV olevaan indikaattoreiden luetteloon perustuvasta raportoinnista (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 24 artikla), jonka olisi perustuttava suunnitelman tosiasialliseen täytäntöönpanoon.

Komissio antaa teknisen tuen välineen puitteissa jäsenvaltioille neuvoja suunnitelmien laatimisesta. Edunsaajajäsenvaltiot saavat neuvoja siitä, miten ETS2-järjestelmän vaikutuksia koskeva analyysi toteutetaan, sekä siitä, miten haavoittuvat ryhmät ja suunniteltujen toimenpiteiden ja investointien myönteiset vaikutukset yksilöidään. Näiden analyysien suorittamiseen liittyvät menetelmiä koskevat neuvot ja keskeiset tulokset toimitetaan kaikille jäsenvaltioille ilmastonmuutosta käsittelevän asiantuntijaryhmän sosiaalisen ilmastorahaston täytäntöönpanoa käsittelevän kokoonpanon yhteydessä.

2. Osiot

a) Yleiset säännöt

Suunnitelmien olisi koostuttava kolmesta johdonmukaisesta osiosta, joista kukin koskee tiettyä alaa:

1. rakennukset

2. tieliikenne⁴⁵
3. tilapäinen suora tulotuki (tarvittaessa).

Toimenpiteet ja investoinnit olisi esitettävä suunnitelmissa sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen liitteessä V olevan suunnitelmien mallin 2 kohdan mukaisesti. Rakennusala ja liikennealaa koskevat osiot olisi jäseneltävä mallin 2.1 kohdan mukaisesti. Suoraa tulotukea koskevan osion olisi oltava mallin 2.2 kohdan mukainen.

Jäsenvaltiot voivat vapaasti asettaa omat painopisteensä eri aloille ja haavoittuville ryhmille ottaen huomioon ETS2-järjestelmän vaikutusten analyysin ja haavoittuvien ryhmien yksilöinnin. Sosiaalista ilmatorahastoa koskevassa asetuksessa ei edellytetä, että jäsenvaltiot käsittelevät suunnitelmassaan kaikkia aloja. Asetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti kunkin suunnitelman on kuitenkin sisällettävä johdonmukainen joukko olemassa olevia ja uusia toimenpiteitä, joilla puututaan hiilen hinnoittelun vaikutuksiin. Näin ollen komissio arvioi, puututaanko kunkin jäsenvaltion suunnitelmalla riittävästi ETS2-järjestelmästä kohderyhmille aiheutuviin sosiaalisiin vaikutuksiin ja haasteisiin. Komissio kannustaa jäsenvaltioita asettamaan etusijalle sellaiset toimenpiteet ja investoinnit, joilla oletetaan olevan suurin vaikutus näihin ryhmiin, ja käsittelemään samalla tasapainoisesti kaikkia politiikan aloja ETS2-järjestelmän kansallisten vaikutusten mukaan. Komissio ottaa arvioinnissaan huomioon myös täydentävän rahoituksen.

Komissio tarkastelee osana sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 16 artiklan mukaista arviointiaan suunnitelmien merkityksellisyyttä, vaikuttavuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta suhteessa kansalliseen tilanteeseen sekä erityisesti sitä, ratkaistaanko niillä riittävästi asetuksen 16 artiklan 3 kohdan mukaisessa analyysissä yksilöityjä haasteita.

Jäsenvaltioiden on myös arvioitava ja yksilöitävä haavoittuvien kotitalouksien määrä, selitettävä, miten energiaköyhyyden ja liikenneköyhyyden määritelmiä on määrä soveltaa kansallisella tasolla, ja raportoitava sekä energia- että liikenneköyhyydestä sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e ja f alakohdan mukaisesti. Sen vuoksi suunnitelmissa olisi esitettävä johdonmukainen, tasapainoinen joukko toimenpiteitä ja investointeja, joilla vastataan suurimpiin ETS2-järjestelmän käyttöönottoon liittyviin haasteisiin ottaen huomioon kansalliset erityispiirteet.

b) Osioiden rakenne

Osioilla olisi oltava mielekäs rakenne, jossa toimenpiteet ja investoinnit täydentävät toisiaan. Osiot ovat suunnitelmien olennaisia osia. Ne koostuvat toisiinsa liittyvistä toimenpiteistä ja investoinneista, joilla pyritään vastaamaan tiettyihin haasteisiin jommallakummalla alalla (rakennukset tai liikenne). Näiden toimenpiteiden ja investointien olisi muodostettava yhtenäinen paketti, joka sisältää toisiaan vahvistavia toimia. Jäsenvaltioita kannustetaan esittämään kukin osio erikseen ja täsmentämään kunkin osion osalta seuraavat osatekijät⁴⁶:

1. *Toimenpiteet ja investoinnit*: esitetään selvästi osioon sisältyvät toimenpiteet ja investoinnit sekä täsmennetään, miten ne edistävät rahaston tavoitteiden saavuttamista.

⁴⁵ Kaikki toimenpiteet, joilla pyritään lieventämään tieliikenteen sisällyttämisestä ETS2-järjestelmään aiheutuvia vaikutuksia, olisi sisällytettävä tähän osioon silloinkin, kun investoinnit ja uudistukset koskevat sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 8 artiklan mukaisia muita liikennemuotoja.

⁴⁶ Tarkempia tietoja liitteessä V.

2. *Välitavoitteet, tavoitteet ja aikataulu:* täsmennetään kunkin toimenpiteen tai investoinnin välitavoitteet ja tavoitteet sekä toteutusaikataulu.
3. *Rahoitus ja kustannukset:* tiedot toimenpiteiden ja investointien rahoituksesta sekä niihin liittyvät kustannukset.

3. Toimenpiteiden ja investointien kuvaus

Tässä kohdassa annetaan yleisiä ohjeita siitä, minkä tyyppisiä toimenpiteitä ja investointeja suunnitelmiin voidaan sisällyttää. Niillä ei ole vaikutusta komission jäsenvaltioiden toimittamien suunnitelmaluonnosten perusteella tekemien arviointien tuloksiin.

Ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmissa on perusteltava huolellisesti jokainen toimenpide ja investointi sekä esitettävä niiden syyt, tavoitteet, aikataulu ja yhteydet muihin aloitteisiin. Kuvauksen on oltava yksityiskohtainen, jotta sen avulla voidaan arvioida toimenpiteiden ja investointien vaikuttavuutta.

Jos toimenpiteellä tai investoinnilla tuetaan haavoittuvia ryhmiä tietyllä alueella (jonka maantieteelliset erityispiirteet on analysoitu sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen liitteessä V olevan 4.5 kohdan mukaisesti), jäsenvaltioiden olisi ilmoitettava tämä selvästi toimenpiteen tai investoinnin kuvauksessa.

Suunnitelmissa on myös selvennettävä, millä tavoin kukin toimenpide tai investointi on ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen mukainen. Tämä tehdään viittaamalla sovellettavaan tapaukseen sosiaaliseen ilmastorahastoon sovellettavien ”ei merkittävää haittaa” -periaatetta koskevien teknisten ohjeiden 2 kohdan mukaisesti. Osoittaakseen, että jokainen toimenpide ja investointi on ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen mukainen, jäsenvaltioiden on täytettävä jäljempänä oleva taulukko näitä ohjeita noudattaen. Yksi toimenpide tai investointi voi kattaa useita toimintoja ja omaisuuseriä. Taulukossa olisi esitettävä yksityiskohtaisesti, millä perusteella yksittäisen toiminnon tai omaisuuserän osoitetaan olevan ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen mukainen, myös silloin, kun näitä perusteita on useampi.

Peruste	Käytännössä
Liittyykö toimenpiteeseen tai investointiin yhden tai useamman alakohtaisen liitteen mukaisia toimintoja ja/tai omaisuuseriä? <i>(Teknisten ohjeiden 2.1 kohta)</i>	<i>Jos kyllä, ilmoita kunkin toiminnon ja/tai omaisuuserän koodi (ks. tähän liittyvät tekniset ohjeet). Poissuljettuja toimia ei voi sisällyttää tähän kohtaan.</i> <i>Jos ei, ilmoita se tässä.</i>
Liittyykö toimenpiteeseen tai investointiin toimintoja ja/tai omaisuuseriä, joita <u>ei</u> ole lueteltu yhdessä tai useammassa alakohtaisessa liitteessä ja joita teknisten ohjeiden 2.3 ja 2.4 kohdassa	<i>Jos kyllä, esitä taulukko kustakin suunnitellusta toiminnosta tai omaisuuserästä, jotka eivät kuulu alakohtaisten liitteiden piiriin. Taulukot laaditaan teknisten ohjeiden 2.2 kohdassa olevan taulukon 1 (tarkistuslista yksityiskohtaista haitta-arviointia</i>

<p>esitetty vaihtoehtoiset perusteet eivät koske? (Teknisten ohjeiden 2.2 kohta)</p>	<p>varten) mukaisesti. Alakohtaisissa liitteissä mainittuja poissuljettuja toimia ei voi sisällyttää tähän kohtaan.</p> <p><i>Jos ei, ilmoita se tässä.</i></p>
<p>Liittykö toimenpiteeseen tai investointiin toimintoja ja/tai omaisuuseriä, jotka ovat EU:n luokitusjärjestelmän mukaisia (merkittävä edistäminen) ja täyttävät ”ei merkittävää haittaa” -periaatetta koskevat tekniset arviointikriteerit? (Teknisten ohjeiden 2.3 kohta)</p>	<p><i>Jos kyllä, luettele toiminnot, jotka kuuluvat luokitusjärjestelmän delegoitujen säädösten soveltamisalaan.</i></p> <p><i>Jos ei, ilmoita se tässä.</i></p>
<p>Onko toimenpide tai investointi rahoitustuote, joka toteutetaan InvestEU:n jäsenvaltio-osion puitteissa teknisten ohjeiden 2.4 kohdan mukaisesti?</p>	<p><i>Ilmoita, jos toimenpide tai investointi kuuluu tähän luokkaan.</i></p> <p><i>Jos ei, ilmoita se tässä.</i></p>

Sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 6 artiklan 4 kohdan mukaisesti komissio on julkaissut muistion, johon on koottu mahdollisesti rahoitettaviin kustannustehokkaihin toimenpiteisiin liittyviä hyviä käytäntöjä⁴⁷. Myös sosiaalista ilmatorahastoa koskevalla komission verkkosivustolla⁴⁸ on hyviä käytäntöjä käsittelevä osio. Komissio tarjoaa lisäksi useille jäsenvaltioille tukea suunnitelmien laatimiseen teknisen tuen välineen kautta. Osallistuvat jäsenvaltiot saavat neuvoja asianmukaisista toimenpiteistä ja investoinneista, joita ne voivat sisällyttää suunnitelmiinsa. Teknisen tuen välinettä koskevan hankkeen keskeiset tulokset jaetaan kaikille jäsenvaltioille.

a) *Rakennusten perusparannus*

Sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 8 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat sisällyttää suunnitelman arvioituihin kokonaiskustannuksiin toimenpiteitä ja investointeja, joilla on tarkoitus

”a) tukea rakennusten perusparannuksiaerityisesti sellaisen haavoittuvien kotitalouksien ja haavoittuvien mikroyritysten osalta, joiden käytössä on energiatehokkuudeltaan kaikkein heikoimpia rakennuksia, mukaan lukien vuokralla ja sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuvat”.

Sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 2 artiklan 13 kohdan mukaan ”’rakennusten perusparannuksella’ tarkoitetaan mitä tahansa rakennusten energiaan liittyvää perusparannusta, jolla pyritään lisäämään rakennusten energiatehokkuutta, kuten rakennuksen vaipan eli seinien, katon ja lattian eristämistä ja ikkunoiden uusimista, sekä sellaisen rakennuksen teknisten järjestelmien asentamista, jotka täyttävät mahdolliset asiaa koskevat kansalliset turvallisuusstandardit”. Jotta varmistetaan pysyvä vaikutus haavoittuviin

⁴⁷ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/af68b4c7-3508-11ef-b441-01aa75ed71a1/language-en>.

⁴⁸ [Social Climate Fund – Euroopan komissio \(europa.eu\)](#).

kohderyhmiin, jäsenvaltioita kannustetaan toteuttamaan kunnianhimoisia perusparannustoimenpiteitä, joilla tavoitellaan vähintään komission suosituksessa (EU) 2019/786⁴⁹ määriteltyä melko perusteellista peruskorjauksen tasoa.

Suunnitellessaan perusparannuksiin liittyviä toimenpiteitä ja erityisesti pyrkiessään kohdentamaan ja korvamerkitsemaan resursseja tehokkaasti jäsenvaltioiden olisi pidettävä mielessä, ettei haavoittuvilla kotitalouksilla ja mikroyrityksillä ole yleensä varaa maksaa perusparannuksen alkukustannuksia. Vaikka kustannukset korvattaisiin jälkikäteen, kotitalouksien ja mikroyritysten voi olla vaikeaa saada luottoa, eivätkä ne välttämättä hyödy veroihin liittyvistä hyvityksistä tai vähennyksistä, koska niiden tulo- tai yhtiövero on minimaalinen. Ehdotetut toimenpiteet ja investoinnit olisi sen vuoksi suunniteltava mahdollisimman asiakasystävällisiksi ja sellaisiksi, että niissä otetaan huomioon haavoittuvien ryhmien rajalliset taloudelliset valmiudet ja tiedot.

Erilaisia ratkaisuja, joilla vastataan haavoittuvien ryhmien tarpeisiin, esitetään komission julkaisemassa kustannustehokkaita toimenpiteitä koskevassa muistiossa⁵⁰ ja energiaköyhyyttä koskevan komission suosituksen⁵¹ ohjeasiakirjassa. Rakennusten perusparannuksiin liittyvät rahoitustoimenpiteet, joilla pyritään parantamaan energiatehokkuutta ja vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä, voidaan myös sitoa tavoiteltuihin tai saavutettuihin energiansäästöihin ja parannuksiin (eli tukea voidaan myöntää saavutettujen säästöjen mukaan: mitä suuremmat hyödyt, sitä suurempi tuki). Jäsenvaltioiden olisi edelleen edistettävä vaihtoehtoisia rahoitusjärjestelmiä, joilla helpotetaan investointien tekemistä. Kolmansien osapuolten olisi käytettävä näitä järjestelmiä siten, että lopullisina tuensaajina ovat haavoittuvat ryhmät. Kyse voi olla esimerkiksi rahoitusvälineistä ja talousarviotakuista, kuten etuuskohteluun perustuvista lainoista, joilla alennetaan energiatehokkuutta parantaviin peruskorjausohjelmiin otetun lainapääoman kustannuksia, sekä verovapautuksista tai -alennuksista. Lisäohjeistusta esitetään näiden ohjeiden II osan 7 kohdan d alakohdassa.

b) Kohtuuhintainen energiatehokas asuminen, sosiaalinen asuntotuotanto mukaan luettuna, ja kohtuuhintaisten energiatehokkuusratkaisujen tukeminen

Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 8 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat sisällyttää suunnitelmiinsa toimenpiteitä ja investointeja, joiden tarkoituksena on

”b) tukea kohtuuhintaisten energiatehokkaan asumisen saatavuutta, sosiaalinen asuntotuotanto mukaan luettuna;”.

Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 8 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisilla toimenpiteillä ja investoinneilla olisi pyrittävä parantamaan haavoittuvien kotitalouksien mahdollisuuksia energiatehokkaaseen asumiseen. Niihin voi kuulua myös kohdennettua tukea sosiaalisen asuntotuotannon hankkeille, joiden tavoitteena on tarjota energiatehokkaita ja kohtuuhintaisia asuntoja. Energiatehokas asuminen perustuu rakennusten energiatehokkuutta

⁴⁹ Komission suositus (EU) 2019/786, annettu 8 päivänä toukokuuta 2019, rakennusten peruskorjauksista (tiedoksiannettu numerolla C(2019) 3352) (EUVL L 127, 16.5.2019, s. 34).

⁵⁰ [Social Climate Fund – Euroopan komissio \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/social/portal/index.cfm?id=12600).

⁵¹ Komission suositus (EU) 2023/2407, annettu 20 päivänä lokakuuta 2023, energiaköyhyydestä (EUVL L, 2023/2407, 23.10.2023).

koskevassa direktiivissä ja energiatehokkuusdirektiivissä määriteltyihin vaatimuksiin. Toimenpiteisiin ja investointeihin voivat kuulua esimerkiksi uusien sosiaaliperusteisten asuntojen ja kohtuuhintaisten asuntojen rakentaminen haavoittuvassa asemassa oleville ja energiaköyhyydestä kärsiville sekä olemassa olevien (joko tyhjien tai käyttötarkoituksen muuttamista odottavien) rakennusten käyttötarkoituksen muuttaminen. Kyse voi olla esimerkiksi toimistorakennuksista, teollisuuslaitoksista tai julkisista kohteista, jotka voidaan muuttaa energiatehokkaiksi, kohtuuhintaisiksi asunnoiksi, sosiaaliperusteiset asunnot mukaan lukien. Mallia voidaan ottaa myös perusparannusaallon⁵² lippulaivahankkeista, kuten kohtuuhintaista asumista koskevasta aloitteesta.

c) Hiilidioksidipäästöjen vähentämistä koskevat toimenpiteet ja investoinnit

Sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 8 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat sisällyttää suunnitelmiinsa toimenpiteitä ja investointeja, joiden tarkoituksena on

”c) edistää rakennusten lämmityksen ja jäähdytyksen sekä ruoanlaiton hiilidioksidipäästöjen vähentämistä, esimerkiksi sähköistämisen avulla, tarjoamalla pääsy kohtuuhintaisiin ja energiatehokkaisiin järjestelmiin sekä integroimalla uusiutuvan energian tuotanto ja varastointi, myös uusiutuvan energian yhteisöjen, kansalaisten energiayhteisöjen ja muiden aktiivisten asiakkaiden kautta tavoitteena edistää itse tuotetun uusiutuvan energian kulutuksen lisäämistä, kuten energian jakamista ja uusiutuvan energian vertaiskauppaa, liittämistä älykkäisiin verkkoihin ja kaukolämpöverkkoihin, millä edistetään energiansäästöjen saavuttamista tai energiaköyhyyden vähentämistä;”.

Rakennusten lämmityksen ja jäähdytyksen sekä ruoanlaiton sähköistämällä tarkoitetaan toimenpiteitä ja investointeja, joilla pyritään vähentämään rakennuksissa tapahtuvan lämmityksen, jäähdytyksen ja ruoanlaiton hiili-intensiteettiä siirtymällä sähköön energiankantajana. Fossiilisten polttoaineiden kulutuksen odotetaan vähenevän toimenpiteillä ja investoinneilla, joilla fossiilisiin polttoaineisiin perustuvat teknologiat korvataan tehokkaammilla, muihin polttoaineisiin perustuvilla teknologioilla – mieluiten sähköllä, jolloin hyödytään jäsenvaltioiden sähköntuotannon enenevästä hiilestä irtautumisesta. Energiaköyhyyttä koskevaan komission suositukseen⁵³ liittyvät ohjeet⁵⁴ antavat hyvän kuvan rakenteellisista toimenpiteistä, joilla voidaan torjua energiaköyhyyttä.

Uusiutuvan energian tuotannon ja varastoinnin integroinnilla tarkoitetaan toimenpiteitä ja investointeja, joilla lisätään uusiutuvan energian tuotantokapasiteettia, tarvittaessa yhdessä varastointikapasiteetin kanssa, ja liitetään sitä verkkoon. Muita toimenpiteitä ja investointeja ovat esimerkiksi i) älykkään teknologian ratkaisujen (kuten älymittarien tai älykkään latausinfrastruktuurin) integrointi rakennuksiin, ii) kysyntäjoustopuutteen edistäminen, iii) energiayhteisöjen toiminnan tukeminen ja iv) aktiivisten asiakkaiden energian yhteiskäyttö.

⁵² Komission tiedonanto *Euroopan rakennusten perusparannusaalto – ympäristöystävällisempiä rakennuksia, lisää työpaikkoja ja parempaa elämänlaatua*, COM(2020) 662 final.

⁵³ Komission suositus (EU) 2023/2407, annettu 20 päivänä lokakuuta 2023, energiaköyhyydestä (EUVL L, 2023/2407, 23.10.2023).

⁵⁴ Komission yksiköiden valmisteluasiakirja *EU guidance on energy poverty* – Euroopan komissio (europa.eu).

'Aktiivinen asiakas' ja 'kansalaisten energiayhteisö' määritellään sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 2 artiklan 15 ja 16 kohdassa viittaamalla sähködirektiivin⁵⁵ 2 artiklan 8 ja 11 kohdan määritelmiin. 'Uusiutuvan energian yhteisö' ja 'uusiutuvan energian vertaiskauppa' määritellään sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 2 artiklan 17 ja 18 kohdassa uusiutuvaa energiaa koskevan direktiivin⁵⁶ 2 artiklan 16 ja 18 kohdan mukaisesti.

Energiayhteisöille kohdistettu tuki voidaan suunnitella vastaamaan haavoittuvien ryhmien energiatarpeita esimerkiksi siten, että rahoitetaan haavoittuvien henkilöiden osallistumista energiayhteisöihin tai näiden yhteisöjen toteuttamia hankkeita, joista haavoittuvat ryhmät osaltaan hyötyvät (kuten sähkön jakaminen pienituloisten tai haavoittuvien kotitalouksien kanssa). Energiayhteisöjä voidaan myös rahoittaa suoraan sillä edellytyksellä, että niihin kuuluu haavoittuvia kotitalouksia. Tukea on mahdollista saada uuden tuotantokapasiteetin rakentamiseen mutta myös energiatehokkuuspalveluihin, tietoisuuden lisäämiseen ja valmiuksien kehittämiseen.

d) Tiedotustoimet

Sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 8 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat sisällyttää suunnitelmiinsa toimenpiteitä ja investointeja, joiden tarkoituksena on

”d) tarjota kohdennettua, helposti saatavilla olevaa ja kohtuuhintaista tietoa, koulutusta, tietämystä ja neuvontaa kustannustehokkaista toimenpiteistä ja investoinneista, saatavilla olevasta tuesta rakennusten perusparannuksiin ja energiatehokkuuteen sekä kestävästä ja kohtuuhintaisista liikkumis- ja liikennevaihtoehdoista;”

Energiaköyhyydestä annetussa komission suosituksessa ja siihen liittyvissä ohjeissa⁵⁷ sekä komission julkaisemassa kustannustehokkaiden toimenpiteiden ja investointien hyviä käytäntöjä koskevassa muistiossa⁵⁸ esitetään hyviä esimerkkejä toimenpiteistä ja investoinneista, joilla voidaan tarjota energian kohtuuhintaiseen saantiin ja saatavuuteen liittyvää tietoa energia- ja liikenneköyhyydestä kärsiville haavoittuville kotitalouksille ja henkilöille. Haavoittuville kotitalouksille suunnatuilla tiedotuskampanjoilla on omat erityispiirteensä. Ne olisi kohdistettava suoraan haavoittuville kotitalouksille luotettavien kanavien kautta (esimerkkinä etulinjan työntekijät, jotka eivät välttämättä itse tarjoa energianeuvontaa vaan ohjaavat muiden luotettavien tahojen puoleen, kuten keskitettyihin asiointipisteisiin, kuluttajaneuvontakeskuksiin tai puhelinpalveluihin). Lisäksi tiedotusta on mukautettava erilaisten haavoittuvuuksien tarpeisiin.

e) Energiatehokkuusratkaisut

Sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 8 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat sisällyttää suunnitelmiinsa toimenpiteitä ja investointeja, joiden tarkoituksena on

⁵⁵ Direktiivi (EU) 2019/944.

⁵⁶ Direktiivi (EU) 2018/2001.

⁵⁷ Energiaköyhyydestä annettu suositus [EUR-Lex – 32023.2407 – FI – EUR-Lex \(europa.eu\)](#) ja siihen liittyvät ohjeet, [Komission yksiköiden valmisteluasiakirja: EU guidance on energy poverty – Euroopan komissio \(europa.eu\)](#).

⁵⁸ [Support for the implementation of the Social Climate Fund – Euroopan unionin julkaisutoimisto \(europa.eu\)](#).

”e) tukea julkisia ja yksityisiä tahoja, kuten sosiaalisen asuntotuotannon tarjoajia, erityisesti julkisen ja yksityisen sektorin osuuskuntia, sellaisten kohtuuhintaisten energiatehokkuusratkaisujen ja asianmukaisten rahoitusvälineiden kehittämisessä ja tarjoamisessa, jotka ovat rahaston sosiaalisten tavoitteiden mukaisia.”.

Asetuksen 8 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisilla toimenpiteillä ja investoinneilla olisi tuettava julkisia ja yksityisiä tahoja sellaisten ratkaisujen ja rahoitusmekanismien kehittämisessä, jotka on mukautettu haavoittuvien kotitalouksien ja mikroyritysten tarpeisiin ja joissa huomioidaan näiden ryhmien hyvin rajalliset mahdollisuudet saada kaupallista rahoitusta alkuinvestointien kattamiseksi. Toimenpiteiden tukeminen rahoitusvälineillä (kuten lainoilla ja takauksilla mutta myös innovatiivisemmilla rahoitusratkaisuilla) voi auttaa saamaan liikkeelle lisää yksityisiä ja julkisia investointeja. Toimenpiteitä ja investointeja voivat toteuttaa paikallisviranomaiset, energiapalveluyritykset, yleishyödylliset palvelut, energiavirastot ja muut välittäjät, mutta lopullisten tuensaajien olisi aina oltava energiaköyhyydestä kärsiviä haavoittuvia kotitalouksia tai haavoittuvia mikroyrityksiä. Tukiessaan julkisia tai yksityisiä tahoja jäsenvaltion on varmistettava ja toimitettava vahvistus siitä, että hyöty siirretään kokonaisuudessaan lopullisille tuensaajille sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 9 artiklan mukaisesti.

Jos jäsenvaltio sisällyttää suunnitelmaansa edellä III osan 3 kohdan a–e alakohdissa mainittuja rakennuksiin liittyviä toimenpiteitä ja investointeja, se voi niiden vaikutusten maksimoimiseksi harkita seuraavia (ks. lisätietoja esimerkiksi komission julkaisemassa kustannustehokkaiden toimenpiteiden hyviä käytäntöjä koskevassa muistiossa⁵⁹):

- Priorisoidaan ”energiatehokkuus etusijalle” -periaatetta. Haavoittuvien kotitalouksien käytössä olevien rakennusten perusparannukset, joilla pyritään vähentämään energiankulutusta ja energiakustannuksia, toteutetaan ensisijaisesti tasoltaan vähintään melko perusteellisina. Energiansäästön maksimoimiseksi, hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi ja ylimääräisten hallinnollisten menettelyjen välttämiseksi voidaan tarvittaessa harkita pitkälle meneviä perusparannuksia. Joissakin tapauksissa voi olla tarkoituksenmukaista ja kustannustehokasta tukea rakennusten energiatehokkuuden mittaus-, sääntely- ja valvontalaitteiden asentamista tai toteuttaa jokin yksittäinen energiatehokkuuteen liittyvä perusparannustoimenpide, joita on lueteltu sosiaaliseen ilmastorahastoon sovellettavien ”ei merkittävää haittaa” -periaatetta koskevien teknisten ohjeiden liitteessä (ja EU:n luokitusjärjestelmään liittyvän ilmastoa koskevan delegoidun säädöksen liitteessä I olevassa 7 jaksossa).
- Valitaan rakennusten perusparannuksissa kaikkiin rakennusosiin sellaiset komponentit, joiden tekninen käyttöikä on pitkä, jotta tulevia perusparannuksia on tarpeen tehdä harvemmin. Suositetaan purettaviksi suunniteltuja tuotteita ja materiaaleja, joiden kierrätysisällön osuus on mahdollisimman suuri, ja uusiokäytetään mahdollisimman iso osa perusparannuksista peräisin olevista materiaaleista. Lisäksi voidaan käyttää uuden sukupolven materiaaleja, kuten biopohjaisia tuotteita ja luontopohjaisia ratkaisuja.
- Uusitaan rakenteen energiakorjausten ohella rakennusten lämmitys- tai jäähdytyslaitteet sekä asennetaan järjestelmiä uusiutuvan energian (eli aurinkosähkön ja aurinkolämmön) tuottamiseksi ja varastoimiseksi.

⁵⁹ <https://op.europa.eu/fi/publication-detail/-/publication/af68b4c7-3508-11ef-b441-01aa75ed71a1>.

- Arvioidaan, olisiko uusiutuvan energian järjestelmien (aurinkosähkö ja/tai aurinkolämpö) asennuksiin kannattavaa yhdistää lämpöpumppuja joko omaa kulutusta tai sen ylittävää tuotantoa varten.
- Tuetaan investointeja haavoittuvien kotitalouksien ja haavoittuvien mikroyritysten tehokkaisuuteen sähköisiin ruoanvalmistuslaitteisiin ja ilmanvaihtoon, myös ilmanpoistolaitteisiin. Muut keittiölaitteet, kuten jääkaapit, eivät kuulu tähän, koska ne toimivat sähköllä eivätkä kuulu ETS2-järjestelmän piiriin.
- Nopeutetaan päätöksentekoa, joka koskee moniasuntoisten rakennusten energiatehokkuutta ja hiilettömiä ratkaisuja. Edistetään ”energiatehokkuus etusijalle”-periaatteen mukaista kaupunkisuunnittelua, yhteisöllistä ja paikallista tiedonvaihtoa asumisen energiatehokkuudesta ja hiilestä irtautumisesta sekä yritysten yhteiskuntavastuuta koskevia toimintamalleja, joilla ehkäistään ”ei minun takapihalleni”-ilmiötä.
- Kannustetaan haavoittuvia kotitalouksia ja mikroyrityksiä ryhtymään tuottajakuluttajiksi eli jakamaan sähköä keskenään tai myymään sitä. Tarvittaessa kannustetaan myös itse tuotetun energian kulutukseen.
- Kannustetaan haavoittuvia kotitalouksia ja mikroyrityksiä liittymään energiayhteisöihin esimerkiksi jakamalla arvoseleitä, jotka kattavat liittymis- tai ilmoittautumiskustannukset. Perustetaan energian yhteiskäyttöjärjestelmiä, joiden painopisteenä on haavoittuvien kotitalouksien auttaminen, ja tuetaan haavoittuvien kotitalouksien mahdollisuuksia liittyä niihin.
- Harkitaan alueperusteista ja maantieteellistä kohdentamista (ks. sosiaalisesta ilmatorahastosta annetun asetuksen 6 artiklan 1 kohdan p alakohta), tarvittaessa kaupunginosapohjaista lähestymistapaa, tai yhteistyötä sosiaalisen asuntotuotannon yhdistysten ja muiden yhdistysten kanssa, jotta toimenpiteet voidaan toteuttaa laajamittaisina ja kohdennettuina.
- Harkitaan tulvariskien hallintaa koskevia aluetason toimenpiteitä, joita ei rahoiteta sosiaalisesta ilmatorahastosta mutta jotka toteutetaan rinnakkain sellaisten sosiaalisesta ilmatorahastosta rahoitettavien toimenpiteiden tai investointien kanssa, jotka koskevat maa-alueita, joille on määritetty merkittävä tulvariski kansallisten viranomaisten laatimissa tulvavaara- ja tulvariskikartoissa tai kansallisissa, alueellisissa tai paikallisissa alueidenkäyttösuunnitelmissa, ellei kyseisillä alueilla ole jo toteutettu ehkäisy-, suojele- ja varautumistoimenpiteitä. Lisäksi voidaan tarjota hankekehittäjille suunnattua apua ja ohjeistusta, jossa käsitellään rakennuksiin kohdistuvien tulvariskien arviointia ja riskinhallintaa paikalla toteutettavien toimenpiteiden avulla.⁶⁰
- Otetaan käyttöön hallinnollisia valmiuksia koskevia kohdennettuja toimenpiteitä, esimerkiksi koulutetaan kentällä toimivaa henkilöstöä neuvomaan ja auttamaan haavoittuvia kotitalouksia ennakoivasti hallinnollisissa menettelyissä ja energiaperuskorjaustöitä koskevissa kysymyksissä.
- Perustetaan keskitettyjä palvelupisteitä, jotka tarjoavat neuvontaa ja koulutusta erilaisista rahoitusvaihtoehdoista ja niiden yhdistämisestä (avustukset, korko- ja yhteisrahoitustasoltaan erilaiset lainat sekä rahoitusvälineet) tulotason, asumistilanteen

⁶⁰ Tässä yhteydessä voidaan käsitellä esimerkiksi sitä, mistä hankekehittäjät saavat tietoa aluetason tulvasuojelusta, miten rakennustason tulvariskejä arvioidaan tai millaisilla teknisillä ratkaisuilla rakennuksiin kohdistuvia tulvariskejä voidaan hallita. Jälkimmäisiä esitellään asiakirjassa [EU-level guidance on adapting buildings to climate change](#).

ja rakennustyyppin mukaan. Palveluita voidaan toteuttaa myös yhteistyössä paikallisten organisaatioiden ja rahoituksen välittäjien kanssa.

- Edistetään energiatehokkuussopimusten käyttöä yhteistyössä yleishyödyllisten palvelujen tai energiapalveluyritysten kanssa.
- Edistetään energiatehokkuustodistuksissa (myös energiakatselmuksissa tai mahdollisissa perusparannuspasseissa) suositeltujen perusparannustoimenpiteiden rahoitusta. Koska haavoittuvilla kotitalouksilla ei välttämättä ole energiatehokkuustodistusta, toimenpide voidaan yhdistää todistusten hakemiseen liittyvään rahoitukseen ja hallinnolliseen tukeen.
- Poistetaan ristiriitaisia kannustimia asuntojen omistajien ja haavoittuvien vuokralaisten väliltä sekä vähennetään riskiä perusparannuksiin liittyvistä hädöistä (joissa vuokralaisten on pakko muuttaa asunnosta perusparannuksen jälkeisten vuokrankorotusten vuoksi) esimerkiksi mukauttamalla vuokrasopimuksia koskevaa sääntelykehystä tai tarjoamalla omistajille korotonta lainaa, jonka ehtona ovat haavoittuvia vuokralaisia koskevat sosiaaliset suojatoimet.
- Toteutetaan rahoitusratkaisuja, jotka eivät edellytä etukäteismaksuja lopullisilta tuensaajilta, esimerkiksi energiatehokkuussopimuksia tai yleishyödyllisille palveluille asetettuja energiatehokkuusvelvoitteita. Jos perusparannusten kustannukset sisällytetään etupainotteisesti kuukausittaisiin takaisinmaksueriin (saataviin), ulkopuolisella rahoituksella voidaan paitsi vähentää perusparannuksesta aiheutuvaa taloudellista rasitusta, myös helpottaa saatavien siirtoa asunnon asukkaan vaihtuessa. Tämä pätee erityisesti innovatiivisiin järjestelmiin, kuten laskun tai verotuksen yhteydessä takaisin maksettavaan rahoitukseen, jossa korvaukset maksetaan joko energiatoimittajille tai veroviranomaisille. Tällaiset toimenpiteet voidaan helposti yhdistää muihin tukimuotoihin, kuten sosiaaliseen hinnoitteluun tai energiaseteleihin.
- Harkitaan kytkemistä tehokkaaseen kaukolämpöön, mikäli saatavilla tai suunnitteilla on sosiaaliseen ilmastorahastoon sovellettavien ”ei merkittävää haittaa” -periaatetta koskevien teknisten ohjeiden mukaista vähähiilistä kaukolämpöä. Erityisen hyvin soveltuvia kohteita voivat olla suurkaupunkialueiden laajamittainen asuntotuotanto, suuret, moniasuntoiset kokonaisuudet ja sosiaalinen asuntotuotanto.
- Tuetaan investointeja, joilla edistetään yhteistuotetun lämmön omaa kulutusta, kuten energiayhteisöjen ylläpitämiä pieniä tai mikroluokan kaukolämpöjärjestelmiä, jotka voivat vähentää sähköjärjestelmän kuormitusta ja joita voidaan ottaa helpommin käyttöön alueilla, joilla sähköverkon kapasiteetti on pienempi. Näiden investointien olisi oltava sosiaaliseen ilmastorahastoon sovellettavien ”ei merkittävää haittaa” -periaatetta koskevien teknisten ohjeiden mukaisia.

f) Päästöttömät ja vähäpäästöiset ajoneuvot ja polkupyörät

Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 8 artiklan 1 kohdan f alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat sisällyttää suunnitelmaansa toimenpiteitä ja investointeja, joiden tarkoituksena on

”f) tarjota saataville päästöttömiä ja vähäpäästöisiä ajoneuvoja ja polkupyöriä siten, että säilytetään teknologianeutraalius, mukaan lukien taloudellinen tuki tai verokannustimet niiden ostamiseen sekä asianmukaiseen julkiseen ja yksityiseen infrastruktuuriin, soveltuvilta osin erityisesti päästöttömien ja vähäpäästöisten ajoneuvojen ostamiseen, lataus- ja tankkausinfrastruktuuriin ja käytettyjen päästöttömien ajoneuvojen markkinoiden

kehittämiseen; jäsenvaltioiden on pyrittävä varmistamaan, että jos päästöttömät ajoneuvot ovat kohtuuhintainen ja toteuttamiskelpoinen ratkaisu, ne asettavat tällaiset ajoneuvot suunnitelmissaan etusijalle;”.

Asetuksen 8 artiklan 1 kohdan f alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on asetettava suunnitelmissaan etusijalle päästöttömien ajoneuvojen⁶¹ ekosysteemit (ajoneuvot ja infrastruktuuri), jos ne ovat kohtuuhintainen ja toteuttamiskelpoinen ratkaisu. Tukea voidaan myöntää sekä uusien että käytettyjen ajoneuvojen hankintaan. Se voi kattaa esimerkiksi päästöttömien linja-autojen hankinnan julkista liikennettä tai koulukuljetuksia varten sellaisilla palveluiden katvealueilla, joilla tulotaso on alhainen.

Mikroyritysten (ks. sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 2 artiklan 12 kohta) tukemiseksi voidaan harkita päästöttömien ajoneuvojen, kuten taksien, pakettiautojen, kuorma-autojen, erikoiskäyttöön tarkoitettujen ajoneuvojen tai rahtipyörien, hankinta- ja leasingtukea.

Suunnitellessaan haavoittuville ryhmille suunnattuja päästöttömien ajoneuvojen vuokraus- tai leasingjärjestelmiä jäsenvaltioiden olisi otettava huomioon muun muassa ryhmien tulotaso, olemassa olevan julkisen liikenteen saavutettavuus ja saatavuus sekä työmatkojen keskimääräinen kesto ja pituus. On olennaisen tärkeää varmistaa, että järjestelmät kohdennetaan tehokkaasti sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen mukaisille haavoittuville ryhmille, jotta vältetään tukien mahdolliset regressiiviset vaikutukset.

Jos jäsenvaltio ei aseta päästöttömiä ajoneuvoja etusijalle, sen on esitettävä näyttöä ja perustelunsa siitä, miksi ne eivät ole kohtuuhintainen⁶² tai toteuttamiskelpoinen ratkaisu ETS2-järjestelmän vaikutukset huomioon ottaen. Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 6 artiklan 1 kohdan i alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on myös tarpeen mukaan sisällytettävä suunnitelmiinsa aikataulu vähäpäästöisiin ajoneuvoihin liittyvän tuen asteittaiselle vähentämiselle.

Lisäksi jäsenvaltioita kannustetaan lisäämään polkupyörien, sähköpyörien, rahtipyörien ja mikroliikennetarkaisujen käyttöä yhdenmukaisen kaupunki- ja alueliikenteen suunnittelun avulla. Tässä lähestymistavassa etusijalle olisi asetettava turvallisen, suoran ja käytännöllisen pyöräilyinfrastruktuurin kehittäminen sekä verkostot, jotka yhdistävät pienituloiset alueet keskeisiin kohteisiin. Lisäksi jäsenvaltiot voivat myöntää tukea polkupyörien, sähköpyörien tai rahtipyörien ostoon, pitkäaikaiseen vuokraukseen tai leasingvuokraukseen.

Jos haavoittuvilla ryhmillä on päällekkäin energia- ja liikenneköyhyyteen liittyviä haasteita, olisi kartoitettava monialaisia, investointien välistä synergiaa edistäviä ratkaisuja. Jäsenvaltiot voivat esimerkiksi yhdistää sosiaalisen asuntotuotannon tai rakennusten perusparannukset sähköajoneuvojen latauspisteiden käyttöönottoon. Yhdennetyllä lähestymistavalla voidaan puuttua samanaikaisesti energia- ja liikenneköyhyyteen kehittämällä sähköajoneuvojen

⁶¹ 'Päästöttömät ja vähäpäästöiset ajoneuvot' määritellään sosiaalista ilmastorahastoa koskevassa asetuksessa samalla tavoin kuin hiilidioksidipäästönormien asettamisesta uusille henkilöautoille ja uusille kevyille hyötyajoneuvoille annetun asetuksen (EU) 2019/631 3 artiklan 1 kohdan m alakohdassa.

⁶² Päästöttömien ajoneuvojen kokonaiskustannusten analyysin tukena voidaan käyttää omistamisen kokonaiskustannusten käsitettä. Sillä tarkoitetaan ajoneuvon hankinta- ja omistuskustannuksia ajoneuvon koko käyttöajalta, mukaan lukien ajoneuvon hankinta- tai leasingkustannukset, polttoainekustannukset, huolto- ja korjauskustannukset, vakuutuskustannukset, rahoituskulut ja verot, kuten komission tiedonannon *Vuoden 2022 suuntaviivat ilmastotoimiin, ympäristönsuojeluun ja energia-alalle myönnettävälle valtioneulle* (2022/C 80/01) 2.4 jakson 84 kohdassa määritellään.

kohtuuhintaisen latausinfrastruktuurin saatavuutta yhdessä kestävien ja energiatehokkaiden asumisratkaisujen kanssa.

g) Kohtuuhintainen ja helposti saatavilla oleva julkinen liikenne

Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 8 artiklan 1 kohdan g alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat sisällyttää suunnitelmaansa toimenpiteitä ja investointeja, joiden tarkoituksena on

”g) kannustaa käyttämään kohtuuhintaista ja helposti saatavilla olevaa julkista liikennettä sekä tukea yksityisiä ja julkisia tahoja, myös osuuskuntia, kestävän kysyntään perustuvan liikkumisen, jaettujen liikkumispalvelujen ja aktiivisten liikkumismahdollisuuksien kehittämistä ja tarjoamista.”

Jäsenvaltioiden olisi asetettava etusijalle julkinen liikenne, jolla mahdollistetaan huomattavasti tehokkaampi ja vähemmän hiilidioksidipäästöjä tuottava liikkuminen yksityisautoiluun verrattuna.

Tukiessaan edellä III osan 3 kohdan d, f ja g alakohdassa mainittua kestävästä liikkumisesta jäsenvaltiot voivat harkita seuraavia toimia, joilla varmistetaan, että niiden suunnitelmiin sisällytettyjen toimenpiteiden ja investointien vaikutukset ovat mahdollisimman suuret (lisätietoja on saatavilla esimerkiksi komission julkaisemassa kustannustehokkaiden toimenpiteiden hyviä käytäntöjä koskevassa muistiossa⁶³):

- Pyritään tarjoamaan asianmukaiset liikkumispalvelut koko matkaketjussa, myös julkisen liikenteen ensimmäisellä ja viimeisellä osuudella, täydentämällä julkista liikennettä kysyntään perustuvilla palveluilla, liikkumisella palveluna ja jaetuilla liikkumispalveluilla. Tällaisia toimenpiteitä suunnitellessaan jäsenvaltioiden olisi otettava huomioon haavoittuvat ryhmät, jotka asuvat saarilla, kaukaisimmilla alueilla, maaseudulla tai syrjäseudulla, vaikeapääsysisillä reuna-alueilla, vuoristoalueilla tai kehityksestä jälkeen jääneillä alueilla.
- Harkitaan julkisen liikenteen tarjonnan ja siihen liittyvän infrastruktuurin laajentamista etenkin maaseutualueilla sekä palvelujen katveessa olevilla kaupunki- ja esikaupunkialueilla, joilla laajennus hyödyttäisi haavoittuvia liikenteen käyttäjiä. Investointien yhteydessä voidaan myös ottaa käyttöön arvoseteleitä, joilla tuetaan erityisen haavoittuvia liikenteen käyttäjiä.
- Voidaan harkita tuettuja arvoseteleitä julkiseen liikenteeseen, kysyntään perustuviin palveluihin, liikkumiseen palveluna ja jaettuihin liikkumispalveluihin. Erityisen tärkeää on palveluiden saatavuus kaikkein haavoittuvimpien ryhmien kannalta. Se voidaan varmistaa suunnittelemalla erilaisia käyttövaihtoehtoja (esimerkiksi sovelluspohjainen rajapinta, puhelinyhteys tai henkilökohtainen tuki) ja kiinnittämällä huomiota ympäristöjen esteettömyyteen (esimerkiksi asemien suunnittelu, ajoneuvoihin pääsy ja opasteet). Haavoittuville ryhmille suunnattuja liikkumispalveluja olisi harkittava ja toteutettava osana alojen välistä integraatiota, esimerkiksi sosiaalisen asuntotuotannon yhteydessä.

⁶³ <https://op.europa.eu/fi/publication-detail/-/publication/af68b4c7-3508-11ef-b441-01aa75ed71a1>.

- Tarjotaan ylimääräinen bonus henkilöille, jotka romuttavat diesel- ja bensiinijoneuvonsa, mieluiten yhdistettynä riittäviin takuisiin siitä, ettei tilalle osteta toista.
- Noudatetaan kaupunki- ja alueliikenteen suunnittelussa yhdenmukaista lähestymistapaa, jolla kannustetaan polkupyörien, sähköpyörien, rahtipyörien ja mikroliikennejärjestelmien käyttöön parantamalla sellaisen turvallisen, suoran ja käytännöllisen pyöräilyinfrastruktuuriverkoston saatavuutta, joka yhdistää pienituloiset alueet keskeisiin kohteisiin. Tätä varten jäsenvaltiot voivat tukea polkupyörien, sähköpyörien ja rahtipyörien hankintaa erityisesti kaupunkialueilla samalla, kun ne helpottavat liikennemuotosiirtymää yhdenmukaisen kaupunki- ja alueliikenteen suunnittelun avulla.
- Investoidaan tarkoituksenmukaiseen, houkuttelevasti hinnoiteltuun julkiseen latausinfrastruktuuriin (joka mahdollistaa älykkään ja kaksisuuntaisen latauksen) alueilla, joilla on haavoittuvia liikenteen käyttäjiä sekä liikenneköyhyydestä kärsiviä kotitalouksia ja henkilöitä.
- Investoidaan liikennekeskuksiin, jotta voidaan helpottaa kulkuvälineen vaihtoa ja yhteyksiä julkisen liikenteen, jaetun liikkumisen, pyöräilyn ja kävelyn välillä esikaupunkialueilla, kaupunkien lähialueilla ja maaseutualueilla.
- Vähäpäästöisiin ajoneuvoihin liittyvän tuen suunnittelussa olisi pidettävä mielessä, ettei tällainen tuki täysin suojaa haavoittuvia liikenteen käyttäjiä ETS2-järjestelmästä johtuvalta polttoaineen hinnannousulta, mikä voi pahentaa heidän haavoittuvaa asemaansa. Arvioidessaan etusijalle asetettavien päästöttömien ajoneuvojen kohtuullista hintaa ja toteutuskelpoisuutta jäsenvaltioiden olisi aina tarkasteltava haavoittuville käyttäjille aiheutuvia omistamisen kokonaiskustannuksia ETS2-järjestelmän vaikutukset huomioon ottaen.

4. Suora tulotuki

Sosiaalisen ilmastonrahaston suora tulotuki on korvaus, joka on tarkoitettu tuen saajien tiettyihin haavoittuvuuksiin ETS2-järjestelmän vaikutusten sekä asunto- ja tieliikennealojen hiilestä irtautumisen yhteydessä.

Sosiaalista ilmastonrahastoa koskevan asetuksen 8 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat sisällyttää suunnitelmiinsa kustannukset, jotka liittyvät haavoittuvien kotitalouksien ja haavoittuvien liikenteen käyttäjien suoraan tulotukeen. Suoran tulotuen tarjoamiseen ei velvoiteta. Jos se kuitenkin sisällytetään suunnitelmiin, sillä olisi pyrittävä i) lieventämään kielteisiä tulovaikutuksia, ii) tarjoamaan välitöntä apua energia- ja liikenneköyhyydestä kärsiville haavoittuville kotitalouksille ja haavoittuville liikenteen käyttäjille sekä iii) täydentämään rakenteellisia toimenpiteitä ja investointeja. Tuki rajoittuu välittömiin vaikutuksiin, joita aiheutuu rakennusten ja tieliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen sisällyttämisestä direktiivin 2003/87/EY soveltamisalaa. Sosiaalista ilmastonrahastoa koskevan asetuksen johdanto-osan 23 kappaleen mukaan suorilla tulotukitoimenpiteillä olisi pääsääntöisesti katsottava olevan vain pieni ennakoitavissa oleva vaikutus

ympäristötavoitteisiin, joten niiden olisi katsottava olevan ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen mukaisia.⁶⁴

Suora tulotuki

- *ei saa ylittää sosiaalista ilmastorahastoa koskevassa asetuksessa säädettyä enimmäismäärää*: niiden toimenpiteiden, joilla tarjotaan tilapäistä suoraa tulotukea, kustannukset saavat olla enintään 37,5 prosenttia sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 6 artiklan 1 kohdan j alakohdassa tarkoitetuista suunnitelmien arvioituista kokonaiskustannuksista (kaudella 2026–2032)
- *vähenee ajan mittaan ja on tilapäinen toimenpide*, joka liittyy asunto- ja liikennealojen hiilestä irtautumiseen: suoran tulotuen kohdennettuja kustannuksia on vähennettävä sosiaalisen ilmastorahaston voimassaoloaikana vuosina 2026–2032, ja tuen tarpeen odotetaan vähenevän suhteellisesti sitä mukaa kuin rahaston voimassaolon aikana toteutetaan rakenteellisia toimenpiteitä
- *on kohdennettava hyvin ETS2-järjestelmän välittömiin vaikutuksiin puuttumiseksi*: tuen olisi osaltaan lievennettävä niiden kotitalouksien ja henkilöiden energia- ja liikkumiskustannusten nousua, joihin ETS2-järjestelmä vaikuttaa välittömästi (eli kotitaloudet ja liikenteen käyttäjät, jotka käyttävät lämmitykseen, ruoanlaittoon tai kuljetukseen hiiltä, raskasta polttoöljyä, maakaasua, nestekaasua, bensiiniä ja kaasuöljyä tai mitä tahansa muuta ETS2-järjestelmään kuuluvaa polttoainetta⁶⁵), eikä tuella pitäisi tukea sellaisia energiaköyhiä tai liikenneköyhiä kotitalouksia ja henkilöitä, joihin ETS2-järjestelmä ei välittömästi vaikuta – tämä tarkoittaa, että tukea voidaan odottaa otettavan käyttöön vuodesta 2027 alkaen, kun ETS2-järjestelmä on kokonaan voimassa; lisäksi sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen johdanto-osan 21 kappaleen mukaan suoralla tulotuelle ei voida tukea niitä kotitalouksia tai liikenteen käyttäjiä, joiden sähkökustannuksiin, muihin lämmityskustannuksiin tai kuljetuskustannuksiin ETS2-järjestelmä ei vaikuta
- *on suunniteltava lisätueksi*: suora tulotuki ei saa korvata toistuvia kansallisia menoja tai sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja rakenteellisia toimenpiteitä.
- *on sidottava rakenteellisiin toimenpiteisiin ja investointeihin*: ”Suoraa tulotukea saaviin olisi kohdennettava yleisenä tuensaajaryhmänä toimenpiteitä ja investointeja, joiden tarkoituksena on auttaa tuensaajat tosiasiallisesti pois energiaköyhyydestä ja liikenneköyhyydestä. *Suunnitelmiin olisi siksi sisällytettävä suora tulotuki edellyttäen, että niihin sisältyy myös suoraa tulotukea saaville haavoittuville kotitalouksille ja haavoittuville liikenteen käyttäjille kohdistettuja vaikutuksiltaan pysyviä toimenpiteitä tai investointeja.*” (Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen johdanto-osan 21 kappale.)

⁶⁴ Arvioidessaan suunnitelmia komissio voi kuitenkin pyytää jäsenvaltiolta selvennystä ehdotetusta konkreettisesta suoraa tulotukea koskevasta toimenpiteestä sen selvittämiseksi, kuuluuko toimenpide tähän luokkaan.

⁶⁵ Tarkempia tietoja on ETS2-järjestelmän säänneltyjä yhteisöjä koskevissa yleisissä ohjeissa:

https://climate.ec.europa.eu/document/download/b5ccad58-6909-4a32-8a72-c73ab8d2a165_en?filename=policy_ets_ets2_gd_regulated_entities_en.pdf.

Energiaköyhyydestä vuonna 2023 annetun komission suosituksen⁶⁶ ja siihen liittyvän komission yksiköiden valmisteluasiakirjan⁶⁷ mukaisesti lyhytaikaisen, tilapäisen suoran tulotuen sijaan tulisi suosia pitkän aikavälin rakenteellisia toimenpiteitä. Suoran tulotuen olisi oltava ainoastaan väliaikainen toimenpide, joka toteutetaan rakenteellisten toimenpiteiden ja investointien ohessa suorana reaktiona ETS2-järjestelmän käyttöönottoon vuodesta 2027 alkaen. Nämä suositukset ovat täysin yhdenmukaisia sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen kanssa, jonka mukaan suoralla tulotuella ”ei puututa energiaköyhyyden ja liikenneköyhyyden perimmäisiin syihin” (johdanto-osan 21 kappale). Esimerkkejä suorasta tulotuesta mainitaan energiaköyhyyttä koskevassa suosituksessa ja siihen liittyvässä komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa.

Liikennealalla esimerkkinä suorasta tulotuesta voisi olla haavoittuville liikenteen käyttäjille kuukausittaisena kertakorvauksena myönnettävä taloudellinen tuki, jolla katetaan ETS2-järjestelmän myötä kasvaneiden matkakulujen tulovaikutus.

Suoran tulotuen järjestelmät olisi suunniteltava siten, etteivät ne heikennä ETS2-järjestelmän luomia hiilen hintaan liittyviä kannustimia. Tuki olisi mieluiten toteutettava kohdennettuina kertakorvauksina.

Sosiaalisin perustein määritettyjä hintoja voidaan tukea sosiaalisen ilmastorahaston suoran tulotuen puitteissa vain, jos ne toteutetaan tavalla, joka on kaikkien sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen säännösten mukainen. Tämä tarkoittaa ensinnäkin kaikkien suoraa tulotukea koskevien sääntöjen noudattamista (erityisesti tuen rajoittamista ETS2-järjestelmän vaikutuksiin) sekä suositusta olla heikentämättä ETS2-järjestelmän luomaa hintasignaalia. Toiseksi on noudatettava kaikkia sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen yleisiä säännöksiä, myös täydentävyyden periaatetta, jonka mukaan tuen on oltava täydentävää eikä se saa korvata toistuvia kansallisia talousarviomenoja.

On tehtävä ero suoran tulotuen myöntämisen vaihtoehdon sekä rakenteellisten toimenpiteiden ja investointien välillä, joista jälkimmäiset on esitettävä suunnitelmissa sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Sosiaalisen ilmastorahaston suoraksi tulotueksi ei voida katsoa toimenpiteitä, joilla pyritään saamaan aikaan myönteinen ja kestävä vaikutus vuoteen asetettuun 2050 EU:n ilmastoneutraaliustavoitteeseen tai vähentämään riippuvuutta fossiilisista polttoaineista. Tämä pätee arvoseteleihin ja alennettuihin hintoihin, joiden osalta tuen käyttökohteille asetetaan selkeät ilmastovaatimukset, sekä toimenpiteisiin, joilla tuetaan osallistumista uusiutuvan energian yhteisöihin.

Jos esimerkiksi arvoseteli voidaan käyttää vain haavoittuvien kotitalouksien käytössä olevien rakennusten ikkunoiden vaihtoon, kyseessä on rakenteellinen toimenpide eikä suora tulotuki, koska sillä tavoitellaan rakennuksen energiatehokkuuden parantumista ja vaikutetaan yleisellä tasolla myönteisesti ilmastoon.

Vastaavasti julkisen liikenteen arvoseteliä (esim. mobility wallet -tyyppistä liikkumisrahaa) tai kohdennetusti alennettuja julkisen liikenteen hintoja ei katsota suoraksi tulotueksi, koska

⁶⁶ Komission suositus (EU) 2023/2407, annettu 20 päivänä lokakuuta 2023, energiaköyhyydestä (EUVL L, 2023/2407, 23.10.2023).

⁶⁷ Komission yksiköiden valmisteluasiakirja (SWD(2003) 647): *EU guidance on energy poverty* (oheisasiakirja komission suositukselle energiaköyhyydestä (C/2023/4080).

molemmilla toimenpiteillä pyritään kannustamaan julkisen liikenteen käyttöön, joka on puhtaampi ratkaisu kuin fossiilisiin polttoaineisiin perustuvat yksityiset liikennevälineet. Mahdollisimman suuren pysyvän ja myönteisen ilmasto vaikutuksen saavuttamiseksi tällaisiin liikennetoimenpiteisiin olisi yhdistettävä muita rakenteellisia toimenpiteitä, joilla pyritään parantamaan julkisen liikenteen infrastruktuuria ja saatavuutta.

Suoraa tulotukea voidaan myöntää haavoittuville kotitalouksille ja haavoittuville liikenteen käyttäjille joko suoraan tai julkisten ja yksityisten yhteisöjen kautta. Jälkimmäisessä tapauksessa jäsenvaltioiden on kuvattava yhteisöjen toteuttamat toimenpiteet ja esitettävä selvää näyttöä siitä, millä tavoin toimenpiteet viime kädessä hyödyttävät haavoittuvia kotitalouksia tai haavoittuvia liikenteen käyttäjiä, sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 9 artiklan mukaisesti.

Kunkin suoraa tulotukea koskevan toimenpiteen osalta jäsenvaltioiden olisi esitettävä suunnitelmassaan seuraavat tiedot, jotka edellytetään sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen liitteessä V olevassa 2.2 kohdassa:

1. tuen luonne, tyyppi ja suuruus
2. yksityiskohtaiset tiedot tuen lopullisista saajista ja kriteerit tuensaajien määrittämiseksi
3. aikataulu suoran tulotuen vähentämiseksi rahaston aikataulun mukaisesti, mukaan lukien tuen päättämispäivä
4. tarvittaessa selvitys siitä, miten tuella pyritään puuttumaan sukupuolten epätasa-arvoon ja edistämään sukupuolten tasa-arvoa
5. kuvaus siitä, miten tuki pannaan täytäntöön.

5. Tekninen apu

Jäsenvaltioiden suunnitelmiin voi sisältyä *teknisen avun toimia*, joita tarvitaan toimenpiteiden ja investointien tehokkaaseen hallintaan ja täytäntöönpanoon (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 6 artiklan 2 kohta). Suunnitelma voi näin ollen kattaa *teknisen avun toimien kustannukset*, jotka kuitenkin saavat olla enintään 2,5 prosenttia suunnitelman arvioiduista kokonaiskustannuksista (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 8 artiklan 3 kohta).

Teknisen avun tukikelpoisia kustannuksia ovat yleensä ne, joilla katetaan sosiaalisen ilmastorahaston hallinnon ja tavoitteiden saavuttamisen edellyttämiin koulutus-, ohjelmasuunnittelu-, täytäntöönpano-, seuranta-, valvonta-, tarkastus- ja arviointitoimiin sekä hallinnolliseen tukeen (myös lisähenkilöstöön) liittyvät menot. Niihin sisältyvät selvitykset, tietotekniikkamenot, sidosryhmien julkinen kuuleminen sekä tiedotus- ja viestintätoimet (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 8 artiklan 3 kohta).

Jäsenvaltioiden on esitettävä suunnitelmissaan teknisen avun toimien luonne, tyyppi ja laajuus sekä kunkin toimen arvioidut kustannukset (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen liitteessä V oleva 2.3 kohta).

Jotta vältetään teknisen avun toimien päällekkäinen rahoitus sosiaalisesta ilmastorahastosta ja muista rahastoista, etenkin koheesiopolitiikan rahastosta, jäsenvaltioiden on varmistettava, että kuhunkin välineeseen liittyvä henkilöstö ja teknisen avun toimet rajataan selvästi kansallisella ja alueellisella tasolla.

Suunnitelman täytäntöönpanoon suoraan liittyvien hallintokustannusten ei etenkään teknisen avun toimien osalta katsota olevan toistuvia kansallisia talousarviomenoja. Ne ovat näin ollen myös tukikelpoisia (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 13 artiklan 3 kohta).

Teknisen avun toimien ajankohtaan ja tukikelpoisuuteen sovelletaan samoja sääntöjä kuin suunnitelmiin sisällytettyihin toimenpiteisiin ja investointeihin. Sosiaalisesta ilmastorahastosta voidaan rahoittaa ainoastaan 30. kesäkuuta 2024 jälkeen aiheutuneita kustannuksia (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 29 artiklan mukainen asetuksen soveltamispäivä).

Jäsenvaltioiden on esitettävä suunnitelmissaan, millaisia välitavoitteita ja tavoitteita teknisen avun toimiin liittyy.

6. Välitavoitteet ja tavoitteet

a) Välitavoitteiden ja tavoitteiden asettaminen

Suunnitelman osioihin olisi liitettävä pieni mutta mielekäs määrä välitavoitteita ja tavoitteita suunnitelman täytäntöönpanon keskeisille vaiheille. Niiden avulla osoitetaan edistyminen toimenpiteen tai investoinnin toteuttamisessa. Ero tavoitteen ja välitavoitteen välillä tehdään seuraavasti:

- *Välitavoite* on laadullinen indikaattori, jolla mitataan edistymistä toimenpiteen tai investoinnin toteuttamisessa (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 2 artiklan 5 kohta). Määrien sijaan välitavoite kuvaa objektiivisesti todennettavissa olevaa laadullista saavutusta (hyväksytty asetus tai hallinnollinen toimi, jolla käynnistetään ehdotuspyyntö, lainsäädännön täytäntöönpano, vuokrasääntelyn uudistus, lupamenettelyjen yksinkertaistaminen tai toteutettuihin toimenpiteisiin liittyvän hallinnollisen taakan keventäminen). Sillä täsmennetään toivotun lopputuloksen sisältöä tai ominaisuuksia.
- *Tavoite* on määrällinen indikaattori, jolla mitataan edistymistä toimenpiteen tai investoinnin toteuttamisessa (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 2 artiklan 6 kohta). Se perustuu sovittuihin tulos- tai tuotosindikaattoreihin, jotka luetellaan sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen liitteessä IV. Tavoitteiden valinnassa olisi otettava huomioon toimenpiteiden ja investointien toteutus, joten niiden olisi oltava operatiivisia.

Jotta välitavoitteiden ja tavoitteiden avulla voidaan mitata saavutettua edistystä, on toisinaan tarpeen asettaa perustaso, joka kuvaa mittaamisessa käytettävän muuttujan tai indikaattorin määrällistä tai laadullista tilaa ennen toimenpidettä tai investointia. Kyseessä voi olla välittömästi tukitoimea ja/tai suunnitelman esittämistä edeltänyt tila tai nykysuuntausten ekstrapolointiin perustuva arvio.

b) Välitavoitteiden ja tavoitteiden muotoilu

Toimenpiteitä olisi seurattava välitavoitteilla ja tarvittaessa tavoitteilla. Rakenteelliselle toimenpiteelle tulisi mahdollisuuksien mukaan määritellä yksi välitavoite, joka vastaa sen viimeistä vaihetta (esimerkiksi tietyn säädöksen voimaantulo). Välitavoitteiden olisi oltava selkeitä ja keskittyttävä yksiselitteisiin oikeudellisiin vaatimuksiin, jos niitä on.

Investointeja olisi seurattava pääasiassa tavoitteilla (ja tarvittaessa välitavoitteilla), joiden saavuttamista voidaan mitata tuotos- ja tulosindikaattoreilla. Ilmastorahastoa koskevan

asetuksen liitteessä IV määritellään erikseen jokaista kolmea osa-aluetta koskevat yhteiset indikaattorit, joilla voidaan mitata tietyn tavoitteen saavuttamista. Jos jäsenvaltio ei ole sisällyttänyt suunnitelmaansa toimenpiteitä tai investointeja, joissa hyödynnetään liitteessä IV ehdotettuja indikaattoreita, se voi tehokkuussyistä käyttää myös muita indikaattoreita. Tällöin etusijalle asetetaan sellaiset indikaattorit, joita on käytetty muiden EU:n rahastojen, ohjelmien tai välineiden yhteydessä (kuten yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen tai elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen mukaisissa koheesiopolitiikan ohjelmissa). Samantyyppisiä investointeja olisi seurattava samoilla indikaattoreilla, jos se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista.

Välitavoitteiden ja tavoitteiden avulla olisi kyettävä seuraamaan investointien edistymistä koko niiden elinkaaren ajan. Näin voidaan varmistaa, että osioiden yleiset tavoitteet saavutetaan. Suunnitelmaan sisällytettyjen investointien edistymistä voidaan yleensä seurata kolmentyyppisillä välitavoitteilla tai tavoitteilla:

- *Ensimmäinen välitavoite (jos mahdollinen tai tarpeen)*: Ensimmäisen välitavoitteen tarkoituksena on tarkistaa, että investointi on saatu alulle. Sillä varmistetaan, että tarvittavat edellytykset investoinnin toteuttamiseksi ovat alun alkaen olemassa. Vaihe on tarpeen vain, jos investointia ei ole vielä aloitettu. Ensimmäistä välitavoitetta käytetään käynnistettäessä suurempia investointeja, esimerkiksi julkisten hankintamenettelyjen yhteydessä.
- *Puolivälin välitavoite tai tavoite (jos mahdollinen tai tarpeen)*: Puolivälin välitavoitteen tai tavoitteen avulla arvioidaan toteutuksen puoliväliin mennessä saavutettua edistystä ja pyritään tunnistamaan mahdolliset merkittävät pullonkaulat, jotta korjaaviin toimiin voidaan ryhtyä viipymättä. Hallinnollisen rasituksen keventämiseksi pienimuotoisille investoinneille olisi vältettävä asettamasta puolivälin tavoitteita.
- *Lopullinen tavoite*: Kaikkiin suunnitelman toimenpiteisiin tai investointeihin olisi liitettävä lopullinen tavoite. Sen tulisi perustua tuotoksiin, ja sillä olisi pyrittävä varmistamaan, että toimenpiteen tai investoinnin tavoitteet on tosiaan saavutettu. Sen asettaminen on olennaista etenkin, jos tiettyä vaatimusta voidaan arvioida vasta, kun toimenpide tai investointi on saatu päätökseen. Erityisen hyödyllisiä tässä voivat olla sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen liitteessä IV luetellut tuotosindikaattorit.

Jos kyseessä on toimenpide tai pienempi investointi, olisi ensisijaisesti määritettävä vain yksi tavoite, joka vastaa sen viimeistä vaihetta tai tulosta. Välitavoitteiden ja tavoitteiden kokonaismäärän olisi oltava oikeassa suhteessa myönnettyihin määrärahoihin ja johdonmukainen eri investointien kesken.

c) Välitavoitteiden ja tavoitteiden laatimista koskevat parhaat käytännöt

Laatiessaan välitavoitteita ja tavoitteita jäsenvaltioiden olisi noudatettava sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen liitteessä V olevan 2.1 kohdan iv alakohdassa tai 2.2 kohdan iii alakohdassa esitettyä mallia. Jäsenvaltioita myös kannustetaan käyttämään asetuksen liitteessä IV esitettyjä indikaattoreita.

Jos jäsenvaltio valitsee muun kuin liitteen IV indikaattoreilla mitattavan välitavoitteen tai tavoitteen, sen olisi kyseistä välitavoitetta tai tavoitetta suunnitellessaan noudatettava seuraavia parhaita käytäntöjä:

- Välitavoitteiden ja tavoitteiden olisi oltava selkeitä ja realistisia (eli saavutettavissa). Ehdotettujen indikaattoreiden olisi oltava tarkoituksenmukaisia, mitattavissa suunnitelman käynnistämisaikana, suoraan yhteydessä tuettavaan toimintaan ja luotettavia. Niissä olisi otettava huomioon toimenpiteiden ja investointien toteuttamisen eri vaiheet. Liitteessä IV luetellut indikaattorit toimivat hyvinä esimerkkeinä. Aina kun se on mahdollista, indikaattoreiden avulla olisi voitava laskea vältettyjen kasvihuonekaasujen määränä ilmaistu vaikutus. Jäsenvaltiot voivat tarvittaessa käyttää samoja indikaattoreita kuin muiden EU:n rahastojen yhteydessä (esimerkiksi yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen mukaisissa ohjelmissa ja välineissä, kuten koheesipolitiikan ohjelmissa).
- Kaiken kaikkiaan on tärkeää, että välitavoitteet ja tavoitteet ovat jäsenvaltion hallinnassa eivätkä riipu ulkoisista tekijöistä, kuten makrotalouden näkymistä. Jäsenvaltioiden olisi vältettävä välitavoitteiden ja tavoitteiden mittaamista sellaisilla tulosindikaattoreilla, joihin ne eivät voi vaikuttaa, sillä tällaiset indikaattorit ovat ennakoimattomia ja riippuvat muista tekijöistä.
- Välitavoitteiden ja tavoitteiden kuvauksen olisi oltava lyhyt, täsmällinen ja ytimekäs (enintään 2–3 virkettä). Siinä tulisi kuvata politiikkatavoite ja määrittää tarkka tulos, jonka avulla tavoitteen saavuttamista arvioidaan.
- Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että suunnitelman sanamuodot ovat kauttaaltaan johdonmukaisia.
- Suunnitelmissa olisi käytettävä asianmukaista oikeudellista kieltä. Velvoittavat ja ei-velvoittavat muotoilut olisi erotettava selvästi toisistaan. Velvoitteiden yhteydessä käytetään muotoa 'on tehtävä'. Sen sijaan muotoiluja 'voidaan tehdä' tai 'pitäisi tehdä' on vältettävä. Ei-velvoittavia muotoiluja on käytettävä harkiten ja vähän, koska suunnitelmissa olisi keskityttävä oikeudellisesti sitoviin sitoumuksiin.
- Välitavoitteissa ja tavoitteissa ei saa viitata valtioneuvoston hyväksyntämenettelyihin (ks. näiden ohjeiden II osan 11 kohta).
- Välitavoitteet ja tavoitteet voivat sisältää "ei merkittävää haittaa" -edellytyksiä vain, jos on olemassa riski, että toimenpiteen tai investoinnin puitteissa rahoitettava toiminta tai omaisuus aiheuttaa luokitusjärjestelmäasetuksen 17 artiklassa tarkoitettua merkittävää haittaa ympäristötavoitteille sosiaaliseen ilmastorahastoon sovellettavien "ei merkittävää haittaa" -periaatetta koskevien teknisten ohjeiden mukaisesti.
- Jos välitavoite tai tavoite liittyy toimenpiteeseen tai investointiin, jota tuetaan muusta EU:n tai kansallisesta rahoituksesta, välitavoitteen tai tavoitteen olisi katettava vain sosiaalisesta ilmastorahastosta tuettava osa toimenpiteestä tai investoinnista sekä tähän osaan liittyvä saavutus. Muista EU:n rahastoista tuettavien toimenpiteiden ja investointien osalta on rajattava selvästi, mitä tekijöitä sosiaalisesta ilmastorahastosta tuetaan, ja välitavoitteiden ja tavoitteiden olisi katettava vain nämä tekijät. Jos sosiaalisen ilmastorahaston rahoitusta yhdistetään muiden EU:n rahastojen kanssa toimenpiteen tukemiseksi, se on mainittava arvioiduissa kokonaiskustannuksissa selvästi. Lisäksi on ilmoitettava, mikä osa arvioiduista kustannuksista rahoitetaan sosiaalisesta ilmastorahastosta ja mikä osa toisesta EU:n rahastosta.
- Tavoitteet olisi määriteltävä perustason (asiayhteysindikaattorit), tietoaineiston sekä perustason ja tuotoksen (tavoiteltu taso tai tietty piste) laskentamenetelmän perusteella. Tavoitteet voidaan asettaa tietylle tasolle tai kohtuulliselle vaihteluvälille riippuen siitä, mitä mitataan ja kuinka tarkka arvio on. Jäsenvaltioiden olisi pohdittava, miten tietojen

laatu varmistetaan ja osoitetaan, sekä säilytettävä tarpeen mukaan kaikki tarvittavat tiedot. Niiden olisi ilmoitettava selvästi, käytetäänkö tavoitteen ja perustason laskemiseen samaa menetelmää, mikä kansallinen viranomaisen vastaa tietojen keräämisestä ja laskemisesta sekä kuinka usein tietoja kerätään.

- Tavoitteiden olisi oltava realistisia ja tosiasioihin perustuvia. Jos niissä viitataan tuleviin asiakirjoihin, kuten lainsäädäntöön tai ohjelma-asiakirjoihin, asiakirjojen sisältö olisi täsmennettävä. Välitavoitteiden olisi oltava täsmällisiä ja liityttävä keskeisiin vaiheisiin (esimerkiksi ”säädöksen tai hallinnollisen toimen voimaantulo”). Epämääräisiä tai subjektiivisia ilmauksia (esimerkiksi ”pitkälle valmisteltu lainsäädäntöehdotus”) on vältettävä.
- Välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamiselle on määriteltävä selvät määräajat, jotka ovat yhdenmukaisia maksupyyntöjen esittämistä koskevien sääntöjen kanssa. Jäsenvaltiot voivat esittää kaksi maksupyyntöä vuosittain. Saavuttamista koskevat määräajat olisi ilmoitettava kyseisen vuoden vuosineljänneksinä.
- Jäsenvaltioiden olisi soveltuviissa tapauksissa ja tarvittaessa sisällytettävä välitavoitteisiin ja tavoitteisiin (sukupuolten) tasa-arvoa koskevat tavoitteet, esimerkiksi asettamalla (ala)tavoitteita sukupuolen, iän tai vammaisuuden mukaan (ks. näiden ohjeiden II osan 12 kohta).

Jos toimenpide tai investointi on tarkoitus toteuttaa alueellisella tai paikallisella tasolla, tämä on ilmoitettava välitavoitteen tai tavoitteen kuvauksessa.

Kukin jäsenvaltio käy suunnitelmansa pohjalta komission kanssa keskustelun, jossa sovitaan, mitkä niiden esittämistä välitavoitteista ja tavoitteista sisällytetään suunnitelmien hyväksymistä koskeviin komission täytäntöönpanopäätöksiin sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 17 artiklan mukaisesti.

7. Rahoitus ja kustannukset

a) Kansallinen rahoitusosuus

Kunkin jäsenvaltion on rahoitettava vähintään 25 prosenttia suunnitelmansa arvioiduista kokonaiskustannuksista. Sosiaalisen ilmastorahaston rahoitusosuus jäsenvaltion ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmasta on enintään sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 10 ja 14 artiklan sekä liitteiden I ja II mukaisesti kyseiselle jäsenvaltiolle myönnettävä määrärahojen enimmäismäärä.

Kansallisen rahoitusosuuden on oltava peräisin ainoastaan julkisista lähteistä, kuten alueellisista tai paikallisista talousarvioista. Varoja voidaan ottaa käyttöön kansallisista, alueellisista tai paikallisista talousarvioista myös laskemalla liikkeelle joukkovelkakirjoja tai muita velkainstrumentteja. Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 15 artiklan mukainen kansallinen rahoitusosuus ei kuitenkaan saa sisältää minkäänlaisia yksityisiä rahoituslähteitä.

Kansallinen rahoitusosuus suositellaan jaettavaksi tasapuolisessa suhteessa suunnitelman eri osioiden kesken. Tällä varmistetaan jatkuva edistyminen ja sen myötä välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttaminen ajan mittaan kaikilla asiaankuuluvilla aloilla. Jäsenvaltion kansallinen rahoitusosuus on joka tapauksessa esitettävä selkeästi osioittain sekä jokaisen toimenpiteen ja investoinnin osalta sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen liitteessä V olevan 2.1 kohdan v alakohdan mukaisesti.

a) *Toimenpiteiden ja investointien kustannusarviot*

Jäsenvaltioiden olisi esitettävä suunnitelmaansa sisältyvien toimenpiteiden ja investointien arvioidut kustannukset ottaen huomioon muun muassa seuraavat sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 16 artiklan 3 kohdan c alakohdan i alakohdassa luetellut kriteerit, joiden perusteella komissio arvioi suunnitelmia:

- *Mielekkyyys*: Onko jäsenvaltio toimittanut riittävät tiedot ja todisteet siitä, että suunnitelman arvioidut kokonaiskustannukset ovat asianmukaiset?
- *Uskottavuus*: Onko jäsenvaltio toimittanut riittävät tiedot ja todisteet siitä, että suunnitelman arvioidut kokonaiskustannukset ovat suunniteltujen toimenpiteiden ja investointien luonteen ja tyyppin mukaisia? Tämä edellyttää monialaista arviointia sen varmistamiseksi, että osioihin liittyvien toimenpiteiden tai investointien laadullinen luonne ja kustannukset ovat sopuosinnussa.
- *Kustannustehokkuusperiaatteen mukaisuus ja oikeasuhteisuus*: Onko suunnitelman arvioitujen kokonaiskustannusten määrä kustannustehokkuuden periaatteen mukainen ja oikeassa suhteessa suunniteltujen toimenpiteiden ja investointien odotettavissa oleviin sosiaalisiin ja taloudellisiin vaikutuksiin asianomaisessa jäsenvaltiossa? Kustannustehokkuutta arvioidaan suunnitelman tasolla ottaen huomioon suunnitelmaan sisältyvien toimenpiteiden ja investointien kustannustehokkuus. Suunnitelman arvioinnilla varmistetaan, vastaavatko kustannukset suunnitelman odotettavissa olevia taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia. Arvioinnissa tarkastellaan suunnitelmaan sisältyvien toimenpiteiden ja investointien vaikutuksia ja niiden arvioituja kustannuksia. Jäsenvaltioiden olisi myös toimitettava näyttöä siitä, että kustannusarviollla pyritään mahdollisimman kustannustehokkaisiin tuloksiin.
- *Muuta EU:n rahoitusta täydentävä*: Onko jäsenvaltio toimittanut riittävät tiedot ja todisteet siitä, että suunnitelmaan sisällytettyjen, rahastosta rahoitettavien toimenpiteiden ja investointien arvioituja kokonaiskustannuksia ei rahoiteta jo myönnetystä tai suunnitellusta EU:n rahoituksesta?

Jäsenvaltion olisi huomioitava suunnitelmien kustannusarvioita laatiessaan myös seuraavat näkökohdat:

- *Tarkkuus*: Jäsenvaltion ilmaistessa, että arvio on laadittu ennen kustannusten todellista aiheutumista, arvioitujen kokonaiskustannusten olisi oltava kohtuullisia ja uskottavia. Todellisia kustannuksia ei tarkisteta eikä seurata sosiaalisen ilmatorahaston puitteissa. Jäsenvaltio voi arvioida kustannuksia täsmällisesti kirjanpitomenetelmien, aiempien kustannusten, tilastotietojen, luotettujen elinten tekemien uskottavien, yksityiskohtaisten selvitysten sekä vastaavien tietolähteiden tai näytön avulla.
- *Läpinäkyvyys*: Kustannusarvioiden olisi oltava jäljitettävissä. Jos niiden laatimisessa hyödynnetään kirjanpitomenetelmiä, aiempia kustannuksia, tilastotietoja, luotettujen elinten tekemiä uskottavia, yksityiskohtaisia selvityksiä, markkinahintoja tai muita vastaavia tietolähteitä tai näyttöä, tällaisten tietojen olisi oltava vapaasti saatavilla ja tarkastettavissa.
- *Yhdenmukaisuus*: Kustannusarvioiden olisi oltava yhdenmukaisia muiden EU:n politiikkojen ja kansallisten käytäntöjen kanssa, erityisesti muista EU:n rahoituslähteistä rahoitettujen samankaltaisten hankkeiden kustannusten kanssa.

Komissio pyrkii lisäksi tiiviiseen yhteistyöhön jäsenvaltioiden kanssa varmistaa, että EU:n taloudelliset edut suojataan asianmukaisesti. Tämä edellyttää valvonta- ja tarkastusmekanismia, jolla estetään sääntöjenvastaisuudet.

b) Rahoituksesta ja kustannusarvioista toimitettavat tiedot

Jäsenvaltioiden olisi toimitettava riittävän yksityiskohtaiset tiedot kunkin toimenpiteen ja investoinnin kustannusarviosta. Tiedot esitetään asiaankuuluvassa liiteasiakirjassa sekä osiokohtaisissa taulukoissa, joissa eritellään osioon kuuluvat yksittäiset toimenpiteet ja investoinnit. Jokaiseen kolmeen taulukkoon liitetään asiaankuuluva ajanjakso sekä erittely kunkin toimenpiteen ja investoinnin vuosikohtaisista kokonaiskustannuksista. Jäsenvaltioiden olisi laadittava taulukot näihin ohjeisiin liittyvän mallin mukaan (ks. sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen liitteessä V oleva 2.1–2.3 kohta). Jokaisesta taulukosta olisi käytävä ilmi myös seuraavat asiat:

- *Kansallinen rahoitusosuus:* Jäsenvaltioiden on esitettävä tiedot kunkin osion kokonaiskustannusten kansallisesta rahoitusosuudesta. Kolmen osion yhteenlasketun kansallisen rahoitusosuuden on oltava vähintään 25 prosenttia suunnitelman kokonaiskustannuksista.
- *Muista EU:n, kansainvälisistä ja julkisista lähteistä saatava rahoitus:* Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on ilmoitettava käyttämänsä rahoituslähteet ja eriteltävä ne selkeästi kaikkien niiden toimenpiteiden ja investointien osalta, joita rahoitetaan myös muista EU:n, kansainvälisistä tai julkisista lähteistä.
- *Yksityisistä lähteistä saatava rahoitus:* Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on ilmoitettava kaikista yksityisistä lähteistä saadusta tai suunnitellusta rahoituksesta. Tarpeen mukaan on ilmoitettava myös toimenpiteillä tai investoinneilla tuettujen lopullisten tuensaajien rahoitusosuus. Tiedon avulla voidaan arvioida tuen lopullisilta saajilta vaadittavaa panosta sekä suunnitelman merkityksellisyyttä sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 16 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti.
- *InvestEU-ohjelman mukaiseen tekniseen lisätukeen ja käteissuoritukseen liittyvät kustannukset:* Jäsenvaltioiden on sisällytettävä suunnitelmiinsa määrät, jotka asetetaan saataville teknistä lisätukea varten asetuksen (EU) 2021/240 7 artiklan mukaisesti, sekä InvestEU:n jäsenvaltio-osiota varten maksettava käteissuorituksen määrä asetuksen (EU) 2021/523 mukaisesti. Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 11 artiklan 4 kohdan mukaan nämä kustannukset saavat olla enintään 4 prosenttia suunnitelman enimmäismäärärahoista.

Jäsenvaltioiden olisi sisällytettävä suunnitelmiinsa ja liiteasiakirjoihinsa seuraavat tiedot:

- *Tiedot käytetystä menetelmästä:* Perustana olevat oletukset (esimerkiksi yksikkökustannukset ja tuotantopanoskustannukset tai kohteena olevien henkilöiden määrä), niiden perustelut ja tiedot kustannusarvion tekijästä.
- *Laskelma,* josta käy ilmi, miten lopullinen arvio on saatu aikaan, mukaan lukien laskelmat (jos sellaisia on) korkean tason luokista, jotka ovat keskeisimmät kustannustekijät.
- *Vertailukelpoiset kustannustiedot:* Tiedot todellisista kustannuksista, jos vastaavia tukitoimenpiteitä on toteutettu aiemmin ja tietoja on saatavilla samankaltaisten, muista EU:n rahoituslähteistä rahoitettujen hankkeiden osalta. Jos vertailukelpoisuus edellyttää kustannusten mukauttamista, jäsenvaltioiden on annettava selvitys mukautuksessa käytetyistä muuttujista ja muista siihen liittyvistä tiedoista.
- *Riippumattoman finanssipolitiikan instituution suorittama validointi:* Jäsenvaltioita kannustetaan keskustelemaan suunnitelmastaan kansallisten riippumattomien finanssipolitiikan instituutioiden tai vastaavien elinten kanssa.

Jäsenvaltioiden on esitettävä arvio kokonaiskustannuksista ilman arvonlisäveroa, jotta suunnitelmia voidaan vertailla keskenään (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen johdanto-osan 26 kappale).

8. Toimintakustannukset

Rahastosta olisi pääsääntöisesti rahoitettava ainoastaan sen voimassaolon aikana aiheutuvia kertaluonteisia kustannuksia. Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 13 artiklan 2 kohdan mukaan rahastosta myönnettävällä tuella ei saa korvata toistuvia kansallisia talousarviomenoja, paitsi asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa. Teknisen avun osalta suunnitelman täytäntöönpanoon suoraan liittyvien hallintokustannusten ei katsota sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 13 artiklan 3 kohdan mukaan olevan toistuvia kansallisia talousarviomenoja.

Asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa säännöllisiä toimintakustannuksia voidaan rahoittaa siltä osin kuin i) niillä on rahaston tavoitteiden mukaisia pidemmän aikavälin vaikutuksia, ii) niiden rahoitus varmistetaan kestäväällä tavalla rahaston päättymisen jälkeen ja iii) kielteinen vaikutus julkisen talouden rahoitusasemaan on vain väliaikainen. Tärkeimmät huomioon otettavat tekijät ovat i) se, ovatko kustannukset olennainen osa toimenpidettä tai investointia, ja ii) se, edistetäänkö toimenpiteellä tai investoinnilla arviointikriteerien täyttämistä. Tämä koskee sekä hallintomenoja, kuten henkilöstökuluja, että toimintakustannuksia.

Esimerkiksi toistuvia infrastruktuurin ylläpitokustannuksia ei katsota tukikelpoisiksi, mutta investointeja infrastruktuurin parantamiseen, myös erittäin laajamittaiseen tai viivästyneeseen kunnossapitoon, voidaan tukea rahastosta tapauskohtaisesti. Toimintakustannukset voivat olla tukikelpoisia myös silloin, jos tavoitteena on helpottaa uuden jaetun tai kysyntään perustuvan liikkumispalvelun käyttöönottoa maaseutualueilla kysynnän laajentumisvaiheessa. Tällöin sosiaalisesta ilmastorahastosta voidaan rahoittaa palvelun perustamisen lisäksi sen toimintakustannuksia rajoitettu aika. Kaikissa tapauksissa toimenpiteen tai investoinnin tukikelpoisuus riippuu siitä, missä määrin se on kohdennettu haavoittuville ryhmille, jotka voivat saada tapauskohtaista tukea sosiaalisesta ilmastorahastosta.

9. Päällekkäisen rahoituksen ennaltaehkäisy ja EU:n taloudellisten etujen suojaaminen

On ensisijaisesti jäsenvaltioiden vastuulla välttää päällekkäistä rahoitusta sosiaalisen ilmastorahaston ja muiden EU:n rahastojen välillä. Niillä on siksi velvollisuus tarkistaa ennen suunnitelmansa esittämistä, ettei rahoitus ole päällekkäistä (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 13 ja 21 artikla). Sosiaalisen ilmastorahaston rahoituksen tuloksellisuuteen perustuvan luonteen vuoksi tämä edellyttää, että sosiaalisesta ilmastorahastosta rahoitetut toimet ja hankkeet sekä muista EU:n rahastoista ja ohjelmista rahoitetut toimet ja hankkeet erotetaan jo etukäteen selvästi toisistaan.

Jäsenvaltioiden olisi

- *tunnistettava toimenpiteet ja investoinnit, joita tuetaan muista EU:n rahastoista ja muista EU:n ohjelmista (käynnissä olevista tai suunnitelluista) ja joihin liittyy päällekkäisen rahoituksen riski*
- *eroteltava kustannusluokat tai -erät selvästi etukäteen ja liitettävä ne suoraan välitavoitteisiin ja tavoitteisiin siten, että ne kattavat vain sosiaalisesta*

ilmastorahastosta (ja kansallisesta rahoitusosuudesta) tuetut tulokset. Suunnitelmassa olisi otettava huomioon ainoastaan sosiaalisen ilmastorahaston tuella saavutetut tulokset (ei siis yhteisesti muiden EU:n rahastojen avulla saavutettuja tuloksia). Hankkeet voidaan eritellä ajanjakson perusteella, maantieteellisesti tai luonteensa perusteella.

Edellä esitettyjen edellytysten lisäksi menettelyn on oltava kyseessä olevan muun EU:n rahoitusvälineen säännösten sekä valtiontukisääntöjen, myös tuen kasautumista koskevien säännösten, mukainen. Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön perusteelliset hallinnon tarkastusmenettelyt, joilla estetään päällekkäinen rahoitus suunnitelman täytäntöönpanon aikana.

Nämä menettelyt olisi sisällytettävä jäsenvaltion sisäiseen valvontajärjestelmään (ks. sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen liite III). Kuten sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 6 artiklan 1 kohdan o alakohdassa edellytetään, jäsenvaltioiden on esitettävä suunnitelmissaan sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen liitteessä V olevan 4.6 kohdan mukaisesti järjestelyt, jotka ne ovat ottaneet käyttöön päällekkäisen rahoituksen välttämiseksi ja EU:n etujen suojelemiseksi. Järjestelyissä on tärkeää huomioida kaikki asiaankuuluvat tietolähteet, erottaa rahoitusvirrat järjestelmällisesti toisistaan ja tehdä ristiintarkastuksia läpi hankkeen toteutuksen, jotta päällekkäisen rahoituksen mahdollisuus voidaan sulkea pois. Sisäisen valvonnan järjestelmien on täten oltava riittävän vankkoja EU:n taloudellisten etujen suojaamiseksi sekä erityisesti petosten, lahjonnan ja eturistiriitojen ehkäisemiseksi, havaitsemiseksi, ilmoittamiseksi ja korjaamiseksi.

Jäsenvaltioiden sisäisten valvontajärjestelmien on toteutettava asianmukaisia, riippumattomia järjestelmien ja toimien tarkastuksia kansainvälisesti hyväksytyjen tarkastusstandardien mukaisesti. Tarkastukset on kuvattava sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen liitteessä V olevan 4.6 kohdan ja liitteessä III olevan 5 kohdan mukaisesti. Tarkastuksiin sisältyvät muun muassa

- elimen tai elinten nimeäminen toteuttamaan järjestelmien ja toimien tarkastuksia sekä se, miten sen tai niiden toiminnallinen riippumattomuus varmistetaan
- riittävien resurssien jakaminen kyseiselle elimelle tai kyseisille elimille rahaston tarkoituksen mukaisesti
- elimen tai elinten tuloksellinen puuttuminen petoksiin, lahjontaan, eturistiriitoihin ja päällekkäiseen rahoitukseen liittyviin riskeihin sekä järjestelmätarkastusten että toimien tarkastusten avulla.

10. Skenaario ETS2-järjestelmän käynnistämisen lykkäämisen vuoksi

Mikäli ETS2-järjestelmää lykätään vuodella päästökauppadirektiivin 30 k artiklan nojalla, kullekin jäsenvaltiolle sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 10 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan ja asetuksen liitteessä II olevan taulukon viimeisen sarakkeen mukaisesti rahastosta myönnettävien määrärahojen enimmäismäärä olisi pienempi kuin vastaava määrä, jos päästökauppajärjestelmä käynnistettäisiin vuonna 2027. Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen liitteessä V suunnitelmaa varten esitetyn mallin mukaisesti ja kuten sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen johdanto-osan 28 kappaleessa selvennetään: ”*Suunnittelun tehostamiseksi jäsenvaltioiden olisi ilmoitettava suunnitelmissaan direktiivin 2003/87/EY IV a luvun mukaisesti perustetun päästökauppajärjestelmän käyttöönoton kyseisen direktiivin 30 k artiklan nojalla tapahtuvasta lykkäämisestä aiheutuvat seuraukset. Tätä varten kaikki suunnitelmaan sisällytettävät merkitykselliset tiedot olisi eriteltävä perusteellisesti*

kahteen eri skenaarioon kuvailemalla ja esittämällä määrällisesti ne tarvittavat mukautukset, joita on tehtävä toimenpiteisiin, investointeihin, välitavoitteisiin, tavoitteisiin, kansallisen rahoitusosuuden määrään ja muihin suunnitelman olennaisiin osiin.” Tiedot olisi toimitettava liitteessä V esitetyn mallin mukaisesti.

11. Asianmukainen kumppanuus ja julkinen kuuleminen

Kaikkien sosiaalisen ilmastorahaston ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelman aloitteiden onnistumiseksi on ratkaisevan tärkeää, että asiaankuuluvat sidosryhmät osallistuvat ja sitoutuvat suunnittelu- ja täytäntöönpanovaiheeseen. Suunnitelmien valmistelussa ja täytäntöönpanossa on olennaista osallistava kumppanuus, sillä se tarjoaa erilaisia näkökulmia ja asiantuntemusta poliittisten päätösten tueksi. Jäsenvaltioita kannustetaan panemaan täytäntöön komission sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 5 artiklan 4 kohdan mukaisesti julkaisemia esimerkkejä hyvistä käytännöistä, jotka koskevat suunnitelmista järjestettäviä julkisia kuulemisia.⁶⁸

a) Sidosryhmätyypit

Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 5 artiklan 1 kohdassa esitetään luettelo seuraavista erityyppisistä sidosryhmistä, joita olisi kuultava suunnitelmia laadittaessa:

- paikalliset ja alueelliset viranomaiset
- talouselämän osapuolet ja työmarkkinaosapuolet
- asiaankuuluvat kansalaisjärjestöt
- nuorisoalan organisaatiot
- muut sidosryhmät.

Jäsenvaltioita kannustetaan hyödyntämään ja soveltamaan mahdollisimman tehokkaasti näiden sidosryhmien asiantuntemusta ja tietämystä muun muassa, kun kartoitetaan energia- ja liikenneköyhyyttä, kohdennetaan toimenpiteitä haavoittuville ryhmille tai yksilöidään investointitarpeita rahaston poliittisten tavoitteiden mukaisesti.

Saatujen kokemusten hyödyntämiseksi on suositeltavaa ottaa mukaan ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmien ja niitä koskevan julkisen kuulemisen valmisteluun ne viranomaiset, jotka vastaavat koheesipolitiikan rahastojen ja elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpanosta, vaikka ne eivät olisikaan ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmien täytäntöönpanon pääasiallisia koordinoitelmia. Alueellisten ja paikallisten viranomaisten on ratkaisevan tärkeää osallistua suunnitelmien laatimiseen ja niitä koskevaan kuulemiseen erityisesti käsiteltäessä suunnitelmissa ehdotettuja alueellisia ja paikallisia toimenpiteitä ja investointeja.

Sosiaalista ilmastorahastoa koskevassa asetuksessa säädetään 5 artiklan 1 kohdassa mainittujen sidosryhmien lisäksi muiden sidosryhmien osallistumisesta. Nämä voivat olla tutkimus- ja innovaatiolaitoksia, ympäristöalan kumppaneita ja valtiosta riippumattomia järjestöjä. Kuulemisissa on myös olennaista varmistaa sukupuolten tasa-arvon ja yhtäläisten mahdollisuuksien asiantuntijoiden – kuten tasa-arvoa ja syrjimättömyyttä käsittelevien elinten,

⁶⁸ [Support for the implementation of the Social Climate Fund – Euroopan unionin julkaisutoimisto \(europa.eu\).](#)

naisten ja vammaisten henkilöiden etuja ajavien järjestöjen, nuorisjärjestöjen⁶⁹ sekä maahanmuuttajataustaisia henkilöitä, yksinhuoltajia ja ikääntyneitä edustavien järjestöjen – asianmukainen edustus. Näin varmistetaan sukupuolten tasa-arvon edistäminen ja tasa-arvonäkökohtien sisällyttäminen suunnitelmiin.

Suunnitelmissa olisi lisäksi kiinnitettävä erityistä huomiota haavoittuviin ryhmiin, kuten vammaisiin henkilöihin, lapsiin, yksinäisiin ikäihmisiin, etnisiin vähemmistöihin, syrjäytyneisiin yhteisöihin, EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisiin ja maahanmuuttajataustaisiin henkilöihin, joilla on suurempi köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen riski.

Jos sidosryhmiä ei ole organisoitu siten, että ne voisivat tarjota merkittävän panoksen, viranomaisten olisi autettava asianomaisia viranomaisia ja valtiosta riippumattomia järjestöjä organisoimaan kyseiset sidosryhmät sekä varmistamaan, että niiden edut ovat täysin edustettuina ja otetaan huomioon suunnitelmissa.

b) Julkisten kuulemisten järjestäminen

Julkiset kuulemiset olisi järjestettävä energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta annetun asetuksen 10 artiklan mukaisesti. Kuulemisten olisi oltava kansallisen lainsäädännön mukaisia, ja niissä olisi otettava huomioon Euroopan rakenne- ja investointirahastoissa harjoitettavaa kumppanuutta koskevien eurooppalaisten käytäntöjen⁷⁰ keskeiset seikat. Tämän vuoksi jäsenvaltioiden on helpotettava yleisön varhaista, selkeää ja tosiasiallista osallistumista sekä vahvistettava kohtuulliset aikataulut, joissa jätetään riittävästi aikaa yleisölle tiedottamiseen, yleisön osallistumiseen ja mielipiteiden ilmaisuun.

Sosiaalista ilmastorahastoa koskevassa asetuksessa (5 artikla ja johdanto-osan 18 kappale) edellytetään, että ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmasta kokonaisuudessaan on järjestettävä (uusi) julkinen kuuleminen (tosin valmisteluvaiheessa). Suunnitelmaan sisällytettävistä nykyisistä toimenpiteistä jo aiemmin järjestetyt julkiset kuulemiset olisi mainittava, ja niistä olisi esitettävä yhteenveto.

Jäsenvaltioiden on toimitettava yhteenveto kuulemismenettelystä, joka on toteutettu kansallisen lainsäädännön mukaisesti suunnitelmaa valmisteltaessa, ja kuvattava, miten sidosryhmien panos on otettu huomioon ja miten se näkyy suunnitelmassa (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 5 artiklan 2 kohta). Yhteenvedossa olisi lueteltava kuullut sidosryhmät, kuulemismenettelyn tyyppi (esimerkiksi konferenssi tai kahden- tai kolmenvälinen kuuleminen), tiedotustoimien aikataulu sekä se, onko sidosryhmiä kuultu ainoastaan tietyistä osatekijöistä vai onko järjestetty yleinen kuuleminen koko suunnitelmaluonnoksesta tai kaikista sen osatekijöistä erikseen. Samoin jäsenvaltioiden olisi mahdollisuuksien mukaan selvitettävä suunnitellut toimet, joiden avulla asianomaiset sidosryhmät otetaan mukaan ja niitä kuullaan suunnitelmien täytäntöönpanon aikana.

Jos suunnitelmiin tehdään muita kuin vähäisiä muutoksia, jäsenvaltioiden olisi järjestettävä julkisia kuulemisia muutetuista toimenpiteistä tai investoinneista sosiaalista ilmastorahastoa

⁶⁹ Julkaisu *Youth for a just transition – A toolkit for youth participation in the just transition fund* voi olla hyvä tietolähde siitä, miten nuoret voidaan ottaa mukaan sosiaalisesti oikeudenmukaiseen siirtymiseen kohti ilmastoneutraalia taloutta ([Inforegio - Youth for a just transition – A toolkit for youth participation in the just transition fund \(europa.eu\)](#)).

⁷⁰ [Euroopan rakenne- ja investointirahastoissa harjoitettavaa kumppanuutta koskevat eurooppalaiset käytäntöjä.](#)

koskevan asetuksen 5 ja 16 artiklan sekä 18 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Tämä todetaan myös johdanto-osan 18 kappaleessa: ”*Olisi järjestettävä sidosryhmien julkinen kuuleminen aina, kun komission edellytetään arvioivan tiettyä suunnitelmaa.*”

12. Suunnitelman toimittaminen

Kunkin jäsenvaltion olisi toimitettava komissiolle ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelma, jotta rahastosta voidaan myöntää rahoitustukea suunnitelmaan sisältyviä toimenpiteitä ja investointeja varten. Jäsenvaltioiden olisi toimitettava suunnitelmansa 30. kesäkuuta 2025 mennessä sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen johdanto-osan 17 kappaleen mukaisesti.

Komissio ottaa käyttöön yhteisen sähköisen alustan suunnitelmien toimittamista ja seurantaan sekä asiaankuuluvien maksupyyntöjen esittämistä varten.

Suunnitelma olisi laadittava tiiviissä yhteistyössä komission kanssa, ja siinä olisi noudatettava sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen liitteessä V esitettyä mallia, kuten kyseisen asetuksen 6 artiklan 7 kohdassa edellytetään. Jäsenvaltioiden olisi oltava yhteydessä komissioon suunnitelmaluonnoksista mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ennen suunnitelman suunniteltua virallista toimittamista. Ne voivat kuulla komissiota suunnitelmaan liittyvistä näkökohdista ennen sen virallista toimittamista. Epävirallisissa kuulemisissa voitaisiin tunnistaa ja ratkaista mahdollisia ongelmia jo ennen suunnitelman toimittamista, jolloin komission olisi helpompi arvioida ja hyväksyä suunnitelma nopeasti. Lisäksi komissio pyytää kutakin jäsenvaltiota sitoutumaan aktiivisesti yhteistyöhön asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa ennen suunnitelman toimittamista, jotta prosessi olisi mahdollisimman tehokas.

Komissio toimittaa jäsenvaltioiden toimittamat suunnitelmat ja komission julkaisemat arviointipäätökset samanaikaisesti ja yhtäläisin ehdoin Euroopan parlamentille ja neuvostolle (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 25 artikla).

13. Suunnitelmia koskeva viestintä

Jäsenvaltioiden on asetettava seuraavat tiedot julkisesti saataville ja pidettävä ne ajan tasalla yhdellä (mahdollisesti jo perustetulla) verkkosivustolla avoimessa ja koneluettavassa muodossa, jotta tietoja voidaan lajitella, hakea, poimia, vertailla ja käyttää uudelleen (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 23 artiklan 1 kohta 21 artiklan 2 kohdan d alakohdan i, ii ja iv alakohdan osalta):

- määrärahojen lopullisten saajien nimet, alv-rekisterinumerot tai verotunnisteet sekä rahastosta myönnettyjen määrärahojen määrä
- toimeksisaajien ja alihankkijoiden nimet ja alv-rekisterinumerot tai verotunnisteet sekä sopimusten arvo, jos määrärahojen lopullinen saaja on hankintaviranomainen julkisia hankintoja koskevan EU:n tai kansallisen lainsäädännön mukaisesti
- luettelo kaikista rahaston tuella toteutetuista toimenpiteistä ja investoinneista sekä kyseisten toimenpiteiden ja investointien julkisen rahoituksen kokonaismäärä ja muista EU:n talousarviosta rahoitetuista rahastoista maksettujen varojen määrä.

Edellä kahdessa ensimmäisessä kohdassa tarkoitettuja tietoja ei pitäisi julkaista, jos ne koskevat tiettyjä poikkeuksia:

- tilapäinen suora tulotuki haavoittuville kotitalouksille
- varainhoitoasetuksen 38 artiklan 3 kohdassa luetellut tilanteet, erityisesti i) jos rahoitusvälineistä myönnetyn rahoitustuen määrä on vähemmän kuin 500 000 euroa, ii) jos tietojen julkaiseminen saattaisi uhata asianomaisten henkilöiden tai yhteisöjen oikeuksia ja vapauksia, sellaisina kuin ne ovat suojattuina Euroopan unionin perusoikeuskirjassa, tai vahingoittaa saajien kaupallisia etuja tai iii) kun kyse on korvauksen maksamisesta ulkopuolisille asiantuntijoille, jotka on valittu ammatillisen pätevyytensä perusteella syrjimättömyyden, tasapuolisen kohtelun ja eturistiriitojen poissulkemisen periaatteiden mukaisesti.

Kunkin jäsenvaltion olisi julkaistava mahdollisimman pian käyttöön otettavalla verkkosivustolla myös suunnitelmaluonnoksensa ja lopulliset suunnitelmansa sekä niiden liitteet, komission täytäntöönpanopäätös suunnitelman hyväksymisestä, komission täytäntöönpanopäätökset suunnitelmaan tehtävistä muutoksista, komission maksupäätökset, komission ja jäsenvaltion väliset sopimukset, joissa määrätään yksittäisistä oikeudellisista sitoumuksista, sekä mahdolliset ilmoitukset suunnitelmaan tehtävistä vähäisistä muutoksista. Jäsenvaltioiden olisi pidettävä verkkosivustonsa ajan tasalla julkaisemalla niillä aina uusimmat asiaankuuluvat asiakirjat. Sivustoilla olisi julkaistava myös sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 24 artiklan 1 kohdan mukaiset, jäsenvaltioiden joka toinen vuosi julkaisemat raportit (osana yhdennettyä kansallista energia- ja ilmastosuunnitelmaa koskevaa edistymisraporttia) sekä komission sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 27 artiklan nojalla antamat arviointikertomukset ja jälkiarviointikertomukset rahaston täytäntöönpanosta.

Jäsenvaltioiden on myös ilmoitettava rahastosta myönnettävän tuen saajille tuen alkuperä – silloinkin, kun käytetään välittäjiä. Tuensaajille annettaviin tietoihin on kuuluttava heille tarkoitetuissa toimenpiteen täytäntöönpanoon liittyvissä asiakirjoissa ja viestintäaineistossa näkyvä EU:n tunnus ja asianmukainen rahoitusta koskeva maininta, jossa lukee: ”*Euroopan unionin rahoittama – sosiaalinen ilmastorahasto*” (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 23 artiklan 2 kohta).⁷¹

Myös rahastosta myönnettävän tuen saajien on varmistettava EU:n rahoituksen näkyvyys, erityisesti kun ne tekevät tunnetuksi toimia ja niiden tuloksia, tarjoamalla johdonmukaista, vaikuttavaa ja oikeasuhteista kohdennettua tietoa useille kohderyhmille, myös tiedotusvälineille ja suurelle yleisölle. Tätä veloitetta ei sovelleta silloin, kun tukea myönnetään luonnollisille henkilöille tai kun vaarana on kaupallisesti arkaluonteisten tietojen tuleminen julkisiksi (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 23 artiklan 2 kohta).

Suunnitelmiaan toimittaessaan jäsenvaltioiden olisi (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen liitteessä V oleva 4.7 kohta) toteutettava seuraavat toimet:

- a) Ilmoitettava verkkosivusto, jolla **julkaistaan kansallisten suunnitelmien luonnokset ja lopulliset suunnitelmat, niihin liittyvät toimenpiteet ja investoinnit sekä tiedot maksuista**, ja joka sisältää myös rahastoa koskevat tiedotus-, viestintä- ja näkyvyystoimenpiteet. Tietojen on oltava koneluettavassa muodossa, jotta komissio voi käsitellä niitä edelleen.

⁷¹ Lisäohjeita viestintäaineiston asianmukaisesta käytöstä on saatavilla EU:n rahoitusohjelmia 2021–2027 koskevilla viestintä- ja näkyvyyssäännöissä: [Viestintä ja EU:n näkyvyys – Euroopan komissio](#).

- b) Esitettävä **yhteenveto suunnitellusta kansallisesta viestintästrategiasta**, jolla varmistetaan kansalaisten tietoisuus siitä, miten EU:n rahoitus vaikuttaa heidän jokapäiväiseen elämäänsä kansallisen suunnitelman ja kunkin toimenpiteen ja investoinnin täytäntönnäpön kautta. Jäsenvaltioiden olisi kehitettävä johdonmukainen strategia sen suhteen, i) miten sosiaalisesta ilmastorahastosta myönnettävän tuen eduista tiedotetaan, ii) miten jäsenvaltiot varmistavat, että rahoitusmahdollisuuksista tiedotetaan tukikelpoisille haavoittuville ryhmille, ja iii) miten näitä ryhmiä kannustetaan hyödyntämään ja hakemaan sosiaalisen ilmastorahaston tukea.

Jotta tämä prosessi olisi jäsenvaltioille helpompi, niitä kannustetaan noudattamaan yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen mukaisia viestinnän vähimmäisvaatimuksia. Sen vuoksi niiden olisi sisällytettävä viestintästrategiaansa seuraavat seikat:

- i. **tärkeimmät kohderyhmät**, joille viestintätoimet suunnataan, mukaan lukien ainakin kansalliseen suunnitelmaan sisältyvien toimenpiteiden ja investointien mahdolliset edunsaajat ja muista kuin asiantuntijoista koostuvat kohderyhmät, jotka ovat huolissaan ETS2-järjestelmän sosiaalisista vaikutuksista, sekä sopiva **yhdistelmä tiedotusvälineitä** näiden ryhmien tavoittamiseksi
- ii. tieto siitä, miten jäsenvaltiot toteuttavat **komission kanssa yhteisiä viestintätoimia** kentällä
- iii. luettelo **toimenpide- ja investointityypeistä, joita jäsenvaltiot aikovat edistää aktiivisemmin** ja joita käytettäisiin koordinoituna viestinnässä komission kanssa
- iv. sen **kansallisen viestintäkoordinaattorin** yhteystiedot, joka koordinoi sosiaaliseen ilmastorahastoon liittyviä tiedotus- ja viestintätoimia ja toimii komission ja muiden jäsenvaltioiden yhteyspisteenä parhaiden käytäntöjen jakamiseksi ja yhteisten toimien koordinoimiseksi.

Myös komissio toteuttaa rahastoon ja saavutettuihin tuloksiin liittyviä tiedotus- ja viestintätoimia. Niihin voi tarvittaessa ja kansallisten viranomaisten suostumuksella kuulua kansallisten viranomaisten sekä Euroopan parlamentin ja komission asianomaisessa jäsenvaltiossa sijaitsevien edustustojen kanssa toteutettavia yhteisiä viestintätoimia (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 23 artiklan 3 kohta). Komissio on julkaissut sosiaalisen ilmastorahaston verkkosivuston⁷². Se sisältää yleistä tietoa rahastosta, luettelon suunnitelmien laatimisesta vastaavista jäsenvaltioiden viranomaisista, alajakson, jossa käsitellään sosiaalisesta ilmastorahastosta mahdollisesti rahoitettavien toimenpiteiden hyviä käytäntöjä, ja tietoa siitä, miten suunnitelmista järjestetään mielekäs julkinen kuuleminen. Komissio tarkistaa tätä verkkosivustoa säännöllisesti ja lisää sille kaikki asiaankuuluvat julkiset tiedot.

14. Ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmien muutokset

a) Objektiiiviset olosuhteet

Jos suunnitelma asiaankuuluvine välitavoitteineen ja tavoitteineen ei enää ole jäsenvaltion toteutettavissa tai jäsenvaltion on merkittävästi mukautettava sitä joko kokonaan tai osittain objektiiivisten olosuhteiden vuoksi, asianomainen jäsenvaltio voi toimittaa komissiolle muutetun suunnitelman tarvittavien, asianmukaisesti perusteltujen muutosten sisällyttämiseksi

⁷² https://climate.ec.europa.eu/eu-action/eu-emissions-trading-system-eu-ets/social-climate-fund_fi.

siihen (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 18 artiklan 1 kohta). Tätä voidaan pyytää erityisesti ETS2-järjestelmän tosiasiallisten välittömien vaikutusten vuoksi.

Objektiiviset olosuhteet saattavat tehdä toimenpiteestä tai investoinnista toteuttamiskelvottoman arvioidulla kustannus- tai tehokkuustasolla tai johtaa sellaisen vaihtoehdon löytämiseen, jolla voidaan saavuttaa samat sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen tavoitteet vielä paremmin. Tällaisissa tapauksissa jäsenvaltioiden on esitettävä objektiiviset tekijät, joiden perusteella alkuperäisen toimenpiteen tai investoinnin toteuttaminen alun perin suunnitellulla tavalla johtaisi odottamattomaan tehottomuuteen, ja osoitettava, että ehdotettu vaihtoehto soveltuu toimenpiteen suunniteltujen tavoitteiden saavuttamiseen aiempaa suunnitelmaa paremmin. Jäsenvaltio voi esimerkiksi esittää näyttöä siitä, että vaihtoehtoinen toimenpide tai investointi on kustannustehokkaampi tai edistää paremmin toimenpiteen tai investoinnin tavoitteiden saavuttamista.

Objektiivisiä olosuhteita voivat olla muun muassa seuraavat:

- *aikataulun muutokset*, jotka johtuvat ennakoimattomista luonnonesteistä (esimerkiksi luonnonmullistuksesta) tai ennakoimattomasta kansallisesta kehityksestä (esimerkiksi oikeudellisesta riidasta, joka vaikuttaa toimenpiteen tai investoinnin toteuttamiseen, tai ennakoimattomasta sosioekonomisesta kehityksestä, esimerkiksi talouden häiriöistä)
- tapaukset, joissa jäsenvaltio voi osoittaa, että toimenpidettä tai investointia ei voida enää toteuttaa, koska sille *on olemassa selvästi* alun perin suunniteltua *parempi vaihtoehto* (esimerkiksi siksi, että on löydetty vaihtoehto, joka edistää paremmin samojen tavoitteiden saavuttamista) – jäsenvaltio saattaa esimerkiksi löytää huomattavasti kustannustehokkaamman tavan rakentaa liikennekeskuksen ja haluaisi muuttaa asiaa koskevia teknisiä eritelmiä vastaavassa välitavoitteessa tai tukea päästöttömiä ajoneuvoja, jolloin pyyntöön olisi liitettävä selvitys siitä, minkälaisella analyysillä todettiin, että uusi menetelmä on kustannustehokkaampi ja johtaa samoihin kokonaistuloksiin.

Muutokset eivät saisi heikentää suunnitelman tavoitetasoa eivätkä odotettavissa olevia vaikutuksia, sillä suunnitelman on edelleen täytettävä sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen arviointikriteerit. Jäsenvaltioiden olisi osoitettava selvästi, että suunnitelman tavoitetaso ja odotettavissa olevat vaikutukset säilytetään ja että 16 artiklan vaatimukset täytetään.

Kun jäsenvaltiot vetoavat 18 artiklaan, niiden on esitettävä riittävät perustelut ehdotettujen muutosten tueksi ja ne voivat valita, minkä tyyppistä näyttöä ja tietoa ne esittävät perustelujensa tueksi. Muutosten tyyppi ja luonne sekä objektiiviset olosuhteet määrittävät tarvittavien tietojen määrän. Jäsenvaltioiden ei esimerkiksi tarvitse esittää näyttöä laajalti tunnetuista olosuhteista, vaan niiden olisi annettava täsmällistä tietoa näiden tapahtumien vaikutuksesta toimenpiteisiin ja investointeihin tai konkreettisiin välitavoitteisiin ja tavoitteisiin.

Komission olisi arvioitava muutettu suunnitelma uudelleen 16 artiklassa säädettyjen arviointikriteerien mukaisesti (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 18 artiklan 2 ja 3 kohta). Jos komissio antaa muutetusta suunnitelmasta myönteisen arvion, se hyväksyy uuden komission täytäntöönpanopäätöksen, jossa se perustelee myönteisen arvionsa sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 17 artiklan 1 kohdan mukaisesti, kolmen kuukauden

kuluessa siitä päivästä, jona asianomainen jäsenvaltio on toimittanut muutetun suunnitelman. Jos muutokset eivät ole vähäisiä (ks. näiden ohjeiden III osan 14 kohdan b alakohta), jäsenvaltion olisi järjestettävä muutettua suunnitelmaa koskeva julkinen kuuleminen sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 5 ja 16 artiklan sekä 18 artiklan 2 kohdan mukaisesti.⁷³

b) Vähäiset mukautukset

Liiallisen hallinnollisen rasitteen välttämiseksi jäsenvaltiot voivat tehdä vähäisiä mukautuksia suunnitelmiin tai korjata niihin jääneitä kirjoitusvirheitä yksinkertaisesti ilmoittamalla komissiolle näistä muutoksista (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen johdanto-osan 19 kappale). Jos suunnitelmaan tehdään vähäisiä mukautuksia, jotka merkitsevät alle 5 prosentin lisäystä tai vähennystä suunnitelmassa asetettuun tavoitteeseen nähden, kuten vähäisiä päivityksiä suunnitelmassa esitettyihin investointeihin tai kirjoitusvirheiden korjauksia, asianomainen jäsenvaltio voi ilmoittaa tällaisista muutoksista komissiolle (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 18 artiklan 6 kohta). Jäsenvaltioiden olisi osoitettava selvästi, että suunnitelman tasapaino säilytetään ja että 16 artiklan vaatimukset täytetään.

Jäsenvaltioiden olisi vältettävä ilmoittamasta komissiolle useista samaan tavoitteeseen liittyvistä vähäisistä mukautuksista. Jos tämä on kuitenkin tarpeen, kaikkien tällaisten samaan tavoitteeseen liittyvien vähäisten mukautusten kumulatiivinen vaikutus ei saisi ylittää 5:tä prosenttia tavoitteen alkuperäisestä arvosta. Vähäinen muutos ei saisi olla merkittävä, jos se tehdään toimenpiteeseen, jolle ei ole asetettu tavoitetta. Sen olisi koskettava menettelyyn liittyviä kysymyksiä, eikä sillä voida muuttaa välitavoitteita.

Jäsenvaltioiden olisi toimitettava vähäisiä mukautuksia koskevat ilmoituksensa sosiaalisen ilmastorahaston sähköisen tiedonvaihtojärjestelmän kautta käyttäen liitteessä II olevaa mallia. Suunnitelmissa muutetuista osatekijöistä saadaan tiedot järjestelmästä. Jäsenvaltioiden olisi kuultava komission yksiköitä epävirallisesti ennen ilmoituksen tekemistä varmistaakseen, että ilmoitus on sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen mukainen. Jos komission yksiköt arvioivat, että tavoitteeseen liittyvä mukautus ylittää 5 prosentin kynnyksiarvon, ilmoituksen ei katsota olevan sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 18 artiklan 6 kohdan edellytysten mukainen ja se mitätöidään. Vastaavasti jos komission yksiköt katsovat, että mukautuspyyntö ei koske toimenpiteiden tai investointien vähäisiä päivityksiä tai pelkkää kirjoitusvirheen korjaamista, ilmoitus mitätöidään.

Oikeusvarmuuden takaamiseksi komission yksiköt vastaavat jokaiseen ilmoitukseen vahvistaakseen, että se on 18 artiklan 6 kohdan mukainen.

c) Suunnitelmien asianmukaisuuden arviointi

Jäsenvaltioiden on arvioitava suunnitelmiansa asianmukaisuutta suhteessa ETS2-järjestelmän tosiasiallisiin välittömiin vaikutuksiin ja toimitettava nämä arviot komissiolle yhdessä yhdenmetyt kansallisia energia- ja ilmastosuunnitelmia koskevien edistymisraporttiansa kanssa 15. maaliskuuta 2029 mennessä (18 artiklan 5 kohta). Näiden arvioiden tuloksista

⁷³ Tätä selvennetään myös sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen johdanto-osan 18 kappaleessa: ”*Olisi järjestettävä sidosryhmien julkinen kuuleminen aina, kun komission edellytetään arvioivan tiettyä suunnitelmaa.*”

riippuen suunnitelmiin saatetaan joutua tekemään muutoksia, jotta voidaan ottaa paremmin huomioon ETS2-järjestelmän tosiasialliset vaikutukset tai tukea haavoittuvia kotitalouksia.

IV. Suunnitelmien arviointi ja hyväksyminen

1. Komission arvio suunnitelmista

a) Prosessin arviointi

Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 17 artiklan 1 kohdan mukaan komission on tehtävä täytäntöönpanopäätös suunnitelman hyväksymisestä viiden kuukauden kuluessa päivästä, jona suunnitelma toimitettiin sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

Komissio voi 16 artiklan 1 kohdan mukaan esittää huomautuksia tai pyytää lisätietoja kahden kuukauden kuluessa päivästä, jona jäsenvaltio on toimittanut suunnitelman. Jäsenvaltion on toimitettava pyydetty lisätiedot komission pyynnössä asetetussa määräajassa. Jäsenvaltio voi myös tarvittaessa tarkistaa suunnitelmaa. Jäsenvaltio ja komissio voivat sopia arvioinnin määräajan pidentämisestä kohtuullisella ajanjaksolla, jos se on tarpeen (16 artiklan 1 kohta).

b) Sisällön arviointi

Komission on arvioitava jäsenvaltioiden suunnitelmat sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 16 artiklan 3 kohdassa säädettyjen kriteerien perusteella.

Taulukko 2: Luettelo 16 artiklan 3 kohdan mukaisista suunnitelmien arviointikriteereistä

Merkityksellisyys	Vaikuttavuus	Tehokkuus	Johdonmukaisuus
Kattava, riittävän tasapainoinen ratkaisu taloudelliseen ja sosiaaliseen tilanteeseen	Pysyvät vaikutukset	Mielekkäät ja uskottavat kokonaiskustannukset	Johdonmukaiset toimet
”Ei haittaa” -periaate merkittävää	Suunnitelman tuloksellinen seuranta ja täytäntöönpano	Valvontajärjestelmät	
Vihreä siirtymä	Yhdenmukaisuus ja yhtenäisyys muiden asiaankuuluvien säädösten kanssa	Tehokkaat välitavoitteet ja tavoitteet	
	Täydentävyys, synergia, johdonmukaisuus ja yhtenäisyys asiaankuuluvien EU:n välineiden kanssa		

i. Merkityksellisyys

- *Kattava, riittävän tasapainoinen ratkaisu taloudelliseen ja sosiaaliseen tilanteeseen*

Komissio arvioi, vastaako suunnitelma asianmukaisesti niihin sosiaalisiin vaikutuksiin ja haasteisiin, joita asianomaisen jäsenvaltion haavoittuville kotitalouksille, mikroyrityksille ja liikenteen käyttäjille aiheutuu rakennusten ja tieliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen sisällyttämisestä ETS2-järjestelmään. Arvioinnissa

- tarkastellaan jäsenvaltion kansallista energia- ja ilmastosuunnitelmaa, jotta voidaan ymmärtää siihen sisältyvää strategiaa ja toimenpiteitä, joilla pyritään puuttumaan haavoittuville ryhmille aiheutuviin sosiaalisiin vaikutuksiin ja haasteisiin
- selvitetään, onko jäsenvaltio käsitellyt komission tähdentämiä kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman päivittämiseen ja edistymiseen liittyviä haasteita, kiinnittäen erityistä huomiota kysymyksiin, jotka vaikuttavat energiaköyhyydestä tai liikenneköyhyydestä kärsiviin kotitalouksiin
- selvitetään, onko suunnitelmaan sisällytetty suositukset, jotka komissio on antanut jäsenvaltioille energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta annetun asetuksen 34 artiklan mukaisesti ja jotka ovat rahaston soveltamisalan kannalta merkityksellisiä
- tarkastellaan, onko suunnitelma EU:n vuoteen 2030 ulottuvien ilmasto- ja energiatarvoitteiden ja vuoteen 2050 mennessä saavutettavan pitkän aikavälin ilmastoneutraaliustavoitteen mukainen.

➤ ”*Ei merkittävää haittaa*” -periaate

Komissio arvioi, ovatko kaikki suunnitelman toimenpiteet ja investoinnit (suoraa tulotukea⁷⁴ lukuun ottamatta) ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen mukaisia. Tämä perustuu arviointiin, jonka jäsenvaltio on toimittanut näiden ohjeiden III osan 3 kohdassa esitetyn taulukon sekä sosiaaliseen ilmastorahastoon sovellettavien ”ei merkittävää haittaa” -periaatetta koskevien teknisten ohjeiden mukaisesti.

➤ *Vihreän siirtymän edistäminen*

EU:n poliittisten painopisteiden mukaisesti rahaston tarkoituksena on puuttua sosiaalisiin vaikutuksiin, joita aiheutuu siitä, että rakennus- ja tieliikennealat sisällytetään päästökauppajärjestelmään päästökauppadirektiivin mukaisesti. Komissio arvioi, ovatko suunnitelmat yhdenmukaisia EU:n ilmasto- ja ympäristöpoliittisten painopisteiden kanssa ja varmistavatko ne samalla oikeudenmukaisen siirtymän.

ii. *Vaikuttavuus*

➤ *Pysyvät vaikutukset*

Komissio arvioi, johtavatko ehdotetut toimet rakenteellisiin muutoksiin ja pitkän aikavälin vaikutuksiin. Arvioinnissa todennetaan erityisesti, vaikuttaako suunnitelma todennäköisesti pysyvästi niihin haasteisiin, joihin sillä pyritään puuttumaan – erityisesti haavoittuville kotitalouksille, mikroyrityksille ja liikenteen käyttäjille aiheutuviin sosiaalisiin vaikutuksiin.

⁷⁴ Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen johdanto-osan 23 kappale: ”Suorilla tulotukitoimenpiteillä olisi pääsääntöisesti katsottava olevan vain pieni ennakoitavissa oleva vaikutus ympäristötavoitteisiin, joten niiden olisi katsottava olevan ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen mukaisia.”

Toimenpiteitä arvioidaan sen perusteella, miten niiden ennakoitaan vaikuttavan kasvihuonekaasupäästöihin, energiaköyhyyteen ja liikenneköyhyyteen. Ennakoituja tuloksia verrataan perusskenaarioihin ottaen huomioon muun muassa energiatehokkuus.

➤ *Suunnitelman tuloksellinen seuranta ja täytäntöönpano*

Komissio arvioi direktiivin 2003/87/EY IV a luvun täytäntöönpanon lisäksi välitavoitteiden ja tavoitteiden sekä suunnitelman täytäntöönpanon ja seurannan yleisten puitteiden riittävyyttä. Kuhunkin jäsenvaltioon on perustettava erityinen rakenne, jonka tarkoituksena on i) valvoa suunnitelman täytäntöönpanoa, ii) seurata tehokkaasti sen edistymistä ja iii) raportoida säännöllisesti täytäntöönpanon tilasta. Alue- ja paikallisviranomaisia ja muita asiaankuuluvia sidosryhmiä, joihin suunnitelman täytäntöönpano vaikuttaa, kannustetaan vahvasti osallistumaan tällaisiin rakenteisiin.

Lisäksi komissio arvioi, voidaanko jäsenvaltioiden ehdottamalla järjestelyillä varmistaa suunnitelmaan sisältyvien toimenpiteiden tehokas täytäntöönpano. Tähän sisältyy sen varmistaminen, että varat jaetaan asianmukaisesti, että vastuualueet määritellään selvästi myös hallinnon eri tasojen (kansallisen, alueellisen ja paikallisen tason) välillä ja että käytössä on mekanismeja, joilla voidaan puuttua täytäntöönpanon aikana mahdollisesti ilmeneviin haasteisiin.

➤ *Yhdenmukaisuus ja yhtenäisyys muiden asiaankuuluvien säädösten kanssa*

Komissio arvioi direktiivin 2003/87/EY IV a luvun täytäntöönpanon lisäksi toimenpiteiden ja investointien yhdenmukaisuutta ja yhtenäisyyttä seuraavien säädösten kanssa:

- energiatehokkuusdirektiivi (direktiivi (EU) 2023/1791)
- uusiutuvan energian direktiivi (direktiivi (EU) 2018/2001)
- vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuuria koskeva asetus (asetus (EU) 2023/1804)
- puhtaita ajoneuvoja koskeva direktiivi (direktiivi 2009/33/EY)
- rakennusten energiatehokkuutta koskeva direktiivi (direktiivi (EU) 2024/1275).

➤ *Täydentävyys, synergia, johdonmukaisuus ja yhtenäisyys asiaankuuluvien EU:n välineiden kanssa*

Komissio arvioi, täydentävätkö suunnitelma sekä ehdotetut toimenpiteet ja investoinnit niitä tietoja ja sitoumuksia, jotka jäsenvaltio on antanut seuraavien asiaankuuluvien EU:n välineiden nojalla, ja ovatko ne yhdenmukaisia ja sopusoinnussa niiden kanssa:

- Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskeva toimintasuunnitelma
- yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen mukaiset koheesiopolitiikan ohjelmat
- elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen mukainen jäsenvaltion elpymis- ja palautumissuunnitelma
- rakennusten energiatehokkuutta koskevan direktiivin (uudelleenlaadittu) mukainen jäsenvaltion kansallinen rakennusten perusrakennussuunnitelma
- energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta annetun asetuksen mukainen jäsenvaltion päivitetty yhdennetty kansallinen energia- ja ilmastosuunnitelma
- asetuksen (EU) 2021/1056 mukaiset jäsenvaltion alueelliset oikeudenmukaista siirtymää koskevat suunnitelmat.

Lisäksi voidaan harkita muita asiakirjoja, kuten kansallisia päästörajoja koskevan direktiivin (EU) 2016/2284 mukaisia jäsenvaltioiden kansallisia ilmansuojeluohjelmia.

iii. Tehokkuus

➤ *Mielekkäät ja uskottavat kokonaiskustannukset*

Komissio arvioi, ovatko jäsenvaltion toimittamat suunnitelmien toimenpiteitä ja investointeja koskevat kustannusarviot (ennakkoarviot) kohtuullisia, uskottavia ja oikeasuhteisia. Lisätietoja on näiden ohjeiden III osan 7 kohdan b ja c alakohdassa.

➤ *Valvontajärjestelmät*

Komissio arvioi, ovatko jäsenvaltioiden ehdottamat järjestelyt riittäviä, jotta voidaan i) varmistaa eturistiriitojen, lahjonnan, petosten ja päällekkäisen rahoituksen ehkäiseminen, havaitseminen ja korjaaminen, ii) varmistaa sisämarkkinoita, julkisia hankintoja ja valtiontukia koskevien sääntöjen noudattaminen, iii) antaa takeet hallinto- ja valvontajärjestelmistä ja ehkäistä edellä mainittuihin asioihin liittyviä ongelmia, kun käytetään rahastosta myönnettyjä varoja, sekä iv) välttää päällekkäisen rahoituksen myöntäminen muista EU:n ohjelmista. Jäsenvaltioiden olisi sen vuoksi kuvattava yksityiskohtaisesti kansallisten hallinto- ja valvontajärjestelmiensä rakenne ja toiminta sekä muut asiaankuuluvat järjestelyt, kuten tarkastussuunnitelmat, sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen liitteessä III lueteltujen keskeisten edellytysten mukaisesti.

➤ *Tehokkaat välitavoitteet ja tavoitteet*

Komissio arvioi, ovatko suunnitelman välitavoitteet ja tavoitteet selkeitä, saavutettavissa sekä linjassa suunnitelman tavoitteiden kanssa. Lisätietoja on III osan 6 kohdassa.

iv. Johdonmukaisuus

Komissio arvioi jäsenvaltioiden toimittamissa suunnitelmissa seuraavia näkökohtia:

- toimenpiteiden ja investointien välinen johdonmukaisuus (tarkastelemalla, miten ne vahvistavat tai täydentävät toisiaan asiaankuuluviin haasteisiin vastaamiseksi)
- yhtenäisyys aiheeseen liittyvien kansallisten poliittisten puitteiden, strategioiden ja suunnitelmien kanssa.

v. Muita näkökohtia, joiden yhdenmukaisuutta sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen kanssa komission on arvioitava

Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 16 artiklan 3 kohdassa lueteltujen seikkojen lisäksi komissio arvioi,

- millä tavoin paikallisia ja alueellisia viranomaisia, talouselämän osapuolia ja työmarkkinaosapuolia, asiaankuuluvia kansalaisjärjestöjä, nuorisjärjestöjä ja muita sidosryhmiä on kuultu ja miten kuulemiseen osallistuneiden sidosryhmien panos on otettu suunnitelmissa huomioon (ks. näiden ohjeiden III osan 11 kohta)
- ovatko suunnitelmiin sisältyvät toimenpiteet ja investoinnit yhdenmukaisia Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevaan toimintasuunnitelmaan sisältyvien tietojen ja sen mukaisesti tehtyjen sitoumusten kanssa

- miten suunnitelmien toimenpiteillä tai investoinneilla pyritään tarvittaessa puuttumaan sukupuolten epätasa-arvoon ja lisäämään sukupuolten tasa-arvoa.

2. Suunnitelmien hyväksyminen

Komissio päättää suunnitelmista 16 artiklassa vahvistettujen kriteerien mukaisesti tehdyn arvioinnin perusteella hyväksymällä komission täytäntöönpanopäätöksen.

Jos komissio antaa myönteisen arvion, komission päätöksessä vahvistetaan EU:n myöntämien määrärahojen määrä suunnitelman arvioitujen kokonaiskustannusten perusteella (17 artiklan 3 kohta). EU:n myöntämien määrärahojen määrä on yhtä suuri kuin

- *määrärahojen enimmäismäärä* – jos suunnitelman arvioitujen kokonaiskustannusten määrä, josta on vähennetty kansallinen rahoitusosuus, on yhtä suuri tai suurempi kuin 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu kyseisen jäsenvaltion määrärahojen enimmäismäärä *tai*
- *suunnitelman arvioitujen kokonaiskustannusten määrä, josta on vähennetty kansallinen rahoitusosuus* – jos suunnitelman arvioitujen kokonaiskustannusten määrä, josta on vähennetty kansallinen rahoitusosuus, on pienempi kuin 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu kyseisen jäsenvaltion määrärahojen enimmäismäärä.

Jos komissio antaa kielteisen arvion, sen olisi esitettävä täytäntöönpanopäätöksessään kielteisen arvionsa syyt. Jäsenvaltion olisi sen jälkeen muotoiltava ja toimitettava suunnitelmansa uudelleen ottaen huomioon komission arvion (17 artiklan 4 kohta).

3. Kahdenvälisen sopimuksen tekeminen ja varojen sitominen

Kun komissio on antanut suunnitelmista myönteisen päätöksen, se tekee jäsenvaltion kanssa sopimuksen, joka muodostaa yksittäisen oikeudellisen sitoumuksen kaudeksi 2026–2032⁷⁵, ottaen huomioon suunnitelman täytäntöönpanon aikataulun välitavoitteiden ja tavoitteiden toteutuspäivämäärien mukaisesti. Talousarviositoumukset voivat perustua kokonaissitoumuksiin, ja ne voidaan tarvittaessa jakaa usealle eri varainhoitovuodelle vuotuisiksi eriksi sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 19 artiklan 2 kohdan mukaisesti.⁷⁶ Vuotuisten erien on oltava näiden ohjeiden liitteessä I esitettyjen määrien mukaisia.

Jäsenvaltioiden kanssa tehdyissä sopimuksissa, jotka muodostavat yksittäisiä oikeudellisia sitoumuksia, olisi otettava huomioon sääntelyn lykkäämisen riski, jos energianhinnat ovat korkeat (direktiivin 2003/87/EY 30 k artiklassa tarkoitettu tilanne). Tämä voisi viivästyttää

⁷⁵ Unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä annetun asetuksen (EU, Euratom 2018/1046) 112 artiklan mukaisesti.

⁷⁶ Sopimusten tekeminen ei saisi vaikuttaa päästökauppadirektiivin liitteessä III (30 d artiklan 4 kohta) tarkoitettujen toimintojen päästöoikeuksien huutokauppaa koskeviin sääntöihin eikä ETS2-järjestelmää koskeviin kertomuksiin (30 i ja 30 k artikla päästökaupan lykkäämisestä, jos energianhinnat ovat korkeat). Kyseinen sopimus olisi tehtävä aikaisintaan vuotta ennen rakennusten, tieliikenteen ja muiden toimialojen päästökauppajärjestelmää koskevien huutokauppojen aloitusvuotta (päästökauppadirektiivin IV a luku) tai kaksi vuotta ennen kyseistä vuotta, jos sovelletaan sosiaalista ilmatorahastoa koskevan asetuksen 10 artiklan 1 kohdan kolmatta alakohtaa.

rakennusten, tieliikenteen ja muiden toimialojen uuden päästökauppajärjestelmän aloittamista vuodella.

Sopimuksissa olisi myös otettava huomioon mahdolliset EU:hun kohdistuvat taloudelliset riskit. Ne saattaisivat edellyttää yksittäisten oikeudellisten sitoumusten muuttamista erityispiirteiden vuoksi, jotka liittyvät rahaston tilapäiseen, poikkeukselliseen rahoitukseen, joka perustuu päästökauppajärjestelmän päästöoikeuksista saatuihin ulkoisiin, käyttötarkoitukseensa sidottuihin tuloihin.

Jos jäsenvaltio ei ole 15 kuukauden kuluessa päivästä, jona yksittäinen oikeudellinen sitoumus on tehty, edistynyt konkreettisesti minkään asiaankuuluvan välitavoitteen tai tavoitteen osalta, komissio irtisanoo sopimuksen ja vapauttaa määrärahojen määrän. Ennen sitä se kuitenkin antaa jäsenvaltiolle mahdollisuuden esittää huomautuksensa kahden kuukauden kuluessa siitä, kun komissio on antanut tiedoksi arvionsa, jonka mukaan konkreettista edistystä ei ole tapahtunut (sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 20 artiklan 7 kohta). Jos jäsenvaltio ei esimerkiksi ole vielä 15 kuukauden kuluessa yksittäisen oikeudellisen sitoumuksen tekemisestä esittänyt välitavoitteeseen tai tavoitteeseen liittyvää maksupyyntöä, se voi tarkoittaa, ettei konkreettista edistystä ole tapahtunut.

LYHENTEET

Yhteisiä säännöksiä koskeva asetus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1060, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja varainhoitosäännöistä sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista varainhoitosäännöistä (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 159).

”Ei merkittävää haittaa” -periaate – periaate, jonka mukaan asetuksen (EU) 2020/852 17 artiklassa tarkoitetuille ympäristötavoitteille ei aiheuteta merkittävää haittaa.

Energiatehokkuusdirektiivi – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2023/1791, annettu 13 päivänä syyskuuta 2023, energiatehokkuudesta ja asetuksen (EU) 2023/955 muuttamisesta (uudelleenlaadittu teksti) (EUVL L 231, 20.9.2023, s. 1).

Rakennusten energiatehokkuutta koskeva direktiivi – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1275 rakennusten energiatehokkuudesta (uudelleenlaadittu) (EUVL L, 2024/1275, 8.5.2024).

Päästökauppadirektiivi – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/87/EY, annettu 13 päivänä lokakuuta 2003, kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta yhteisössä ja neuvoston direktiivin 96/61/EY muuttamisesta (EUVL L 275, 25.10.2003, s. 32).

ETS2-järjestelmä – uusi rakennusten, tieliikenteen ja muiden toimialojen päästökauppajärjestelmä, joka perustettiin kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta unionissa annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/87/EY ja markkinavakausvarannon perustamisesta unionin kasvihuonekaasupäästöjen kauppajärjestelmään ja sen toiminnasta annetun päätöksen (EU) 2015/1814 muuttamisesta 10 päivänä toukokuuta 2023 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2023/959 IV a luvun mukaisesti (EUVL L 130, 16.5.2023, s. 134).

Varainhoitoasetus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) 2024/2509, annettu 23 päivänä syyskuuta 2024, unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä (uudelleenlaadittu) (EUVL L, 2024/2509, 26.9.2024).

Rahasto – sosiaalinen ilmastorahasto.

Yleinen ryhmäpoikkeusasetus – komission asetus (EU) N:o 651/2014 tiettyjen tukimuotojen toteuttamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perustamissopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (EUVL L 187, 26.6.2014, s. 1).

Energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta annettu asetus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1999, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 663/2009 ja (EY) N:o 715/2009, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 94/22/EY, 98/70/EY, 2009/31/EY, 2009/73/EY, 2010/31/EU, 2012/27/EU ja 2013/30/EU, neuvoston direktiivien 2009/119/EY ja (EU) 2015/652 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 525/2013 kumoamisesta (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 1).

MRK – monivuotinen rahoituskehys.

Suunnitelma(t) – ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelma(t).

Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskeva asetus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17).

Sosiaalista ilmastorahastoa koskeva asetus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/955, annettu 10 päivänä toukokuuta 2023, sosiaalisen ilmastorahaston perustamisesta ja asetuksen (EU) 2021/1060 muuttamisesta (EUVL L 130, 16.5.2023, s. 1).

Luokitusjärjestelmäasetus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2020/852, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2020, kestävästä sijoittamisesta helpottavasta kehyksestä ja asetuksen (EU) 2019/2088 muuttamisesta (EUVL L 198, 22.6.2020, s. 13).

LIITTEET

Liite I: Jäsenvaltiokohtaiset määrärahojen enimmäismäärät hallinnollisen tuen menojen vähentämisen jälkeen

1. Johdanto ja oikeudellinen tausta

- Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen⁷⁷ 10 artiklan 3 kohdassa säädetään, että sosiaalisen ilmastorahaston 65 miljardin euron kokonaismäärärahoilla tai, jos ETS2-järjestelmää lykätään vuoteen 2028 asti, 54,6 miljardin kokonaismäärärahoilla ”voidaan kattaa myös menoja, jotka liittyvät rahaston hallinnon ja sen tavoitteiden saavuttamisen edellyttämiin valmistelu-, seuranta-, valvonta-, tarkastus- ja arviointitoimiin, erityisesti selvityksiin, asiantuntijakokouksiin, sidosryhmien kuulemiseen, tiedotus- ja viestintätoimiin, mukaan lukien osallistavat yhteystoimet, ja unionin poliittisia painopisteitä koskevaan ulkoiseen viestintään siltä osin kuin painopisteet liittyvät tämän asetuksen tavoitteisiin, sekä tietojenkäsittelyyn ja -vaihtoon keskittyviin tietoteknisiin verkkoihin ja organisaation omiin tietotekniikkavälineisiin liittyviä menoja sekä kaikkia muita komission teknisen ja hallinnollisen tuen menoja, joita komissiolle aiheutuu rahaston hallinnonnista. Menoilla voidaan kattaa myös kustannuksia, jotka aiheutuvat muista tukitoimista, kuten hankkeiden laadunvalvonnasta ja seurannasta paikan päällä, sekä vertaisneuvonnasta ja tukikelpoisten toimien arvioinnissa ja toteuttamisessa käytettävistä asiantuntijoista.”
- Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen liitteessä II, jossa säädetään jäsenvaltioiden määrärahoista, on seuraava lause: ”Kaikki 10 artiklan 3 kohdan mukaiset määrät [tukimenot] katetaan määräsuhteen mukaisesti kunkin jäsenvaltion määrärahojen enimmäismäärän asettamissa rajoissa.”

2. Hallinnollisen tuen menot vuotuisissa määrärahoissa

- Päästökauppadirektiivin 30 d artiklan 4 kohdassa sosiaaliselle ilmastorahastolle vahvistetaan sen keston ajaksi kohdennettavien huutokauppatulojen vuotuiset enimmäismäärät. Sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen liitteessä II säädetään jäsenvaltiokohtaisista määrärahojen enimmäismääristä sosiaalisen ilmastorahaston koko keston ajaksi. Näin voidaan vahvistaa jäsenvaltioiden kokonaismäärärahojen vuotuinen ohjelmasuunnittelu. Lisäksi sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 19 artiklassa todetaan, että sosiaalisen ilmastorahaston talousarviositoumukset voidaan jakaa vuotuisiksi eriksi.
- Tässä liitteessä esitetään sosiaalisesta ilmastorahastosta kullekin jäsenvaltiolle myönnettävät vuotuiset määrärahat. Ne lasketaan sen jälkeen, kun niistä on vähennetty komission hallinnollisen tuen menot sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 10 artiklan 3 kohdan mukaisesti, mukaan lukien vuotuiset profiilit.
- Jäsenvaltioiden olisi sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen liitteessä V olevan 2.1 kohdan viii alakohdan ja 2.2 kohdan viii alakohdan mukaisesti ilmoitettava suunnitelmissaan ETS2-järjestelmän käyttöönoton lykkäämisestä aiheutuvat seuraukset

⁷⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/955, annettu 10 päivänä toukokuuta 2023, sosiaalisen ilmastorahaston perustamisesta ja asetuksen (EU) 2021/1060 muuttamisesta.

kuvaamalla ja esittämällä määrällisesti suunnitelmien asiaankuuluviin osiin tarvittavat mukautukset.

- Komission ehdotukseen asetukseksi sosiaalisen ilmastorahaston perustamisesta⁷⁸ liitetty rahoitus selvitys sisälsi 128,539 miljoonaa euroa komission hallintokuluja. Kun otetaan huomioon rahoituslähteen muuttuminen omista varoista ulkoisiksi käyttötarkoitukseensa sidotuiksi tuloiksi sosiaalista ilmastorahastoa koskevassa asetuksessa, on kohtuullista ottaa suunnitellut hallinnollisen tuen menot huomioon aikaisintaan koko täytäntöönpanokautta koskevassa rahoitus selvityksessä. Kyseinen 128 539 miljoonan euron kokonaismäärä on noin 0,2 prosenttia sosiaalisen ilmastorahaston määrärahoista.
- Kahdessa ETS2-järjestelmän aloittamista koskevassa skenaariossa arvioidaan, että ETS2-järjestelmän aloitusajankohdasta riippumatta työmäärä on sama, koska sosiaalisen ilmastorahaston aloittaminen ja suunnitelmien täytäntöönpano vuonna 2026 käynnistävät kaikki järjestelmään liittyvät hallinnolliset tehtävät ja niiden suorittamista jatketaan sosiaalisen ilmastorahaston koko keston ajan. ETS2-järjestelmän voimaantulo vuosi vaikuttaa jäsenvaltioille sosiaalisesta ilmastorahastosta myönnettävien määrärahojen määrään mutta ei sosiaalisen ilmastorahaston jatkuvaan täytäntöönpanoon komission toimesta.
- Jotta varmistetaan jatkuva hallinnollinen rahoitus vuosina 2026–2032, vuosien 2026 ja 2027 hallintokustannuksia vastaava määrä vähennetään vuoden 2026 määrärahoista molemmissa skenaarioissa. Näin siksi, että vasta kesäkuussa 2026 tiedetään, lykätäänkö ETS2-järjestelmän käynnistämistä, jolloin vuodeksi 2027 ei osoitettaisi vuotuista määrää.

3. Ehdotettu etenemistapa

- Jäsenvaltiokohtaisista määrärahojen enimmäismääristä on vähennettävä hallintomenojen määrä oikeasuhteisesti käyttäen jäsenvaltioiden vastaavia jakoperusteita sosiaalista ilmastorahastoa koskevan asetuksen 10 artiklan ja liitteen II mukaisesti.
- Taulukoissa 1 ja 2 esitetään kunkin jäsenvaltion maksusitoumuksiin käytettävissä olevien määrien vuotuinen jakautuminen (euroina) sen jälkeen, kun niistä on vähennetty hallintomenot kahdessa ETS2-järjestelmän aloittamista koskevassa skenaariossa.

⁷⁸ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi sosiaalisen ilmastorahaston perustamisesta (COM(2021) 568, 14.7.2021).

Taulukko 1. Skenaario 1, ETS2 käynnistetään vuonna 2027: jäsenvaltiokohtaiset määrärahojen enimmäismäärät tukimenojen vähentämisen jälkeen 10 artiklan 3 kohdan mukaisesti (euroa, käypinä hintoina)

Member State	Total pursuant to Article 10(1), first and second subparagraphs	administrative support expenditure (2026-2032)	Total after deduction of support expenditure pursuant to Article 10(3)	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Belgium	1.659.606.425,00	3.281.910,00	1.656.324.515,00	101.191.937,00	278.303.231,00	267.621.425,00	262.514.943,00	257.408.462,00	249.748.740,00	239.535.777,00
Bulgaria	2.499.490.282,00	4.942.800,00	2.494.547.482,00	152.402.557,00	419.145.294,00	403.057.701,00	395.366.961,00	387.676.222,00	376.140.113,00	360.758.634,00
Czechia	1.562.617.717,00	3.090.113,00	1.559.527.604,00	95.278.202,00	262.038.972,00	251.981.417,00	247.173.362,00	242.365.308,00	235.153.226,00	225.537.117,00
Denmark	324.991.338,00	642.678,00	324.348.660,00	19.815.844,00	54.498.548,00	52.406.790,00	51.406.816,00	50.406.843,00	48.906.883,00	46.906.936,00
Germany	5.317.778.511,00	10.516.030,00	5.307.262.481,00	324.243.328,00	891.750.550,00	857.523.469,00	841.161.074,00	824.798.679,00	800.255.086,00	767.530.295,00
Estonia	186.244.570,00	368.303,00	185.876.267,00	11.355.981,00	31.231.782,00	30.033.045,00	29.459.985,00	28.886.925,00	28.027.335,00	26.881.214,00
Ireland	663.390.868,00	1.311.871,00	662.078.997,00	40.449.232,00	111.245.546,00	106.975.729,00	104.934.528,00	102.893.325,00	99.831.521,00	95.749.116,00
Greece	3.586.843.608,00	7.093.066,00	3.579.750.542,00	218.702.246,00	601.486.082,00	578.399.903,00	567.363.462,00	556.327.019,00	539.772.357,00	517.699.473,00
Spain	6.837.784.631,00	13.521.877,00	6.824.262.754,00	416.923.355,00	1.146.643.884,00	1.102.633.513,00	1.081.594.175,00	1.060.554.838,00	1.028.995.832,00	986.917.157,00
France	7.276.283.944,00	14.389.019,00	7.261.894.925,00	443.660.171,00	1.220.176.846,00	1.173.344.140,00	1.150.955.574,00	1.128.567.008,00	1.094.984.159,00	1.050.207.027,00
Croatia	1.263.071.899,00	2.497.754,00	1.260.574.145,00	77.013.857,00	211.807.442,00	203.677.869,00	199.791.495,00	195.905.119,00	190.075.557,00	182.302.806,00
Italy	7.023.970.924,00	13.890.065,00	7.010.080.859,00	428.275.775,00	1.177.865.893,00	1.132.657.162,00	1.111.044.944,00	1.089.432.725,00	1.057.014.398,00	1.013.789.962,00
Cyprus	131.205.466,00	259.462,00	130.946.004,00	8.000.051,00	22.002.147,00	21.157.663,00	20.753.954,00	20.350.245,00	19.744.681,00	18.937.263,00
Latvia	463.676.528,00	916.931,00	462.759.597,00	28.271.959,00	77.754.987,00	74.770.603,00	73.343.906,00	71.917.210,00	69.777.163,00	66.923.769,00
Lithuania	664.171.367,00	1.313.414,00	662.857.953,00	40.496.825,00	111.376.429,00	107.101.590,00	105.057.986,00	103.014.381,00	99.948.975,00	95.861.767,00
Luxemburg	66.102.592,00	130.719,00	65.971.873,00	4.030.503,00	11.084.896,00	10.659.437,00	10.456.044,00	10.252.652,00	9.947.563,00	9.540.778,00
Hungary	2.815.968.174,00	5.568.642,00	2.810.399.532,00	171.699.307,00	472.216.201,00	454.091.647,00	445.427.129,00	436.762.612,00	423.765.835,00	406.436.801,00
Malta	45.500.000,00	89.977,00	45.410.023,00	2.774.293,00	7.630.000,00	7.337.146,00	7.197.146,00	7.057.146,00	6.847.146,00	6.567.146,00
Netherlands	720.463.632,00	1.424.733,00	719.038.899,00	43.929.156,00	120.816.209,00	116.179.054,00	113.962.243,00	111.745.431,00	108.420.214,00	103.986.592,00
Austria	578.936.189,00	1.144.860,00	577.791.329,00	35.299.737,00	97.083.146,00	93.356.910,00	91.575.568,00	89.794.226,00	87.122.213,00	83.559.529,00
Poland	11.439.026.446,00	22.620.939,00	11.416.405.507,00	697.476.965,00	1.918.236.742,00	1.844.611.171,00	1.809.414.166,00	1.774.217.162,00	1.721.421.655,00	1.651.027.646,00
Portugal	1.223.154.017,00	2.418.815,00	1.220.735.202,00	74.579.926,00	205.113.520,00	197.240.873,00	193.477.322,00	189.713.771,00	184.068.445,00	176.541.345,00
Romania	6.012.677.290,00	11.890.208,00	6.000.787.082,00	366.613.707,00	1.008.279.730,00	969.580.038,00	951.079.493,00	932.578.947,00	904.828.129,00	867.827.038,00
Slovenia	357.971.733,00	707.897,00	357.263.836,00	21.826.773,00	60.029.106,00	57.725.075,00	56.623.624,00	55.522.172,00	53.869.995,00	51.667.091,00
Slovakia	1.530.553.074,00	3.026.704,00	1.527.526.370,00	93.323.107,00	256.661.977,00	246.810.803,00	242.101.409,00	237.392.015,00	230.327.924,00	220.909.135,00
Finland	348.132.328,00	688.440,00	347.443.888,00	21.226.833,00	58.379.113,00	56.138.412,00	55.067.235,00	53.996.059,00	52.389.294,00	50.246.942,00
Sweden	400.386.447,00	791.773,00	399.594.674,00	24.412.943,00	67.141.727,00	64.564.701,00	63.332.742,00	62.100.784,00	60.252.847,00	57.788.930,00
EU27	65.000.000.000,00	128.539.000,00	64.871.461.000,00	3.963.274.570,00	10.900.000.000,00	10.481.637.286,00	10.281.637.286,00	10.081.637.286,00	9.781.637.286,00	9.381.637.286,00
<i>administrative support expenditure (2026-2032) yearly</i>		<i>128.539.000,00</i>		<i>36.725.430,00</i>		<i>18.362.714,00</i>	<i>18.362.714,00</i>	<i>18.362.714,00</i>	<i>18.362.714,00</i>	<i>18.362.714,00</i>
Total pursuant to Article 30d(4) of the ETS Directive			65.000.000.000,00	4.000.000.000,00	10.900.000.000,00	10.500.000.000,00	10.300.000.000,00	10.100.000.000,00	9.800.000.000,00	9.400.000.000,00

Taulukko 2. Skenaario 2, ETS2 käynnistetään vuonna 2028: jäsenvaltiokohtaiset määrärahojen enimmäismäärät tukimenojen vähentämisen jälkeen 10 artiklan 3 kohdan mukaisesti (euroa, käypinä hintoina)

Member State	Total pursuant to Article 10(1), third subparagraph	administrative support expenditure (2026-2032)	Total after deduction of support expenditure pursuant to Article 10(3)	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Belgium	1.394.069.397,00	3.281.910,00	1.390.787.487,00	101.191.937,00	-	290.600.590,00	262.514.943,00	257.408.462,00	249.748.740,00	229.322.815,00
Bulgaria	2.099.571.836,00	4.942.800,00	2.094.629.036,00	152.402.557,00	-	437.666.027,00	395.366.961,00	387.676.222,00	376.140.113,00	345.377.156,00
Czechia	1.312.598.882,00	3.090.113,00	1.309.508.769,00	95.278.202,00	-	273.617.663,00	247.173.362,00	242.365.308,00	235.153.226,00	215.921.008,00
Denmark	272.992.724,00	642.678,00	272.350.046,00	19.815.844,00	-	56.906.670,00	51.406.816,00	50.406.843,00	48.906.883,00	44.906.990,00
Germany	4.466.933.949,00	10.516.030,00	4.456.417.919,00	324.243.328,00	-	931.154.248,00	841.161.074,00	824.798.679,00	800.255.086,00	734.805.504,00
Estonia	156.445.439,00	368.303,00	156.077.136,00	11.355.981,00	-	32.611.816,00	29.459.985,00	28.886.925,00	28.027.335,00	25.735.094,00
Ireland	557.248.329,00	1.311.871,00	555.936.458,00	40.449.232,00	-	116.161.142,00	104.934.528,00	102.893.325,00	99.831.521,00	91.666.710,00
Greece	3.012.948.631,00	7.093.066,00	3.005.855.565,00	218.702.246,00	-	628.063.892,00	567.363.462,00	556.327.019,00	539.772.357,00	495.626.589,00
Spain	5.743.739.090,00	13.521.877,00	5.730.217.213,00	416.923.355,00	-	1.197.310.530,00	1.081.594.175,00	1.060.554.838,00	1.028.995.832,00	944.838.483,00
France	6.112.078.513,00	14.389.019,00	6.097.689.494,00	443.660.171,00	-	1.274.092.687,00	1.150.955.574,00	1.128.567.008,00	1.094.984.159,00	1.005.429.895,00
Croatia	1.060.980.395,00	2.497.734,00	1.058.482.641,00	77.013.857,00	-	221.166.557,00	199.791.495,00	195.905.119,00	190.075.557,00	174.530.056,00
Italy	5.900.135.577,00	13.890.065,00	5.886.245.512,00	428.275.775,00	-	1.229.912.145,00	1.111.044.944,00	1.089.432.725,00	1.057.014.398,00	970.565.525,00
Cyprus	110.212.591,00	259.462,00	109.953.129,00	8.000.051,00	-	22.974.353,00	20.753.954,00	20.350.245,00	19.744.681,00	18.129.845,00
Latvia	389.488.284,00	916.931,00	388.571.353,00	28.271.959,00	-	81.190.740,00	73.343.906,00	71.917.210,00	69.777.163,00	64.070.375,00
Lithuania	557.903.948,00	1.313.414,00	556.590.534,00	40.496.825,00	-	116.297.809,00	105.057.986,00	103.014.381,00	99.948.975,00	91.774.558,00
Luxemburg	55.526.177,00	130.719,00	55.395.458,00	4.030.503,00	-	11.574.703,00	10.456.044,00	10.252.652,00	9.947.563,00	9.133.993,00
Hungary	2.365.413.267,00	5.568.642,00	2.359.844.625,00	171.699.307,00	-	493.081.976,00	445.427.129,00	436.762.612,00	423.765.835,00	389.107.766,00
Malta	38.220.000,00	89.977,00	38.130.023,00	2.774.293,00	-	7.967.146,00	7.197.146,00	7.057.146,00	6.847.146,00	6.287.146,00
Netherlands	605.189.451,00	1.424.733,00	603.764.718,00	43.929.156,00	-	126.154.704,00	113.962.243,00	111.745.431,00	108.420.214,00	99.552.970,00
Austria	486.306.399,00	1.144.860,00	485.161.539,00	35.299.737,00	-	101.372.951,00	91.575.568,00	89.794.226,00	87.122.213,00	79.996.844,00
Poland	9.608.782.215,00	22.620.939,00	9.586.161.276,00	697.476.965,00	-	2.002.997.691,00	1.809.414.166,00	1.774.217.162,00	1.721.421.655,00	1.580.633.637,00
Portugal	1.027.449.374,00	2.418.815,00	1.025.030.559,00	74.579.926,00	-	214.176.853,00	193.477.322,00	189.713.771,00	184.068.445,00	169.014.242,00
Romania	5.050.648.923,00	11.890.208,00	5.038.758.715,00	366.613.707,00	-	1.052.832.492,00	951.079.493,00	932.578.947,00	904.828.129,00	830.825.947,00
Slovenia	300.696.256,00	707.897,00	299.988.359,00	21.826.773,00	-	62.681.606,00	56.623.624,00	55.522.172,00	53.869.995,00	49.464.189,00
Slovakia	1.285.664.582,00	3.026.704,00	1.282.637.878,00	93.323.107,00	-	268.003.076,00	242.101.409,00	237.392.015,00	230.327.924,00	211.490.347,00
Finland	292.431.155,00	688.440,00	291.742.715,00	21.226.833,00	-	60.958.705,00	55.067.235,00	53.996.059,00	52.389.294,00	48.104.589,00
Sweden	336.324.616,00	791.773,00	335.532.843,00	24.412.943,00	-	70.108.514,00	63.332.742,00	62.100.784,00	60.252.847,00	55.325.013,00
EU27	54.600.000.000,00	128.539.000,00	54.471.461.000,00	3.963.274.570,00	-	11.381.637.286,00	10.281.637.286,00	10.081.637.286,00	9.781.637.286,00	8.981.637.286,00
<i>administrative support expenditure (2026-2032) yearly</i>		<i>128.539.000,00</i>	<i>36.725.430,00</i>		<i>-</i>	<i>18.362.714,00</i>	<i>18.362.714,00</i>	<i>18.362.714,00</i>	<i>18.362.714,00</i>	<i>18.362.714,00</i>
Total pursuant to Article 30d(4) of the ETS Directive			54.600.000.000,00	4.000.000.000,00	-	11.400.000.000,00	10.300.000.000,00	10.100.000.000,00	9.800.000.000,00	9.000.000.000,00

Liite II: Ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmiin asetuksen (EU) 2023/955 18 artiklan 6 kohdan mukaisesti tehtäviä vähäisiä mukautuksia koskeva malli [jäsenvaltioiden täytettävä]

[Jäsenvaltio] toimittaa asetuksen (EU) 2023/955 18 artiklan 6 kohdan mukaisesti ilmoituksen seuraavasta vähäisestä mukautuksesta:

Voimassa oleva säännös ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmassa	Uusi säännös ilmoituksen jälkeen
Osio: Toimenpide: Välitavoitetta/tavoitetta koskeva voimassa oleva säännös:	Muutettu teksti:

[Jäsenvaltio] vahvistaa, että

- vähäinen mukautus merkitsee alle 5 prosentin lisäystä tai vähennystä suunnitelmassa asetettuun tavoitteeseen nähden JA
- tavoitetta ei ole koskaan aiemmin mukautettu
- TAI välitavoitetta/tavoitetta on mukautettu seuraavilla ilmoituksilla:

Ilmoitus	Päivämäärä	Lisäys- /vähennysvaikutus	Muutoksen kuvaus
	pp/kk/vv		
	pp/kk/vv		

mutta lisäyksen tai vähennyksen kumulatiivinen arvo ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelman voimassaoloaikana ei ylitä 5:tä prosenttia kyseisestä tavoitteesta.